

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ץ שליט"א

פרשת
ואתחנן
ז' – י"ג באב תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר
מוהרא"ש
ר' אליעזר שלמה בן
ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ
ר' יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד :
הַלְמוּד בָּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יִהְיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

קבלן - ערב קבלן, שקבל המעות מידו של מלוה ונתן לידו של לוה. וזהו דינו — דמסתמי שרירא המלוה יפרע תחלה. אבל ערב שתמא — אין תובעין לערב תחלה עד שיעמיד מלוה ללוה בדין ויחייבוהו לשלם, ואין לו מה לפרוע, ואז יגבה מן הערב. **אמרי לה מעיד** — כמו ערב. **ואמרי לה אינו מעיד** — דאמרי נוגע בעדות הוא, דניחא ליה דנוקמא תרוייהו ארעא דידיה דלוה, כי היכי דליהוי ליה ארעי טובא, זיבורית ובינונית. דכי אתא מלוה למגבי בינונית דקבלן, כדין בעל חוב שדינו בבינונית — לימא ליה: אתן לך בינונית דלוה. והלכך הוה נוגע בעדות, דאי לא הוה לוה בינונית — לא ליגבי מלוה אלא מבינונית דקבלן. דהכי הוי דינא, דלכל מאן דבעי תבע ברישא. אבל בערב סתם ליכא למימר הכי, דכל כמה דאית ליה ללוה למיפרע מידי, ואפילו זיבורית — לאו כל כמיניה דמלוה למיהדר גבי ערב, כדקיימא לן במכילתין (לקמן קעד, א): לא יתבע לערב תחלה. **אומן אין לו חזקה** — כדקתני מתניתין. **אבל בן** — של אומן, וכגון שאין הבן אומן — יש לו חזקה, וכדמפרש לקמן. גולן — לקמן מפרש היכי דמי: יש שמפרש שהחזיק בגזלנות על שדה זו, ובהאי שדה הוא אומן לו חזקה. ויש שמפרש לקמן כגון רוצה נפשות על עסקי ממון, והלכך אין לו חזקה על שום קרקע של אחרים בעולם. **אי דאתו** — הנך בנים בטענתא דאבהתהן, דאמרי: אבינו הורישה לנו, ומשום הכי בן גזלן אין לו חזקה, דכי האי גוונא אין טוענין ליורש. דכיון דמכח גזלן קאתי, ואיתו לא טעין "מאבי אני יורש דזבנה מינך קמאי דידי", דליתמניה על ידי מיגו דמצי אמר "זבנית מינך", הלכך חזקה שאין עמה טענה היא, שהרי אין לאבא חזקה, וגם הבן דבא מכחו אין חזקתו חזקה. וכיון דמכח אבהתן קאתו, אפילו הנך בן אומן ובן אריס — נמי לא ליהוי להו חזקה **אלא בטענה דנפשייהו** — "אנא וזבנתה מינך". **לא צריכא** — דקאתו בטענא דאבהתהן, וכגון דאמרו עדים: בפנינו הודה לו המערער לאביהן של אלו שמכרו להם. הלכך הנך, בן אריס ובן אומן — איכא למימר קושטא קאמרי כשטוענין "אבינו לקחו ממך", שהרי הודה, והודאת בעל דין כמאה עדים. אבל בן גזלן, אף על גב דאודי האי מערער לאביו — לא מהימן למימר "לקוח הוא ביד אבי", ואפילו בחיי אביו, אם נתנו לבן, שהרי הוא מותר פחד הודה לו לגזלן, כדרב כהנא כו'. אבל בן בנו של גזלן — יש לו חזקה אי אתי בטענה דאבהה, דטעין "מאבי ירשתי, ואבי לא היה גזלן", וכי האי גוונא טוענין ליורש. דאילו היה אביו קיים הוה טעין "מינך זבנתה" ולא הוה אתי בטענתא דאבהה — אף אנו נטען בשביל היורש. ורישא דקתני: אומן אין לו חזקה — בדליכא עדי הודאה, דלצדדין קתני, אי לאו דאודי ליה — נגזל לגזלן. הוה **ממני** ליה לדידיה ולחבריה לשחווי — היה מוסר אותו ואת חמורו לפקיד. כדמתרגמינן (במדבר טז) (לא חמור אחד מהם נשאתי) — "לא חמרא דחד מנהון שתרית", דסתם גזלן גברא אלמא הוא. **פעמים שאפילו בן גזלן יש לו חזקה** — ואף על גב דלא אתי בטענה דנפשיה. היכי דמי — כגון דקא אתי בטענתא דאבהה דאבהתה, שטוען: מאבי אבי אני יורש, ואיתו לא היה גזלן, ומיגו דמצי אמר "זבנתה מינך" כי אמר נמי "זקני הורישה לאבי, ואבי הורישני" — נאמן, דחזקה שיש עמה טענה מעלייתא היא. **לשון אחר כתוב בספרים: פעמים שבן בנו של גזלן נמי אין לו חזקה וכגון דאתי בטענתא דאבא דאבוה** — שאבי אביו גזלן היה. ושניהם אמת, אבל הראשון נראה שאמר רבא, ולא האחרון. **היכי דמי** גזלן — אותו שאין לו חזקה. **על שדה זו** — ובהוה שדה הוא דאין לו חזקה. אבל בשאר שדות — יש לו חזקה. **כגון של בית פלוני שהורישן בו'** — אנשי רשעים היו, שהיה מכיר בהן רב חסדא שהורגין נפשות על עסקי ממון — אין להן חזקה בשום קרקע בעולם, שכל אדם ירא למחות בהן. וקיימא לן כתרוייהו. **ירד מאומנותו** — ושוב מחזיק בה — יש לו חזקה. **בן שחלק** — הפליג מאביו, ואין סמוך עוד על שולחנו, כגון שנשא אשה ואין משתדל עוד בנכסי אביו — הרי הן כבל אדם. אף על גב דתנן (לעיל מב, א) לא לאיש חזקה בנכסי אשתו, ולא לאשה בנכסי בעלה, ולא האב בנכסי הבן ולא הבן בנכסי אביו, הני לא — הני לא חזקה דהא לא מחזיק. **אלא אשה שנתגרשה פשיטא** — דמחזקת בנכסי בעלה, וכן בעלה מחזיק בנכסיה, שהרי שונאין זה את זה, והיה להן למחות.

מגורשת

קבלן אמרי לה אינו מעיד — אף על גב דאית ליה ארעא אחריתי. תימה: דמאי נפקא מינה? דאי אתי מלוה וטריח את של קבלן — אתי קבלן וקטריח את של לוה, כיון דאית ליה ארעא אחריתי בעניין זה. ועוד, בכל ענין משמע דאינו מעיד, דלא מפיק בי היא בינונית בין היא זיבורית. ועוד, דצריך עיון ב"הנזקקין" (גיטין מט, ב) דנראה דמוכח דהאי דאם אין ללוה אלא זיבורית — גם קבלן לא יתן לו אלא זיבורית. ונראה, דהיינו טעמא דקבלן אינו מעיד ללוה, אף על גב דאית ליה ארעא אחריתי — משום דטריחא ליה מילתא למיקם עליה בדינא ודיינא, ובשיהיו ללוה קרקעות הרבה — לא יגבה המלוה מן הקבלן, דהואי ויכול לגבות מן הלוה בהרווחה. אבל מלוה מעיד ללוה בכל ענין, אפילו אותה שמעיד עליה היא בינונית ואחריתי זיבורית, דמשום שיש לו שוה בשוה. אי נמי, ארעא אחריתי דכולה שמעתין — ביתא בו קאמר.

כגון הכי גרסינן: דקאמר בפנינו הודה — פירוש: בן אריס, בן אומן, בן גולן. ומשום הכי אומן אין לו חזקה אבל בן יש לו חזקה, כשטוען: קמי דידי הודית לאבי שמכרת לו - נאמן במיגו, דאי בעי אמר "מינך זבנתה". אבל בן גולן — אין לו חזקה, דהודאה שהודה לגולן לאו הודאה היא, דאי לאו דאודי ליה שמכרה לו — הוה ממטי ליה ולחמריה לשחווי. אבל לא גרסינן "כגון דקאמרי עדים", דהא אי איכא עדים דאודי ליה דמיניה זבנה — אם כן אומן ואריס גופייהו יהו נאמנים. ועוד: כיון דאיכא עדים, בן אריס בן אומן למה צריכים להחזיק? בלא חזקה נמי מוקמינן לה בידייהו, כיון דאיכא סהדי. רבינו חם.

פעמים שבן בן גולן אין לו חזקה כגון דקאתי בטענתא דאבא דאבוה — תימה לרבינו יצחק: דאמאי אין לו חזקה? הא טוענין ליורש, והוה ליה למימר: דלמא אי הוה אביו קיים, דהיינו בן גולן, הוה טעין "אנא הדר וזבינתה מינך" ונראה לרבינו יצחק דגרס: פעמים שבן גולן יש לו חזקה. כגון דקאתי בטענתא דאבא דאבוה דהוא אבי הגולן, וקא משמע לן דאף על גב שהיתה ביד מי שאין לו חזקה, דהיינו אביו הגולן — מכל מקום יש לו חזקה, כיון שאמר שהיתה של אבי אביו. ויש ליישב גירסא ראשונה "פעמים דבן בן גולן אין לו חזקה", והכי פירושה: כגון דאתא בטענתא דאבא דאבוה, ואומר: שאמר לו אביו, דהיינו בן הגולן, שהניחה לו הגולן אביו. דאם איתא דהדר זבנתה מינך — הוה אמר ליה "אנא זבינא", אי נמי, נראה לרבינו יצחק: דלא טענינן ליורש כי האי גוונא, דמילתא דלא שכיחא היא. כי היכי דאמר בסוף "המוכר את הבית" (בבא בתרא ע, ב) דלא טענינן ליתמי נאנסו, משום דמילתא דלא שכיחא היא. והא דקאמר לעיל: (בן בן גולן בן אומן יש לו חזקה — היינו דוקא משום דאמר "בפנינו הודה". ואדרבה, משם יש להוכיח, דמשמע: הא לאו הכי — אין לו חזקה, כיון דמיערקא בתורת אומנות ואריסות וגזלנות אתא לידיה.

ירד מאומנותו יש לו חזקה — מצינו לפרש: מאותן כלים שנתן לו לאחר שירד מאומנותו, דומיא דאריס שירד מאריסותו. אי נמי, אפילו אותן כלים שנתנו לו בשעה שהיה עדיין אומן, והוא ששהו אחר אומנותו כל כך שהוא רגילות שמזחירים לבעלים. ונראה דבן אומן נמי דאמר לעיל דיש לו חזקה, כי אמר "בפנינו הודה" — היינו אחר ששהה אחר מות אביו. דאי לאו הכי — אין נראה שיהא נאמן במיגו דאי בעי אמר "לקוח הוא בידי", דאי טעין בידי "לקחתיה ממך" — לא היה נאמן.

מגורשת

קבלן - אֲמָרִי לָהּ: מֵעִיד, וְאָמְרִי לָהּ: אֵינוֹ מֵעִיד;
**אֲמָרִי לָהּ מֵעִיד - כְּעֵרֶב דָּמֵי. וְאָמְרִי לָהּ אֵינוֹ מֵעִיד - דְּנִיחָא לֵיהּ דְּלֶהֱוֵי בִּידֵיהּ תְּרַוַּיְיהוּ, דְּכִי אָתֵי בַּעַל חוֹב, מַאי דְּבָעֵי שָׁקֵיל. אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אוּמָּן אֵין לוֹ חֶזְקָה, בֵּן אוּמָּן יֵשׁ לוֹ חֶזְקָה; אֲרִיס אֵין לוֹ חֶזְקָה, בֵּן אֲרִיס יֵשׁ לוֹ חֶזְקָה; גּוֹלָן וּבֶן גּוֹלָן אֵין לָהֶן חֶזְקָה, בֶּן בְּנוֹ שֶׁל גּוֹלָן יֵשׁ לוֹ חֶזְקָה? מִי אָתוּ בְּטַעֲנָתָא דַּאֲבוּהֵן - אֲפִילּוּ הָכָא נַמִּי לָא, אִי דְּלָא אָתוּ בְּטַעֲנָתָא דַּאֲבוּהֵן - אֲפִילּוּ בֶּן בֶּן גּוֹלָן נַמִּי - לָא צְרִיכָא, דְּקָא אָמְרִי עֵדִים: "בְּפָנֵינוּ הוֹדָה לוֹ"; הָנָךְ, אִיכָּא לְמֵימַר קוֹשְׁטָא קָא אָמְרִי. הָאי, אַף עַל גַּב דְּאוֹדִי נַמִּי לָא מְהֵימַן, כְּדְרַב כָּהֲנָא, דַּאֲמַר רַב כָּהֲנָא: אִי לָאו דְּאוֹדִי לֵיהּ מָרֵיהּ לְבַרְתֵּיהּ לְשַׁחְווֹר. אָמַר רָבָא: פְּעָמִים שֶׁאֲפִילּוּ בֶּן בְּנוֹ שֶׁל גּוֹלָן נַמִּי אֵין לוֹ חֶזְקָה. הֵיכִי דָּמֵי? כְּגוֹן דְּקָא אָתֵי בְּטַעֲנָתָא דְּאַבָּא דַּאֲבוּהּ. הֵיכִי דָּמֵי גּוֹלָן? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כְּגוֹן שֶׁהֶחֱזִיק עַל שָׂדֶה זוֹ בְּגוֹלָנוּתָא; וְרַב חִסְדָּא אָמַר: כְּגוֹן דְּבֵית פְּלוֹנִי, שֶׁהוֹרְגִין נְפָשׁוֹת עַל עִסְקֵי מָמוֹן. תָּנוּ רַבָּנָן: אוּמָּן אֵין לוֹ חֶזְקָה, יָרַד מְאוּמָּנוּתוֹ - יֵשׁ לוֹ חֶזְקָה; אֲרִיס אֵין לוֹ חֶזְקָה, יָרַד מֵאֲרִיסוּתוֹ - יֵשׁ לוֹ חֶזְקָה; בֶּן שֶׁחָלַק, וְאִשָּׁה שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה - הֲרֵי הֵן כְּשְׂאָר כָּל אָדָם. בְּשִׁלְמָא בֶּן שֶׁחָלַק אִיצְטְרִיךְ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא אַחוֹלֵי אַחוֹלֵי גַּבֵּיהּ, קָמַשְׁמַע לָן דְּלָא; אֶלָּא אִשָּׁה שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה פְּשִׁיטָא - לָא צְרִיכָא,

במגורשת

מגורשת ואינה מגורשת בגון שיחד לה ארעא אחריתי. דאי לאו הכי — אין לו [בספרים ישנים: לה] חזקה, דכיון דאית לה מזוני — מזוני הוא דקא אכלה, כדאמרינן לקמן.

ראייתן ראיה ומעמידין שדה בידן — נראה לרבינו שמשון בן אברהם דנקט תרוייהו, איידי דבעי למיתני גבי גזלן: אין ראייתו ראיה ואין מעמידין שדה בידו, דהתם אינטרוך תרוייהו. דאי לא תנא אלא אין ראייתו ראייה — הוה אמינא דאין ראייתו ראיה לגבי הא שאין מעמידין שדה בידו, אבל מעות יש לו. דלא הוה אמינא טעמא "אי לאו דאורי ליה הוה ממטי ליה ולחמריה לשחוור", אלא הוה מפרשינן טעמא — משום דחלישותו חובין לא הוו ובניניה זבניי, אפילו מנה לו מעות. הלכך קאמרי תרוייהו, דאין ראייתו ראיה כלל, דאפילו מעות אין לו, דטעמא הוא משום די"אי לאו דאורי ליה" בר. והאי "גזלן" נראה לרבינו שמשון בן אברהם דקאי נמי אבן שלא חלק, ואשה שלא נתגרשה. ואף על גב דאמר לקמן [גבי אשה שבנכסי בעלה] דלגלויי זחי הוא דעביד, כיון דאוקימנא בהודאה — לא שייך בה גלויי זחי. ועוד: דמשמע לקמן דסבירא להו לרב הונא ולרב נחמן דלא אמר לגלויי זחי הוא דעביד. **ומעמידין** שדה בידן — גבי אומן נמי שייך שדה, כגון אם הוא בנאי. **אבל** בשטר קנה — א"לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה" נמי קאי, כדמוכח במתניתין ב"הניזקין" (גיטין נח, ב). ושקוה, דתניא בסוף "מי שהיה נשוי" (כתובות צה, א): כתב לראשון ולא חתמה לו, לשני וחתמה לו — אינה כתובתה. דוקא משום דלא חתמה לראשון, אבל אי חתמה לראשון — לא אינה כתובתה, כדמוכח התם, אף על פי שכתבה שטר ונראה לרבינו ירצחק: דהא דקאמר רב בשטר קנה — יש להעמיד בשטר הראיה שאחר הקניין, דכיון שאחר הקניין עשתה שטר, שייפתה כחו של כך — קנה. והדיא דכתובות מיירי בשטר מתנה בלא קנין אחר אלא שטר. אי נמי, חתמה דהתם — לשון גמר, כמו "חתמו" גבי תורף דגיטין, וכמו "תורה חתומה ניתנה" ב"הניזקין" (גיטין ס, א), כלומר: שגמרה מקח ונתרצתה בעל פה. אי נמי — חתמה ממש, ובשטר של בעל. והא דאמר רב בשטר קנה — שעשתה שטר מכירה בשמה. ומסתבר דטעמא דרב כטעמא דשמואל, דאמר ב"הניזקין" (שם נח, א): אף בשטר לא קנה עד שתחבוט לו אחריות. ושמואל בקיעמיה, דאמר בפרק קמא דבבא מציעא (יד, א): אחריות לאו טעות סופר בשטרי מקח וממכר. ורב סבר: אחריות טעות סופר הוא. אבל קצת קשה: דלקמן פריך לרב הונא דאמר: תליוהו חובין זבניניה זבניי, מהא דאמר שמואל: אף בשטר לא קנה, ואי תלה הדבר באחריות — מאי קשה ליה משמואל טפי מרב? **ורב** ביבי מסיים בה כו' — קצת קשה הלשון, דהא רב ביבי פליג, כדאמרינן לקמן, ורב הונא לא מיירי בהכי אלא בהודה, ולא במנה.

אילימא

בְּמְגוֹרֶשֶׁת וְאֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת, וְכִדְרַבִּי זֵירָא, דְּאָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בַּר אַבָּא אָמַר שְׁמוּאֵל: כָּל מָקוֹם שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים מְגוֹרֶשֶׁת וְאֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת - בַּעֲלָהּ חַיָּיב בְּמְזוֹנוֹתֶיהָ, אָמַר רַב נַחְמָן, אָמַר לִי הוֹנָא: כּוּלְּהוּ שְׁהֲבִיאוּ רְאָיָה - רְאָיָתָן רְאָיָה, וּמַעֲמִידִין שָׂדֶה בְּיָדָן; גּוֹזְלָן שֶׁהֲבִיא רְאָיָה - אֵין רְאָיָתוֹ רְאָיָה, וְאֵין מַעֲמִידִין שָׂדֶה בְּיָדוֹ. מַאי קָא מַשְׁמַע לָן? תָּנֵינָא: לָקַח מִסִּיקְרִיקוֹן וְחָזַר וְלָקַח מִבַּעַל הַבַּיִת - מִקָּחוֹ בָּטֵל - לְאַפּוֹקֵי מִדְּרַב, דְּאָמַר רַב: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא דַּאֲמַר לֵיהּ "לָךְ חֲזַר וּקְנֵי", אֲבָל בְּשָׁטַר קָנָה - קָא מַשְׁמַע לָן כִּדְשְׁמוּאֵל, דְּאָמַר: אַף בְּשָׁטַר נָמֵי לֹא קָנָה עַד שֶׁיִּכְתּוֹב אַחֲרָיוּת נְכָסִים. וְרַב בֵּיבִי מְסַיֵּים בָּהּ מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב נַחְמָן: קַרְקַע אֵין לוֹ, אֲבָל מָעוֹת יֵשׁ לוֹ; מַמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים - שֶׁאָמְרוּ עֲדִים "בְּפָנֵינוּ מָנָה לוֹ", אֲבָל אָמְרוּ עֲדִים "בְּפָנֵינוּ הוֹדָה לוֹ" - לָא, כִּדְרַב פָּפָּא, דַּאֲמַר: אִי לָאו דְּאוֹרֵי לֵיהּ, הָוָה מָמֵטֵי לֵיהּ לִדִידֵיהּ וְלַחֲמָרֵיהּ לְשַׁחֲווֹר, אֲמַר רַב הוֹנָא: תַּלְיוּהוּ וְחַבֵּין - זְבִינֵיהּ זְבִינֵי. - מַאי טַעֲמָא? כֹּל דְּמָזְבֵּין אִינִישׁ, אִי לָאו דַּאֲנִיס לָא הָוֶה מָזְבֵּין, וַאֲפִילּוּ הָכֵי זְבִינֵיהּ זְבִינֵי? וְדִילְמָא שְׁאנֵי אוֹנְסָא דִּנְפַשֵּׁיהּ מֵאוֹנְסָא דְּאַחֲרִינֵי אֶלָּא כְּדְרַבָּנַיְיא:

"קרייב"

מגורשת ואינה מגורשת — בגון זרק לה גט, שפק קרוב לה שפק קרוב לו, דבעלה חייב במזונותיה עד דייהב לה גט ודאי, כרבי זירא. ואיכא למימר, בין דמגורשת ואינה מגורשת — אשתו היא, וחייב במזונותיה, והניח לה בעל קרקע זו בידה כדי שתיזון מפירותיה, ולא הויא חזקה — קא משמע לן דהויא חזקה. דכיון דהתחיל בגירושין, והוא שונא לה — לא יחד לה קרקע למזונותיה, כי בטורח יתן לה מזונות בצמצום, כשיחייבוהו בית דין. **חייב במזונותיה** — דאכתי אגידא ביה. **וכולן** — אומן ואריס, וכל הנך דלעיל דאמרן אין להן חזקה. **ראה** — שטר מכירה, או עדי מכירה. **ראייתן ראיה** — מילתא דפשיטא היא, ומשום סיפא נקט לה. גזלן **שהביא ראיה** — עדי מכירה או עדי הודאה, אבל מתן מעות לא ראו. **אין ראייתו ראיה** — בדרב כהנא, דאי לאו דאודי ליה או שכתב לו שטר מכירה — הוה ממטי ליה ולחמריה לשחוור. אבל אם נתן לו הגזלן מעות בפני עדים — ראייתו ראיה, בדרב הונא לקמיה, דאמר: תליוהו וחבין — זביניה זבניי. ואף על גב דרב ביבי מוקי לה לקמן להא דאפילו בשנתן מעות הגזלן לגזלן, ואפילו הכי לא קנה גזלן — הא אמרינן לקמן בשמעתין, דרב ביבי מימרא בפני עדים — ראייתו ראיה, בדרב הונא לא סבירא ליה, ובדרב הונא קיימא לן בשמעתין. **ואין מעמידין שדה בידו** — ולא לבל הבא מכחו, כגון בן גזלן או לוקח מגזלן. **מאי קא משמע לן** — רב הונא, דגזלן וכל הבא מכחו אין ראייתו ראיה ולא קנה? **תנינא** — במסכת גיטין ב"הניזקין". לקח **מסיקריקון** — מגזלן גוי, הורג נפשות על עסקי ממון. שאומר לו: שא קרקע זו והניחני, ומתנה זו לא הויא מתנה, דאפילו למאן דאמר תליוהו וחבין זבניה זבניי — תליוהו ויהב לא הויא מתנה. וטעמא מפרש בגיטין: שלש גזירות גזרו [קמייתא — כל דלא קטיל ליקטיל, מציעתא — כל דקטיל לייתי ארבע זוזי, בתרייתא — כל דקטיל ליקטלינהו; קמייתא ומציעתא, בין דקטלי גויים לישראל — אגב אונסיה גמר ומקני. בתרייתא, אמרי: האידנא לישקול, ולמחר תבעינא ליה ברעינא. והלכך לא קנה הסיקריקון — דהא לא נתן מעות אלא גזלה בחנם. והלוקח נמי ממנו לא קנה — דקרקע אינה נגזלת, ואבתי ברשותא דמריה קמא איתא. ואפילו חזר ולקח מבעל הבית, שבתא לו שטר, דדמפרש לקמן, או במתנה או בשטר מכירה בלא מעות. דאילו נתן מעות לבעל הבית — קנה, כרב הונא, דהא אפילו סיקריקון עצמו היה קונה אם נתן לו מעות לגזלן. והכי מוכח לקמן בשמעתין גבי מילתיה דרב הונא, דאית ליה תליוהו וחבין זבניי — אפילו הכי לא קנה לוקח, דמחמת פחד דסיקריקון הקנה לו ללוקח. וכיון דאין ראיית הלוקח מגזלן ראיה, אפילו כי הדר וחבין מבעל הבית — כל שכן דאין ראיית הגזלן עצמו ראיה, דמחמת פחד כתב לו השטר, ומעולם לא קיבל דמים מן הגזלן, דנימא זבניניה זבניי. **ומשנינן: לאפוקי מדרב** — אתא רב הונא. דאמר רב — עלה דההיא משנה. **לא שנו** — דחזר ולקח מבעל הבית מקחו בטל — אלא דאמר לו בפני עדים "חזק וקני", ומעות לא קיבל בפני עדים דנימא זבניניה זבניי בדלקמן, וגם שטר לא כתב לו בעל הבית ללוקח. אבל אם כתב לו שטר — ודאי אקני ליה. ואתא רב הונא למימר דגזלן שהביא ראיה, אפילו בשטר — אין ראייתו ראיה, כדשמואל. **אף בשטר לא קנה** — דמאימות סיקריקון כתב לו. **ורב ביבי מסיים** — בהא מלתא דאמר רב נחמן אמר ליה הונא. **משמיה דרב נחמן** — שהיה מוסיף בה רב נחמן דבר זה מדעתו. ומיהו, רב הונא לא סבירא ליה האי תוספתא, כדלקמן בשמעתין, דכל היכא דאיכא מתן מעות — סבר ליה לרב הונא דהוו זבניי. ולאו אדרב ושמואל קאי, דבמסכת גיטין ב"הניזקין" דאיתא לפלוגתייהו לא איירי רב ביבי כלל התם. **קרקע אין לו** — לגזלן, כמו שאמרנו: אין מעמידין שדה בידו. **אבל מעות** — שנתן לו הגזלן לגנול בדמי קרקע זו — יש לו, שיחזירם לו הגנול, ולא קנסינן ליה לגזלן לאבד מעותיו. ושמעינן מהכא דסבירא ליה לרב ביבי דלעיל לאו זבניניה זבניי, והיינו דאמרינן לקמן דרב הונא לית ליה דרב ביבי. **כמה דברים אמורים** — דמעות יש לו — כגון שאמרו עדים "בפנינו מנה לו" הגזלן לגנזל, ונתן לו המעות. או שכתבו בשטר: אנו ראינו שנתן לו המעות. דמשום פחד דסיקריקון דגזלן לא מסתדרי וכתבו עדים שיקרא. **אבל אמרו עדים בפנינו הודה לו** — נגזל לגזלן שקיבל ממנו דדמים, או שכתבו בשטר המכירה: וכך אמר לנו הוו עלי עדים שקיבלתי ממנו דדמים ומכרתי לו — לא יחזיר לו מעות לגזלן. **בדרב כהנא בו'** — ומסקנא דמילתא דרב ביבי היא. **תליוהו וחבין** — מי שתלו אותו, או עשו לו יסורין עד שמכר, וקיבל דדמים, ואומר "רוצה אני". **זביניה זביני** — ולא יוכל לחזור בו. וטעמא מפרש ואזיל. ואית דגרסי: תלוה. ורבינו חננאל כתב: תליוהו. ודוקא מכר, אבל מתנה — לא הויא מתנה, דכיון דלא מקבל מידי — לא גמר ומקני, כדמוכח לקמן, דאמרינן: מודה שמואל היכא דיהב זוזי. **דכל דמזבן איניש** — רוב חפצים וכלי ביתו וטליתו שאדם מוכר, אי לאו דאנוס ודחוק במעות — לא הוה מזבין, ואפילו הכי הוה זבניניה זבניי בלא ברעון, אפילו לא גמר ומקני. שלא נתנה תורה חילוק במקח וממכר בין דברים הצריכין לו ומכרן, לדברים שאין צריכין לו, אלא כולהו קונה לוקח. ודכי נמי, אף על גב דאנוס מוכר — קונה לוקח, הואיל וקיבל דמים, אף על גב דלא גמר ומקני. **שאני אונס דנפשיה** — שצריך למעות, ומתוך כך מוכר חפציו מדעתו, דהדם איבא למימר גמר ומקני. **מאונסא דאחריני** — שמכריזין אותו למכור, דהדם לא גמר ומקני.

יקרייב

יקריב אותו — קרא יתירא, דהא כתיב לעיל "זבר תמים יקריבנו" ומצי למיכתב "יקריבנו אל פתח אהל מועד לרצונו לפני ה'". **מלמד שכופין אותו** — להקריב מה שנדר. **עד שיאמר רוצה אני** — אלמא: היכא דכופין אותו, עד דאמר מתוך יסורין "רוצה אני" — קרינא ביה "לרצונו", דגמר בלבו להקריב. והוא הדין לזביני, אם אמר "רוצה אני" — הוי זביני, דגמר בלבו להקנות. **דתיהוי ליה כפרה** — וכי אמר "רוצה אני" — ודאי בלב שלם קאמר. **ובן אתה אומר בניסי נפשים** — בהנך דתנן (כתובות עו, א): ואלו שכופין אותו להוציא: מוכה שחין, ובעל פוליפוס. דכופין ומכין אותו עד שיאמר "רוצה אני", ד"ונתן" — מדעתו משמע. **מלמד** — התם נמי, כי אמר "רוצה אני" — גמר בלבו לגרשה, דמצוה קעביד, מאחר שחייבוהו חכמים להוציא. **אלא** — רב הונא מסברא דידיה קאמר, דמתוך יסורים גמר בלבו ומקני, הואיל ואיכא תרתי — יסורים ומתן מעות, דלא מפסיד מידי. **נט המעושה** — שכופין אותו לבעל להוציא. אם בישראל הוא — כשר, שכפוהו ישראל, וכגון דאמר "רוצה אני". **בנוים פסול** — ואף על גב דאמר "רוצה אני". וקא סלקא דעתיה דמקשה דבישראל כשר משום דמצוה לשמוע דברי חכמים, ובגוי פסול — כיון דליכא מצוה, אגב אונסיה לא גמר ומקנה ומגרש. וקשיא לרב הונא, דכיון דליכא מצוה — לא מקני אגב אונסיה. **ובגוים** — אם אנו רוצים לבופו על ידי גוים, ויהיה הגט כשר — מלמדים אנו לגוים שיאמרו לו: עשה מה שישראל אומר לך. דהשתא לשמוע דברי חכמים, ובגוי פסול — כיון דליכא מצוה, אגב אונסיה לא גמר ומקנה ומגרש. וקשיא לרב הונא, דכיון דליכא מצוה — לא מקני אגב אונסיה. **בנוים** — ואף על גב דאמר "רוצה אני". **אלו הן** — דהא מפסיד מידי, דומיא דזביני, שמקבל דמי שדהו. דכיון שאשתו שונאתו, ובלא גט נמי לא תעמוד אצלו, וגט זה אינו אלא להתירה לאחרים — לא מפסיד כלום **אפילו בנוים כשר** — דאגב אונסיה גמר וגרש, דלא מפסיד מידי. **פסול** — מדרבנן, וצריכה גט אחר. ומיהו, אם פשטה ידה וקבלה קדושין מאחר — צריכה גט מזה ומזה. **ותולה עצמה ביד גוי** — להתניף לו ולזנות עמו, עד שיכריח את בעלה לגרשה. **ניתא אגב אונסיה** — דסיקריקון, גמר ומקני בעל הבית, כיון דיהיב ליה זוזי ולא מפסיד מידי, דהיינו לתיובתו וחבין. **מודה שמואל דיהיב ליה זוזי** — זה הלוקח מן הסיקריקון, כשחזר ולקח מבעל הבית יהב ליה זוזי לבעל הבית — דאגב דמקבל זוזי גמר ומקני, דהיינו לתיובתו וחבין. אבל בלא מעות — לא גמר ומקני, דהא רב הונא נמי לתיובתו וחבין קאמר, אבל לתיובתו ויהיב — לא הוי מתנה. **ולרב ביבי דמסיים לעיל** — במילתיה דרב נחמן, דאמר: גזלן שהביא ראיה — אין ראיתו ראיה, ואין מעמידין שדה בידו. ואוסיף רב ביבי: אבל מעות יש לו לגזלן שנתן לגנזל. אלמא סבירא ליה לרב ביבי דאפילו נתן הגזלן לגנזל מעות — לא קנה, דתליהתו וחבין לא הוי זביני. הוא הדין לדך משנה דסיקריקון, דאי נתן הסיקריקון או הלוקח ממנו לבעל הבית מעות דמי השדה — לא קנה, וקשיא לרב הונא. **מימרא הוא** — שהיה אומר משום אחרים, ואינה לא משנה ולא ברייתא. ואי הוה אמר לה רב ביבי משמיה דנפשיה — הוה מהדר גמרא: גברא אגברא קרמיתְ בתמיתְ.

בשדה

אילימא מהא דתניא יקריב אותו — ואם תאמר: אי מהכא גמר, אפילו תליהתו ויהיב נמי מתנה הוי, והיכא דסיקריקון מוכח דאינה מתנה והיה רבינו יצחק רוצה לתרץ: דזהכא הוי כמו מכר, דהא יש לו כפרה תחת הקרבן, וקונה הכפרה. ומגיטי נשים דבעי למיגמר מיניה הוי נמי כמו מכר, שנפטר על ידי כך משאר כסות ועונה. אבל אי אפשר לומר כן, דאם כן גט מעושה שלא כדין נמי יהא כשר, וב"המגרש" (גיטין פח, ב) אמר שמואל דפסול. ותירץ רבינו יצחק: דכל דבר שהוא מחוייב לעשות — הוי כמו מכר, והכא דרי הוא מחויב להביא קרבן, ולקמן נמי מחויב הוא לגרש את אשתו, דמיירי בהבהו שכופין אותן להוציא. אבל שלא כדין — הוה כמו תליהתו ויהיב, דלא הויא מתנה.

יקריב אותו מלמד שכופין אותו — לא דמי להא דאמר בפרק "שור שנגח ארבעה וחמשה" (בבא קמא מ, א): חייבי חטאות ואשמות אין ממשכנין אותן, משום דכיון דלכפרה קאתו — לא בעי משכנינן. דדוקא חטאות ואשמות שבאות על חטא לא בעי משכנינן, שרוצה שמאותו חטא יהיה לו כפרה. אבל הכא — נדר או נדבה אינן מכפרים. והא דקאמר: ניתא ליה דתיהוי ליה כפרה — היינו ממה שנדר, שאם לא ישלם נדרו עונו ישא. והא דאמר בתורת כהנים ובזבחים (ו, א) ובזימא (לו, א) דעולה מכפרת על חייבי עשה — הא אמר בפרק קמא דזבחים (ז, ב) דעולה דורון היא ולא מכפרת — מקופיא מכפרת, מקיבעא לא מכפרת.

אלא סברא הוא דאגב אונסיה גמר ומקני — ואם תאמר: כיון דמסברא ידעינן דאגב אונסיה גמר ומקני, אמאי איצטריך קרא גבי קרבן למיכתב דכופין אותו? ויש לומר: דאי לאו קרא — הוה אמינא: אף על גב דגמר ומקני, כיון דאינו מתרצה אלא על ידי כפייה — פסול הוא לגבי מזבח, דזבח רשעים הוא, קא משמע לן שהקרבן נרצה. **גט** מעושה בישראל כשר בגויים פסול — בסיפא מסיים: דבגויים חובטין אותו ואומרים לו "עשה מה שישראל אומר לך". ויש מפרשים דהוי פירושא דרישא: כיצד בגויים פסול — חובטין אותו ואומרים לו כו'. ואין נראה, דאם כן אדאפריך ליה הכא מסיפא — לייסיעיה מרישא, דקתני: ובישראל כשר, דאגב אונסיה גמר ומקני, וכי תימא דבישראל כשר משום דמצוה לשמוע דברי חכמים — דאם כן בגוים נמי, אמאי פסול? והא חובטין אותו לעשות דברי חכמים ונראה לרבינו יצחק דהכי קאמר: דבגויים נמי כשר — ובגון שאומר לו "עשה מה שישראל אומר לך". וכן מפרש בהלכות גדולות. והכי מוכח בתוספתא, דקתני: ובגויים חובטין אותו ואומר לו "עשה מה שפלוני אומר לך". משמע דעל פי רבי פלוני שהוא חכם שבאותו אותו, וכשר הוא, שהוא אומר להם לחובטו. וכן משמע בירושלמי דגיטין, דקאמר התם, רב אמר: ישראל שעשה כמעשה גויים כשר — באומר "איני זן ואיני מפרנס". תנא רבי חייא: גויים שעשו כמעשה ישראל פסול, ואפילו אמר "איני זן ואיני מפרנס". הדא מתניתין אמרה כן: דבגויים חובטין אותו ואומר לו "עשה מה שישראל אומר לך", ולא "מה שאני אומר לך". והא דאמר בגיטין (פח, ב): "לפניהם" ולא לפני גויים, כיון שהעושיתי על פי דייני ישראל — לאו היינו לפני גויים, דלפני גויים היינו שהתעשיתי נעשה על פי דייני גויים. **דבר** תורה אפילו בגויים כשר — דכיון דבדין מעשים, כאותן שכופין אותו להוציא. דבישראל נמי, אי שלא כדין מעשה — פסול, כדאמר שמואל ב"המגרש" (גיטין פח, ב). ואם תאמר: ומאי נפקא מינה אם תולה בגוי ומפקעת עצמה מיד בעלה? דכיון דבדין עבדה, וגם חכמים היו כופין אותו להוציא ויש לומר: דגזרו בדין אטו שלא בדין. ואם תאמר: להתהוא טעמא דמפרש ב"המגרש" דבגוי פסול דבר תורה, משום "לפניהם" ולא לפני גויים, וגויים לאו בני עישוי נינהו — תקשה ליה לרב הונא: אמאי פסול? נימא דאגב אונסיה גמר ומגרש ויש לומר: כיון שעל ידי כפייה גויים נותנו — הוי שלא כדין, ושלא כדין הוי כמו מתנה, בדפרישית לעיל. ואם תאמר: ואמאי מייתי הכא דרב משרשיא? ההוא דהתם הוה ליה לאיתויי, דהא אמר התם דהא דרב משרשיא בדוחא היא ויש לומר: דלפי סברת המקשה, דחשיב גויים בני עישוי, מתרץ לו. דפריך ליה: בגויים אמאי פסול? ואי לאו דבעי עישוי נינהו — לא הוה פריך ולא מידי, דהוי כמו מתנה. ולסברתו משני ליה כדרב משרשיא. **הא** איתמר עלה אמר רב לא שנו — תימה לרבינו שמשון בן אברהם: דמשמע דלא אמר רב הונא תליהתו חבין זביניה זביני אלא בשטר, אבל ב"לך חזק וקני" — לא. וכיון דאגב אונסיה גמר ומקני — מה לי האי ומה לי האי? ועוד הקשה: דקאמר ומודה שמואל היכא דיהיב זוזי, משמע דלרב קני אפילו לא יהיב זוזי, ואמאי? והא תליהתו ויהיב לא הוי מתנה ותירץ דבהכי פליגי רב ושמואל, דקסבר רב: דאי לאו דיהיב זוזי — לא הוה עביד שטר. ושמואל סבר: דמזחמת אונס עביד שטר, אבל אחריתי לא היה מקבל, כדאמר ב"הנזקין" (שם נח, א): עד שיכתוב לו אחריותי נכסים. **אמר** רבא הלכתא תליהתו חבין זביניה זביני — לאו דוקא נקט תליהתו, דאפילו בלא יסורין אלא מחמת אונס ממון, כי הוה מעשה דפרדיסא (לעיל מ, ב) הוו זביני. ואם מסר מודעא — לא הוו זביני, דקיימא לן כרב הונא (דבתרבין) מודעא אזביני, בדפרישית הקונטרס. ודוקא מכר, אבל מתנה — תליהתו ויהיב לא הויא מתנה, אפילו לא מסר מודעא, אי דידעי עדים אונסיה. והיכא דמסר מודעא — אפילו לא ידעי אונסיה כתבינן, וכן בגיטין.

והיכא

והיכא דבטל מודעא בשעת זבניי — מהני ביטול, דאגב אונסיה גמר ומבטל, כדאמרינן בפרק "האומנ משקלי" (ערכין כא, ב), ובקונטרס הביאה לעיל. ואפילו אמר בשעת מודעא "כל מה שאבטל לא יהא ביטול" — אינו כלום, דמכל מקום לבסוף בשמבטל כל מה שאמר קודם לכן — יהא מבוטל, דאגב אונסיה גמר ומבטל. אבל במתנה, אי ידענן באונסיה — לא מהני ביטול, ולא גמר ומבטל, ומיהו, אי לא ידענן באונסיה, ומבטל מודעא מדעתו — נראה שבטולו ביטול, ולכך כתבינן בשטרי מתנה ביטול מודעי.

אבל שדה זו לא — והא דאמרי נהדדי לעיל (מ, א): כל מודעא דלא כתב בה "אנא ידענא ביה באונסין דפלוני" — לאו מודעא היא, לא משכחת אליבא דרבא לעיל, אלא בי ההוא מעשה דפרדיסא. דבסתם שדה לא מהניא מודעא, וב"שדה זו" לא צריך מודעא, אלא דלידעו אונסיה. **ואפילו** בשדה זו לא אמרינן אלא דלא ארצי זוזי — לפי הספרים דגרסי "לא ארצי ליה", משמע דבעי למימר דכי אמרי עדים "בפנינו מנה לו" — הוי זבניי אפילו ב"שדה זו", וכי קאמר רבא דלא הוי זבניי — היינו כי אמרו "בפנינו הודה לו", שלא ראו נתינת המעות. ואם כן משמע דבשדה סתם, אפילו כי אמרו "בפנינו הודה" שלא ראו נתינת המעות — הוי זבניי. ואין נראה, דבהודאה לא שייך לחלק בין שדה סתם ל"שדה זו", דבתרוייהו שייך למימר "אי לאו דארזי ליה הוה ממטי ליה ולחמריה לשתחוי". על כן נראה דגרסינן "ולא ארצי זוזי", ולא גרסינן "ליה". וכן פירש בקונטרס. **תינח** דקדיש בבספא — הכא לא קאמר כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש. וכן בפרק "בית שמאי" (ביצה קי, א) גבי עובדא דנרש, דקדשה בשהיא קטנה וגדלה, ואתא איניש אחריא וחטפה מיניה, כדאמר בריש כתובות (ג, א) וב"החושלח" (גיטין לג, א). משום דהכא ובפרק "בית שמאי" לא קדש אדעתא דרבנן, כדקאמר: הוא עשה שלא בהוגן. וצריך לומר דסבר הכא דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה, כיון דאפקעינהו רבנן לקדושין מיניה, ואף על גב דלא קדש אדעתם. והכי פירושא: בשלמא דקדיש בבספא — מצו רבנן להפקיר הכסף ולתת במתנה לאשה. אלא דקדיש בביאה, אף על גב דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה — היינו היכא דליכא עבירה, כגון (יבמות פט, א) דהוה גריושה דהדר לטיבלא. אבל ביאה, וכי יעשו חכמים ביאתו ביאת עבירה? ומשני: אין, ודאי דשוויה ביאתו ביאת זנות. ובהדיא דכתובות (שם) וב"החושלח" (שם) לכאורה פליגי אהך דשמעתין, דאיצטריך למימר טעמא דאדעתא דרבנן מקדש, משמע דאי לאו דאדעתא דרבנן מקדש — לא הויה כח בידם להפקיע הקדושין. ומיהו, נראה דלא פליגי, ואיצטריך טעמא דאדעתא דרבנן מקדש, משום דהתם ביון דקדושין נעשו כהוגן — לא הויה כח לחכמים להפקיעם, אי לאו משום דאדעתא דרבנן מקדש. **קדיש** בביאה מאי איכא למימר — תימה לרבינו שמשון בן אברהם: דקדיש בביאה, בלא הפקעה — לא להוי קדושין, דהוי לתיובתא ודיהבי, דכנגד גופה שקנוי לו — אינו נותן לה כלום ודוחק לומר לפי שיש לה זנות אחרת ביאה. ועוד, דאם כן הא דאמר אמימר: תליוה וקדיש קדושין — לא הוי אלא דקדיש בבספא או בביאה, אבל בשטר — לא, דהוי כמו תליוהו ויהיב ויש לומר: דכנגד גופה שקנוי לה שאר בסות ועונה. ואף על גב דפריך לעיל גבי גט דלא חשיב זביני מה שהבעל נפטר משאר בסות ועונה — הני מילי גבי בעל, שהיה נותנם ברצון, ולא היה מגרשה.

אמר רב הונא מאן דחתים אמודעא שפיר חתים — הא דרב הונא פליגא אדרבא, דאמר (בבא בתרא מ, ב) דלא כתבינן מודעא אזניני.

אמר רב נחמן עדים שאמרו אמנה היו דברינו אין נאמנין — על כרחך באין בתר ידם יוצא ממקום אחר אייתי. דאי יוצא ממקום אחר — פשיטא, דהכי פריך בפרק שני דכתובות (יט, א) גבי האומר "שטר אמנה הוא זה" — אינו נאמן: דקאמר מאן? אי דקאמרי עדים, אי כתב ידן יוצא ממקום אחר — פשיטא ועוד, דמר בר רב אשי דקאמר "אמנה היו דברינו" אינו נאמן — משום דלא ניתן ליכתב, ואי כתב ידן יוצא ממקום אחר — אפילו ניתן ליכתב אינו נאמן. ולקשה: דאמאי לא מהימני במיגו דאי בעו אמרי "אין זה כתב ידינו"? דהא רב נחמן גופיה אית ליה מיגו לפסול השטר בפרק שני דכתובות (שם), דקאמר: כי אתו לקמן לדינא — אמינא להו: זילו קיימו שטרייכו וחזרו לדינא, דמהימן לומר "פרוע הוא" מיגו דאי בעי אמר "מזוייף הוא". וכל שכן עדים, דאלימי לאורועי שטרא. דהכי אמר בהדיא בפרק "מי שמת" (לקמן קנד, א) ותירץ רבינו יצחק: דהיינו טעמא במודעא דאמנה לרב נחמן, דהואי דאמר שמואל בפרק "המני

אין נאמנים — לא מבעיא אם כתב ידן יוצא ממקום אחר, דלא מהימני לעקרו, דלאו "הפה שאסר הוא הפה שהתיר" איכא. אלא אפילו הן עצמם מקיימים אותו, ואומרים: חתמנו, אבל אמנה היו דברינו — אין נאמנים. דמאחר שהדורו שבבשרות שבנחב — דרי חתימת השטר כאילו העידו בבית דין כל מה שכתוב בשטר שהלהו ללוה, וכיון שהגיד — שוב אינו חוזר ומגיד, כדאמרינן בכתובות בפרק "האשה שנתארמלה" (יח, ב), אמר ליה רבא: כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד. וכי תימא הני מילי על פה, אבל בשטר לא — הא אמר ריש לקיש: עדים החתומים על השטר נעשו כמי שנחקרה עדותן בבית דין. והכי נמי מפרש התם, דטעמא דרב נחמן משום דעקר ליה לשטרא. דבעא מיניה רבא מרב נחמן: "תנאי היו דברינו" מהו? מודעא ואמנה טעמא מאי אין נאמנים — דקמעקר ליה לשטרא וכו'. ועוד יש טעם אחר גבי "אמנה היו דברינו" אמאי אין נאמנים — כדאמר נמי התם, אמר רב: האומר שטר אמנה הוא זה — אינו נאמן. ואמרינן: דקאמר מאן? אילימא דקאמר להה כר' עד אלא דקאמרי עדים. אי דכתב ידם יוצא ממקום אחר — פשיטא דלא מהימני, ואי דאין כתב ידן יוצא ממקום אחר — אמאי לא מהימני? והא איכא למימר הפה שאסר הוא הפה שהתיר, דאי בעו אמרו "לא חתמנו" ומסקינן, אמר רב אשי: לעולם דאמרי עדים, ודאין כתב ידן יוצא ממקום אחר. ודקאמרת אמאי לא מהימני — כדרב כהנא, דאמר רב כהנא: אסור לאדם שישהה שטר אמנה בתוך ביתו, משום שנאמר "אל תשכן באהלך עולה". וכיון דעולה היא — עדים אעולה לא חתמי, וכי אמר "חתמתי" — אינו נאמן, דאין אדם נאמן בעדות כשמשים עצמו רשע בעדות זו, כדאמר התם. **מודעא היו דברינו** — אם שטר מכר הוא, ואמרו עדים החתומים בו: המוכר מסר מודעא בפנינו, והראינו אנשו, והכרנו בו — אין נאמנין. דתרוייהו מודו דשטרא מעליא הוא, ועבשיו באין לבטלו על ידי עדות מודעא, וקרוי זה חוזר ומגיד, וכיון שהגיד עדות שבשטר — אינו חוזר ומגיד לבטלו. והכי נמי, אמאי ביטל רב הונא האשקלתא בשביל המודעא? שהרי רבה בר בר חנה הוא העד שאומר "מודעא היו דברינו", ואינו נאמן **ומשני: הני מילי** — דאין נאמנין — על פה, שמעידין עכשיו "מודעא היו דברינו" ובאים לבטל עדות שבשטר, שנעשה כמי שנחקרה עדותן בבית דין משעה שנכתב ונחתם, ואין עדות אחרון מבטל את הראשון. דכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד — לא אתא על פה להשוות ומרע לשטרא דקדים. אבל בשטרא, שנכתב המודעא בשטר וחתמוה עליה העדים, כי הך דרבה בר בר חנה שקדמה לאשקלתא — אתי שטרא דמודעא דקדים, ומרע לשטרא דאשקלתא דבתריה. **ומר בר רב אשי אמר אמנה היו דברינו אין נאמנים** — כדמפרש לקמיה: שלא ניתן ליכתב, כדפרישית לעיל, משום דכתיב "אל תשכן באהלך עולה", ועדים אעולה לא חתמי. ובשמעיד חתמתי — אינו נאמן, דאין אדם משים עצמו רשע. והלכך, אפילו אין כתב ידן יוצא ממקום אחר — אין נאמנין, דאין נאמן לעשות עצמו רשע. אבל לעקירת שטר — לא חיישו מר בר רב אשי, דאם כן גבי מודעא אמאי נאמנים? **מודעא היו דברינו נאמנים** — שהרי ניתן ליכתב, דמצוה קעבדי, כדי להציל האנוס מאנסו. ואפילו כתב ידן יוצא ממקום אחר — נאמנים, דאין זה חוזר ומגיד, אלא מילתא אחריתי קמסהדי, כדאמרינן נמי התם: "חתמנו, אבל תנאי היו דברינו ולא נתקיים התנאי" דמילתא אחריתי היא, ונאמנים. שעל השטר מעידין שכשר, וגם מעידים שאין חייב לו כלום. והיכי דמי חוזר ומגיד — כדתנן התם: "פסולים היינו", "אונסין היינו", "קטנים היינו", אם כתב ידן יוצא ממקום אחר — אין נאמנים, שהרי פוסלין את השטר לגמרי, דקאמרי בפסלות נחתם — הוא דפסלינן לעדותם משום חוזר ומגיד. **אין לאיש חזקה בנכסי אשתו** — שאם החזיק בנכסי מלוג של אשתו, שנפלו לה מבית אביה בירושה, שלש שנים — אינה חזקה, לומר "מאשתי לקחתיה ואבדתי שטרי", דאין דרך אשה למחות על בעלה בשמחזיק בנכסיה ואוכל את הפירות, מאחר שזן אותה. **פשיטא** — דאין יכול לטעון "לקוח הוא בידי". **דיינין דאית ליה פירא** — בתקנת חכמים, שתקנו פירות של נכסי אשה לבעל תחת פרקונה — אותן פירי הוא דקאכיל, ואין לו בגוף הקרקע כלום, ואין צריכה למחות, שהכל יודעין שבתורת פירות ירד לקרקע זו. ולא דמי למשכנתא דסורא, דאמרן דצריך למחות בסוף כל שלש, דהתם היינו טעמא — שמא לסוף זמן מרובה לא יהו עדים זוכרים שבתורת משכון באה לידו, ויכול לטעון "לקוח הוא בידי". אבל נכסי אשה לבעלה — כל הפעולם יודעין שפירות יש לו בקרקע אשתו, ולא תהיה לו חזקה בהויה. **דין וברים אין לי** — כלומר: לא יהא לי. ואפילו הכי אין לאיש חזקה, דאין אשתו מקפדת אם יאכל הפירות שלא כדין. **לא אמר כלום** — דאין זה לשון מתנה כשאמר: לא יהא לי חלק בשלי — דעל ברחו הרי הוא שלו, עד שיאמר לחבירו "שדי נתונה לך", "שדי מוכרה לך", "שדי מופקרת לכל מי שירצה". **מתניתין בכותב לה** — "דין ודברים אין לי בנכסייך". **בעודה אריסה** — דהיינו קודם שיזכה בנכסי אשתו, דאינו זוכה בפירות עד שעת נשואין. וכדמסיק ואזיל, דבירושות הבאות לאדם בתקנת חכמים יכול לעקרן, אם מתנה עליה קודם הזמן בעוד שלא באו לידו, ואומר: לא יהא לי חלק באותו ממון התעתד לבא לי בתקנת חכמים, דאין מוכין לו לאדם בעל ברחו. **ובדרב כהנא** — הוא דמועיל תנאי בזה.

נחלה

אין נֶאֱמָנִים, "מוֹדָעָא הָיוּ דִּבְרֵינוּ" - אֵין נֶאֱמָנִין - הֲנֵי מִילֵּי עַל פֶּה, דְּלָא אָתֵי עַל פֶּה וּמְרַעֲא לְשִׁטְרָא, אֲבָל בִּשְׁטָרָא - אָתֵי שִׁטְרָא וּמְרַעֲא לְשִׁטְרָא. גּוּפָא, אָמַר רַב נַחְמָן: "אֲמָנָה הָיוּ דִּבְרֵינוּ" - אֵין נֶאֱמָנִין, "מוֹדָעָא הָיוּ דִּבְרֵינוּ" - אֵין נֶאֱמָנִין; וּמַר בַּר רַב אַשִׁי אָמַר: "אֲמָנָה הָיוּ דִּבְרֵינוּ" - אֵין נֶאֱמָנִין, "מוֹדָעָא הָיוּ דִּבְרֵינוּ" - נֶאֱמָנִין, מַאי טַעֲמָא? שָׁוֶה נִיתָּן לִיכָּתֵב, וְזֶה לֹא נִיתָּן לִיכָּתֵב. "וְלֹא לְאִישׁ חֲזָקָה בִּנְכְסֵי אִשְׁתּוֹ" וְכוּ'. פְּשִׁיטָא, כֵּיוָן דְּאִית לֵיהּ לְפֵירָא - פֵּירָא הוּא דְּקָאֲכִיל - לָא צְרִיכָא, דְּכָתַב לָהּ: דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי בִּנְכָסַיִךְ. - וְכִי כָּתַב לָהּ מַאי הֲוֵי? וְהָתַנְיָא, הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ: "דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי עַל שָׂדֶה זוֹ", וְ"אֵין לִי עֶסֶק בָּהּ", וְ"יָדַי מְסוּלָּקוֹת מִמֶּנָּה" - לֹא אָמַר כְּלוּם אָמְרִי לָהּ דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי: מַתְנִיתִין - בְּכוֹתֵב לָהּ וְעוֹדָהּ אֲרוּסָה. וְכִדְרַב כָּהֲנָא, דְּאָמַר רַב כָּהֲנָא:

נחלה

מאיר ורבנן — רב נחמן הוי מוקי לה כדרבי הכל. **מר** בר רב אשי אמר מודעא היו דברינו נאמנין — דלא דמי לחתרין ומגידין, שאינם אלא מוסיפין על עדותם. אף על גב דכשכתב דין יוצא ממקום אחר אין נאמנין, ולא אמרינן דמוסיפין על עדותן דן, מכל מקום כשאין כתב דין יוצא ממקום אחר — נאמנין במיגו, דהואיל ואין חוזרין לגמרי מעדותם.

דכתב לה דין ודברים אין לי בנכסייך — וצריך לומר דבדכתב לה נמי "ובפירותיך", כדתנן ב"הכובס" (כתובות פג, א). דאי לא כתב לה אלא "בנכסייך" — אבתי אוכל פירות, ולא מדני "בנכסייך" אלא שאם מכרה ונתנה קיים. **כתב** לה בעודה ארוסה — והוי מצי למימר שכתב לה בלשון טוב, אי נמי שנתנו לה על מנת שאין לבעלה רשות בה, אז שנתן לה בעלה, דאמר לקמן: קנתה, ואין הבעל אוכל פירות. **ובדרב** כהנא — תימה: דמאי מייתי ראיה מדרב כהנא? אי דמייתי דמדני לשון "דין ודברים" אף על פי שהוא לשון גרוע — דלמא כל דהנהו דמייתי מיירי בלשון טוב ועוד: דאי אפשי' דמייתי הוא לשון טוב, דמדוכח בפרק בתרא דבריתות (כד, א) ויש מפרשים: מדקאמרינן "נחלה הבאה לו לאדם" דוקא, ולא "הבאה לו בגר" — מכלל דבלשון גרוע מיירי. ואי בלשון טוב — אפילו "באה לו בגר" נמי, למה לא יוכל להתנות עליה? ולרבינו יצחק נראה דמייתי ראיה, דאף על גב דקיימא לן דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם — מכל מקום יכול להסתלק מדבר שלא בא לעולם. ואם תאמר: בלא רב כהנא מצי מייתי דמדבר שלא בא לעולם יכול להסתלק, מידי דהוה אשאר בסות ועונה (בבא בתרא קכו, ב) דאמר רבי יהודה: בדבר שבממון תנאו קיים. ואפילו רבי מאיר לא פליג אלא משום דסקבר: מתנה על מנת שכתוב בתורה תנאו בטל ויש לומר: שאני התם, שעשתה תנאי גמור. אבל הכא מיירי שאינו אומר דרך תנאי, אלא שאומר "דין ודברים אין לי בנכסייך". ועוד, דהכא שאומר מעצמו ואין האשה מבקשת ממנו — סלקא דעתך דהוי פטומי דמילי בעלמא, כדאמרינן ב"איזהו נשך" (בבא מציעא סה, א) דלאשה איביעי לה לאתנויי, ובעל קא מתני. ומייתי מדרב כהנא דבסילוק מועיל, ומייתי נמי מדרבא. אבל בנחלה באורייתא, כגון "דין ודברים אין לי בירושת אבי" — לא יועיל כלום. ודרב הונא מייתי דטעמא דיכול להסתלק — משום דכיון דלשובתו תקנו יכול לומר "איני חפץ באותה טובה", אבל בלשון דין ודברים — לא צריך לאיתויי ראיה, דסברא הוא דהיכא דלא בא לידו דשייך לשון דין ודברים, כמו בעלמא לישנא מעליא. והוא דאיצטריך לכדרב כהנא — לאו משום דרבי יצחק אינו איצטריך, דאיהו סבירא ליה כ"האשה רבה" (יבמות צג, א) דאדם

אבל כשאומר שהשטר נכתב ונמסר בהלבתו — אין נאמן לומר "מודעא ואמנה היו דברינו" במיגו דמזויף. ולא דמי ל"קטנים ואנוסים היינו" דמתניתין בפרק שני דכתובות (יח, ב), דאין מודין בלל שהשטר נכתב כדין, שאומרים שאנוסים וקטנים ופסולים היו, ולא נכתב מעולם כדין — הלכך, מיגו מהני, דלא שייך כאן לומר לא אתי על פה ומרע לשטרא, שהרי אינן מודים שהיה שטר כדין. והא דאית ליה בפרק שני דכתובות (יט, א) דנאמן לומר "פרוע הוא" במיגו דמזויף — התם נמי לא מרע לשטרא כלל. ורב הונא דקאמר התם מודה בשטר שכתבו כדין, אמאי אין צריך לקיימו — סבר דאפילו "פרוע הוא" אינו נאמן לומר במיגו, אף על גב דלא מרע לשטרא אלא אם כן טוען מזויף. ואם תאמר: כיון דרב נחמן מודה דאין נאמן לומר שהוא שטר אמנה ומודעא, מאי קאמר ליה לרב הונא דאמר אין צריך לקיימו: נגזוב גבוי למה לך? אי סבירא לך כרבי מאיר — אימא הלכה כרבי מאיר? דלמא רב הונא נמי אאמנה ומודעא קאמר דאין צריך לקיימו, דמודה ביה רב נחמן ויש לומר: דרב הונא אפילו אטעמא פרוע קאמר דאין צריך לקיימו, מדלא מפלגא מידי. והשתא לרב נחמן, אפילו לרבנן דפליגי ארבי מאיר התם באמנה ומודעא — מודו. והחיא ברייתא דתניא פרק "מי שמת" (בבא בתרא קנד, ב): האומר דשטר אמנה הוא זה אינו נאמן, ובעי לאוקומה בפלוגתא דרבי מאיר ורבנן — רב נחמן הוי מוקי לה כדרבי הכל. **מר** בר רב אשי אמר מודעא היו דברינו נאמנין — דלא דמי לחתרין ומגידין, שאינם אלא מוסיפין על עדותם. אף על גב דכשכתב דין יוצא ממקום אחר אין נאמנין, ולא אמרינן דמוסיפין על עדותן דן, מכל מקום כשאין כתב דין יוצא ממקום אחר — נאמנין במיגו, דהואיל ואין חוזרין לגמרי מעדותם.

דכתב לה דין ודברים אין לי בנכסייך — וצריך לומר דבדכתב לה נמי "ובפירותיך", כדתנן ב"הכובס" (כתובות פג, א). דאי לא כתב לה אלא "בנכסייך" — אבתי אוכל פירות, ולא מדני "בנכסייך" אלא שאם מכרה ונתנה קיים. **כתב** לה בעודה ארוסה — והוי מצי למימר שכתב לה בלשון טוב, אי נמי שנתנו לה על מנת שאין לבעלה רשות בה, אז שנתן לה בעלה, דאמר לקמן: קנתה, ואין הבעל אוכל פירות. **ובדרב** כהנא — תימה: דמאי מייתי ראיה מדרב כהנא? אי דמייתי דמדני לשון "דין ודברים" אף על פי שהוא לשון גרוע — דלמא כל דהנהו דמייתי מיירי בלשון טוב ועוד: דאי אפשי' דמייתי הוא לשון טוב, דמדוכח בפרק בתרא דבריתות (כד, א) ויש מפרשים: מדקאמרינן "נחלה הבאה לו לאדם" דוקא, ולא "הבאה לו בגר" — מכלל דבלשון גרוע מיירי. אבל בלשון טוב — אפילו "באה לו בגר" נמי, למה לא יוכל להתנות עליה? ולרבינו יצחק נראה דמייתי ראיה, דאף על גב דקיימא לן דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם — מכל מקום יכול להסתלק מדבר שלא בא לעולם. ואם תאמר: בלא רב כהנא מצי מייתי דמדבר שלא בא לעולם יכול להסתלק, מידי דהוה אשאר בסות ועונה (בבא בתרא קכו, ב) דאמר רבי יהודה: בדבר שבממון תנאו קיים. ואפילו רבי מאיר לא פליג אלא משום דסקבר: מתנה על מנת שכתוב בתורה תנאו בטל ויש לומר: שאני התם, שעשתה תנאי גמור. אבל הכא מיירי שאינו אומר דרך תנאי, אלא שאומר "דין ודברים אין לי בנכסייך". ועוד, דהכא שאומר מעצמו ואין האשה מבקשת ממנו — סלקא דעתך דהוי פטומי דמילי בעלמא, כדאמרינן ב"איזהו נשך" (בבא מציעא סה, א) דלאשה איביעי לה לאתנויי, ובעל קא מתני. ומייתי מדרב כהנא דבסילוק מועיל, ומייתי נמי מדרבא. אבל בנחלה באורייתא, כגון "דין ודברים אין לי בירושת אבי" — לא יועיל כלום. ודרב הונא מייתי דטעמא דיכול להסתלק — משום דכיון דלשובתו תקנו יכול לומר "איני חפץ באותה טובה", אבל בלשון דין ודברים — לא צריך לאיתויי ראיה, דסברא הוא דהיכא דלא בא לידו דשייך לשון דין ודברים, כמו בעלמא לישנא מעליא. והוא דאיצטריך לכדרב כהנא — לאו משום דרבי יצחק אינו איצטריך, דאיהו סבירא ליה כ"האשה רבה" (יבמות צג, א)

דאדם

נַחֲלָה הַבָּאָה לוֹ לְאָדָם מִמָּקוֹם אַחֵר - אָדָם מַתָּנָה עָלֶיהָ שֶׁלֹּא יִרָּשֶׁנָּה; וְכֵדְרָבָא, דְּאָמַר רָבָא: כָּל הָאוֹמֵר "אִי אֶפְשִׁי בְּתַקָּנַת חֲכָמִים כְּגוֹן זֹאת" - שׁוֹמְעִין לוֹ. מַאי "כְּגוֹן זֹאת"? כִּדְרַב הוֹנָא אָמַר רַב, דְּאָמַר רַב הוֹנָא אָמַר רַב: יְכוֹלָה אִשָּׁה שֶׁתֹּאמַר לְבַעְלָהּ "אֵינִי נִיזּוֹנֶת וְאֵינִי עוֹשָׂה". הָא רְאָיָה יֵ"ש. תֵּימָא: נַחַת רוּחַ עָשִׂיתִי לְבַעְלִי מִי לָא תְּנַן: לָקַח מִן הָאִישׁ וְחָזַר וְלָקַח מִן הָאִשָּׁה - מְקֻחוֹ בְּטֵל, אַלְמָא אָמְרָה: נַחַת רוּחַ עָשִׂיתִי לְבַעְלִי - הָכָא נַמִּי תֵּימָא: נַחַת רוּחַ עָשִׂיתִי לְבַעְלִי - הָא אֵיתְמַר עֲלָהּ, אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוֹנָא: לֹא נִצְרְכָה אֶלָּא בְּאוֹתָן שֶׁלֹּשׁ שָׁרוֹת: אַחַת שֶׁכָּתַב לָהּ בִּכְתֻבָּתָהּ, ואחת

נחלה הבאה לו — העתידה לבא לו, כגון נחלה דרבנן, דמפרש לקמן — אדם יכול להתנות עליה קודם שתבא שלא יירשנה, כגון דקאמר "דין ודברים אין לי על אותה נחלה העתידה לבא לי", כלומר, לא יהא לי דין ודברים. **וכדרבא** — כלומר, ובאיזו נחלה מועיל התנאי — בנחלה הבאה לו בתקנת חכמים, כדרבא, אבל בנחלה דאורייתא, כגון "דין ודברים אין לי בירושת אבי בשימוש" — לא יועיל התנאי, דבעל כרחו שלו יהא, אלא אם כן יתנה לאחרים בלשון מתנה. **אי אפשי בתקנת חכמים** — שעשו להנאתי. **כגון זאת** — דלקמן, דמדרבנן היא. **שומעין לו** — דבעל כרחו דאיניש לא יזכותו חכמים. שאם אינו חושש בטובה שעשו לו חכמים — לא ניתן לו בעל כרחו, שלדעתו תקנה חכמים. **מאי כגון זאת** — באיזו תקנת חכמים היו מדברים בבית המדרש, שעליה אמר רבא: כל האומר אי אפשי בתקנת חכמים כגון זאת התקנה שאנו מדברים בה, שומעין לו: **כדרב הונא אמר רב** — כלומר, מתקנת מזונות שהטבעל נותן לאשה היו עסוקים בבית המדרש, והוא נוטל מלאכת ידיה תחתיתן. ועל זה אמר רבא: בגון זאת התקנה שתקנו חכמים מזונות האשה לטובתה, אם אומרת: אי אפשי בתקנת חכמים בזו התקנה שתקנו לטובתי, דהא לדידי אינה טובה, דמלאכת ידי עדיף על מזונותי, אזון משלי ואעשה מלאכה לעצמי — שומעין לה. ואתא לאשמועינן כרב הונא אמר רב, שיכולה אשה לומר לבעלה "איני ניזונת משלך ואיני עושה מלאכה לך כי אם לעצמי", כדמפרש טעמא בבתובות (נח, ב), קסבר: מזוני עיקר. כלומר, תחלה תקנו עיקר מזונות לאשה מן הבעל בעל כרחו, בין תעשה בין לא תעשה. ואחר כך תקנו מלאכה תחת מזונות, שלא תהיה לה איבה. וכיון דלטובתה נתבונו, לתקן לה מזונות תחלה, והיא עוקרת, לומר: איני חפיצה בתקנה זו, איני חוששת למזונותיי — הרשות בידה. וכיון דעקרה תקנת המזונות — גם תקנת מלאכת ידיה לבעלה בטלה ממילא, דכיון דמזונות אין לה — גם הבעל לא יטול מלאכת ידיה. והיינו נחלה הבאה לו לאדם לאחר מכאן — שהמזונות עתידים לבא בכל יום. והוא הדין לפירות של נכסי מלוג שתקנו חכמים לבעל פירותיה תחת פרקונה — כל שכן ובל שבן שאם אמר "איני מקבל עלי תקנת פרקונה ואיני חושש בפירות נכסי מלוג שתקנו לי" — דמועיל התנאי בעודה ארוסה, שעדיין לא זכה בקרקעותיה לפירות. והיינו דאצטריך במתניתין למיתני דאין לאיש חזקה בנכסי אשתו לומר "לקוח הוא בידי". דאף על גב דכתב לה בעודה ארוסה שלא יטול כלום בפירותיה — אפילו הכי שתקה ולא מיחתה לבעלה, דמצי אמרה: נחת רוח עשיתי לבעלי שתשקתני, אבל מעולם לא מכרתי לו. **ומקשי נמרא הא ראיה יש** — דקתני מתניתין אין לאיש חזקה, שאין חזקה מועלת לו לקיים מקחו, אבל ראיית עדים אין שטר — תועיל לו לקיים מכירתה, דאם מכרה לו אשתו נכסי מלוג שלה — קנה. **תימא נחת רוח עשיתי לבעלי** — שמכרתי לו, שלא יכעוס עלי, אבל לא היה בדעתי להקנותו! דלא דמי לתליהו וזבין דזביניה זביני, דאגב אונסיה נמר ומקני. אבל הכא, דליכא אונס כל כך — לא נמרה ואקנייה. **מי לא תנן** — דכי הך טענה יכולה אשה לטעון לאחרים שקנו מבעלה, ובל שכן שמכרה לבעלה עצמו. **לקח מן האיש** — מן הבעל. כל קרקעותיו משועבדים לכתובת אשתו, והיום ולמחר אם ימות או יגרשנה — תטרוף מלקוחות אם לא תמצא בני חורין, שכן כתב לה "כל נכסי אחראין ועראבין לכתובתיך", במסכת כתובות (נא, א). **וחזר** — זה הלוקח ולקח מן האשה. נתן לה דבר מועט, והקנתו לו, כדי שלא תטרוף ממנו חוב כתובתה. **מקחו בטל** — לא בטל בטל ממש, שבל זמן שיחזיר הבעל — יאבד זה הלוקח את הפירות, שהרי המוכר מכר לו כל זמן שלא תתגרש האשה ולא יבא זמן גיבוי כתובתה. שהרי משנה זו בבל נכסים וקרקעות שיש לו לבעל מיירי, כדמוכח לקמן בסמוך, דאמרינן: למעוטי מאי? אילימא למעוטי שאר נכסים בו', ובבולן אי אתה יכול לומר מקחו בטל לגמרי, דאמר בפרק "האשה שנפלו לה נכסים" בסופה: דאי לא תימא הכי, סיפא דקתני לא יאמר אדם לאשתו: "הרי כתובתיך מונחת על השולחן אלא כל נכסי אחראין לכתובתיך" ואי בעי לזבוני הכי נמי לא מצי מזבין? בתמיה. משם אנו למדין שהמכר קיים, ואף על פי שמשתעבדין לאשה. אלא דלהכי אהני שיעבוד — שתוכל לטרוף מהן כשיגיע זמנה לגבות כתובתה. הלכך, האי מקחו בטל — אחזר ולקח מן האשה קאי, דהוי בטל לגמרי ההוא מקח, וכשתבא לגבות כתובתה — תטרוף ממנו, דמצי אמרה: נחת רוח עשיתי לבעלי, למכור לך קרקע המשועבד לי, ולא גמרתי בלבי להקנות לך. **ומשני: הא איתמר עלה** — דההיא דחזר ולקח מן האשה, אמר רבה בר רב הונא: לא נצרכה למיתני מקחו בטל היכא דחזר ולקח מן האשה, אלא באותן שלש שדות המשועבדות לה יותר משאר נכסים, ודעתה סמכא עילווייהו טפי, דהוי מקחן בטל, דוראי לא גמרה ואקנייה, אלא נחת רוח עשתה לבעלה. ולקמיה מפרש למעוטי מאי דלא ליהוי מקח בטל. **אחת שכתב לה בכתובתה** — כלומר, אחת מן השלש שדות הוא שדה שעישיבר לה בפירוש, והוכיר ההוא שדה בשטר הכתובה שעשבד לה, וסמכה דעתה עליה טפי משאר נכסים. מיהו, כל נכסיו

דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם. אלא משום דלדידן קיימא לן דאין אדם מקנה. ובמילתיה דרבא לחודיה לא סגי בלא רב כהנא, דמדרבא לא הוה שמעינן שיזכל להתנות בדבר שלא בא לעולם. דאף על גב דרבא קאי אמזוונות שלא באו לעולם — התם אינו חידוש מאי שאין לה מזונות, דאטו יש לה ליטול מזונות בעל כרחה? דכשרוצה חוזרת בה. ולא קא משמע לן רב הונא אלא שיכולה להפקיע מעשה ידיה מבעלה. ואם תאמר: רב, דפסיק בפרק "הכותב" (כתובות פד, ב) כרבן שמעון בן גמליאל, דאמר: אם מתה — יירשנה, אפילו כתב לה "דין ודברים אין לי בנכסייך בחייך ובמותך". ולאו מטעמיה, דאיהו סבר ירושת הבעל דאורייתא, ורב סבר ירושת הבעל דרבנן, וחכמים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה — מאי שנה דמפירות יכול להסתלק משום דהוו דרבנן? ויש לומר: דשאני ירושה דנפלה קמיה דבעל, דיורשי האשה נבנרים הם באותה ירושה לגבי בעל, ולכך אין יכול להסתלק. אבל הבא, מנבסי מלוג יכול להסתלק, שישארו ביד מי שהן עכשיו, דהיינו ביד האשה. ועוד מצינן למימר דלא עשו חיזוק אלא בדבר שיש לו שורש מן התורה, כגון ירושה, דאיכא ירושה דאורייתא. אבל בדבר דליכא כוותיה דאורייתא — לא עבור רבנן חיזוק. אי נמי, פירות ולא שביחי — לא עבור חיזוק, כדאמרינן בריש "אף על פי" (שם נו, ב) לכל יש בתובה ולא לכל יש פירות, דלא שביחי כמו ירושה. דאין לך אשה שאין לה נכסי צאן ברזל שיירש הבעל, דאפילו במשיאים יתומה תנן (כתובות סז, א) לא יפחתו לה מחמשים זוז — הלכך ירושת צאן ברזל שביח, ולא פלוג רבנן בירושת הבעל, דכל ירושות אין יכול להתנות. אבל פירות, דלא שביחי, דאיכא טובא שאין להם נכסי מלוג — לא עשו חיזוק.

יכולה אשה שתאמר לבעלה כו' — פירש בקונטרס: וכי קאמר נמי: איני מקבל פרקונה ואיני חושש בפירות נכסי מלוג שלה שתקנו לי — דמועיל התנאי בעודה ארוסה, שעדיין לא זכה בקרקעותיה לפירות. וקצת היה נראה לרבינו שמשון בן אברהם להביא ראיה לדבריו, מדתניא פרק "נערה שנתפתתה" (כתובות מז, ב): תקנו פרקונה תחת פירות — שמע מינה דפירי עיקר. ויכול לומר בן, דהא בפרק "אף על פי" (שם נח, ב) פריך אמילתא דרב הונא דהכא מהא דקתני תקנו מזונות תחת מעשה ידיה, ומשני: אימא תקנו מעשה ידיה תחת מזונות. ומכל מקום אומר רבינו שמשון בן אברהם: דאי אפשר לומר בן, דאדרבה פרקונה עיקר, כמו שמדקדק רבינו יצחק בכתובות פרק "נערה" (מז, ב), דאמר: מאי "לפיכך בעל אוכל פירות", מהו דתימא מיכל לא ניכליגהו אנחי נינזיגהו בר', קא משמע לן דהא עדיפא, דזימנין דלא מלו ופריק לה מדידיה. וקאמר נמי התם לעיל: בשלמא בעל תקינו ליה רבנן פירות, דאי אישתבאי דזיא ליה איבה, וזימנוע לא פריק — משמע דלטובת האשה נתקן. בירושלמי פרק "נערה" קאמר בהדיא, אהא דתנן: נשאת יתר עליו הבעל שאוכל פירות בחייה — בעל שאמר "אי אפשי לאבול ולא לפרוק" אין שומעין לו. והא דתנן: פרקונה תחת פירות, אף על גב דפרקונה עיקר — לא תני הכא אלא לאשמועינן שלא תוכל האשה לומר "איני נפדית ואיני נותנת פירות", ואף על גב דלטובתה נתקן, שלא תטמע בין הגויים. ועוד, דלא דמי למזונות שיכולה לומר "איני ניזונת ואיני עושה", דדחתם לא מפקעת תקנת מעשה ידיה, שאם אינה עושה ואינה ניזונת היום — למחר תעשה ותהא ניזונת. אבל אם אמרה "איני נפדית ואיני נותנת פירות" — הרי מפקעת לגמרי תקנת פירות, דפירות של כל ימיה הם תחת פרקונה. אי נמי, שאני פירות משום דידד בידה, שהוא זוכה בגוף הקרקע, אבל מעשה ידיה — היאך יזכה בהן? שאינן בעין, דלא שייך למימר שיזכה בגוף הידים. ובעניין זה מצינו דריש לקיש דפליג ארב הונא בפרק "אף על פי", וסבר דמעשה ידיה עיקר, ואינו מגיה הברייתא, אלא תני: תקנו מזונות תחת מעשה ידיה כדקתני — אפילו הכי אומר רבינו תם: דאין הבעל יכול לומר לה היכא דלא ספקה "צאי מעשה ידיך למזונותיך". כדמוכח בהדיא בפרק קמא דגיטין (יב, ב) ובריש "המדיר" (כתובות ע, א), דפריך: אי דלא ספקה — הדרא קושיא לדוכתה, כיון דמשעבד לה היכי מצי מדיר לה? **הכי** גרס בפירוש רבינו חננאל: ואחת שהבניס לה שום משלו — והכי פירושו: אחת שכתב לה בכתובה — במנה ומאתים. ובמה שאדם נותן משלו שייך לשון בתיבה, ולא לשון יחוד, כגון הכותב כל נכסיו לבניו. ואחת שיחד לה בכתובתה — תחת הנדוניא שהביאה מבית אביה. כי נדוניא נמי נקראת בכתובה, דבפרק "נערה שנתפתתה" (שם מז, ב) קתני: קבורתה תחת כתובתה, דהיינו תחת נדוניתה. דתחת מנה מאתים לא קאמרינן, דבסוף ההוא פריקא (נג, א) קאמרינן דארוסה (איתו) לה קבורה. ואחת שהבניס לה שום משלו — ששם לה שדה בנגד תוספת שהוסיף לה משלו על מנה ומאתים. ושלשה ענייני ממון אלו כותבין בכתובה בסדר זה: תחלה מנה ומאתים, ואחר כך נדוניא שמביאה עמה "דהנעלת לידה", ואחר כך "ועבי חתן והוסיף לה מדילידה" כו'.

ובקונטרס לא פירש כן.

אילימא

נמי שעבוד לה, שכך כתב לה "כל נכסי אחראין לכתובתיך", ומיהו לא הזכיר ולא סיים מכולם בפירוש בתוך שטר הכתובה כי אם זה לבדו.

ואחת שיחד לה בכתובתה — לא נכתב בתוך השטר, אלא לאחר נישואין ייחד לה אחת משדותיו, ועשאה אפותיקי לגבות ממנה כתובתה. ומיהו, כל שדותיו משועבדים לה בתוך שטר הכתובה, אלא על זה בוטחת יותר, דואיל ויחדו לה בפני עדים. **הכי גרסינן: ואחת שהכניסה לו שום משלה** — שדה שהכניסה לו מבית אביה, ושמו אותו וכתבו שווי בשטר הכתובה, שקבלו עליו הבעל בדמים. והן נכסי צאן ברזל, שאם פחתו — פחתו לו, ואם הותירו — הותירו לו. וזהו שכותבים "ודא נדוניא דהנעלת ליה מבית אבוה כך וכך ממון סך הכל קיבל עליו התחן בבך וכך דינרין". וגם זה השדה משעבד לה עם שאר נכסיו של בעל, אלא שעל זה בוטחת יותר בשעבודו, דואיל ומבית אביה הכניסתו. ומשלש שדות הללו, אם חזר ולקח מן האשה — מקחו בטל, דאמרה: נחת רוח עשיתי לבעלי. והמתרע עצמו מפרש והולך לסיים תירוץ שלו: למעטי מאי, כלומר ולמעוטי מאי נקט שלש שדות הללו דהוי מקחו בטל, ולא שדה אחרת? אילימא למעוטי שאר נכסים וקרקעות של בעל המשועבדין לה, דאם חזר ולקח מן האשה יהא מקחו קיים ולא תאמר "נחת רוח עשיתי לבעלי", והכי קאמר רבה בר רב הונא: לא נצרכה כו', כלומר, אין משנה זו מדברת בשאר נכסים, אלא בהנך שלש שדות, דבינן דמשועבדין לה כל כך שהן מיוחדין לה — ודאי לא גמרה ואקנייה, אלא נחת רוח עשתה לבעלה. אבל בשאר שדות שאין משועבדין לה כל כך, שאין מיוחדים לה — ודאי גמרה ואקנייה, ולא מצית אמרה "נחת רוח עשיתי לבעלי", והוו מקחו קיים: **כל שכן** — דמצית אמרה "נחת רוח עשיתי לבעלי". **דהויא לה איבה** — אם לא תמכור לו ללוקח מבעלה, וכל שכן דהוי מקחו בטל, ותטרוף האשה ממנו כתובתה כשתתגרש או ימות בעלה. דאי לא כתבה לה ללוקח — אמר לה בעלה: עיניך נתת בגירושין או במיתה, וסבורה את לגבות כתובתך בשאמות או אגרשך, ולכך אין את מנחת למכור מנכסי כלום. אבל בהנך שלש שדות — לא אמר לה בעל הבי, דמאחר שייחדה לה — דין הוא שתערער במכירתן. והלכך, רבותא הוא דקאמר: לא נצרכה האי דתני "מקחו בטל", לא מבעיא בשאר נכסים, דמילתא דפשיטא היא דמצית אמרה "נחת רוח עשיתי לבעלי" כדי שלא יאמר "ענינך נתת בגירושין ובמיתה". אלא אפילו בהנך שלש שדות, דליכא למימר הכי — אפילו הכי מקחו בטל, דכיון דמכל מקום אינן שלה לגמרי, כי אם של בעל — מצית אמרה "נחת רוח עשיתי לבעלי". **אלא ודאי למעוטי נכסי מלוג** — אתא רבה בר רב הונא. דבהנהו אמר אם לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה — מקחו קיים. דכיון דשלה הן — אינה יגורה מבעלה, ויכולה למחות לבעלה שלא ימכור, ולא מצית אמרה "נחת רוח עשיתי לבעלי". ומתניתין נמי דקתני: אין לאיש חזקה בנכסי אשתו, הא ראיה יש — בנכסי מלוג מירי, דכיון דהנכסים שלה לא מצית אמרה "נחת רוח עשיתי לבעלי". **הכי גרסינן: והא אמימר כו'** — וקא סלקא דעתך השתא דהכי קאמר: איש שמכר ואחריו האשה — לא עשו כלום, דמצית אמרה "נחת רוח" כו', וכל שכן אי זבנה לבעלה — דנחת רוח עבדה, ואמאי קדייקא מתניתין: הא ראיה יש? ומשני: כי איתמר דאמימר — לא שמכרו שניהם ביחד, אלא איש או אשה קאמר. בגון היכא דזבין איהו לאחר ומית, דאתיא איהי האשה ומפקא מן הלקוחות וגוף הקרקע, והפירות מכאן ואילך. שבעל אין יכול למכור אלא הפירות שהן שלו בחייו, וגם הגוף אם תמות אשתו ויירשנה הוא, אבל אם ימות הוא — היא תיטול נכסי מלוג שלה. הלכך, האיש שמכר לא עשה ולא כלום לגבי הבי, שאם ימות בחיי אשתו היא תקח נכסי מלוג שלה. אי נמי, אם מכרה היא גוף הקרקע בלא פירות, שהרי הפירות של בעל הן תחת פרקונה, ואחר כך מתה — לא עשתה ולא כלום, ולא נאמר: מאחר שמתה — אין לבעל עוד כלום, דלא יפדנה עוד, וגם גוף הקרקע לא ירש מאשתו אף על פי שהבעל יורש את אשתו, שהרי מכרה גוף הקרקע בחייה. אי אפשר לומר כן, אלא אתי בעל ומפיק, כמו שהתקינו באושא בשהיתה סנהדרין לשם באחת מעשר גליות שנולחה סנהדרין, כדאיתא בראש השנה (לא, א), ובדרבי יוסי ברבי חנינא כו'. **הבעל מוציא מיד הלקוחות** — כדמפרש טעמא בבבא קמא (ע, א) דאלמוהו רבנן לשעבודא דבעל משום איבה, ועשאוהו לוקח ראשון. ומיהו להכי אהני מכירת האשה — שאם ימות בעלה בחייה יטלם הלוקח. **אבל היכא דזבין תרוייהו לעלמא** — הוא מכר את הפירות והיא מכרה את הגוף. **אי נמי זבנה איהי לדידיה** — לבעלה. **וזבנייהו זבני** — ולא מצית אמרה "נחת רוח עשיתי לבעלי", דבשלה לא עבדה נחת רוח, דלא קפיד עליה בעל. הלכך שפיר קדייקא מתניתין: הא ראיה יש, שאם יש לו שטר או עדים שמכרה לו אשתו נכסי מלוג שלה — הוי המקח קיים. **ואי בעית אימא אימור** — כשמכרו שניהם ביחד לאדם אחד קאמר דלא עשו ולא כלום, ואפילו לקח תחלה מן האיש וחזר ולקח מן האשה, וכל שכן היכא דמכרה היא לבעלה, דלא הויא מכר. ומיהו, לא תקשי ממתניתין דדייקא דהוי מכר, דאמימר דאמר — כרבי אלעזר, ויליף טעמא מקראי, דדבר של שני שותפין שהגוף לזה והפירות לזה — אין כח לשניהם למכור, דלא זה קרוי בעליו ולא זה קרוי בעליו. ומתניתין — רבנן דפליגי עליה דרבי אלעזר. **שישמשנו** — למוכר. **הראשון** — אם הבהו ומת לסוף שני ימים מחמת הכאה זו. **ישנו בדין יום או יומים** — "יעמד לא יוקם" (שמות כא) ופטור. דאילו מכה לישראל חבירו, אם מחמת מכה זו מת, אפילו לסוף שנה — נהרג, כדנפקא לן מ"ונקה המכה" — מלמד שחושבים אותו כו' (סנהדרין עח, ב). **מפני שהוא תחתיו** — עדיין כל שלשים יום, וכתיב "יומת תחת ידו" (שם), ו"תחת" קרינא ביה. אבל השני, הלוקח — אינו בדין יום או יומים אם הבהו ומת, אלא הורגין אותו, דעבד כנעני כבר ישראל הוא לכל דבריו, דגמר "לה" "לה" מאשה.

קסבר — רבי מאיר: קנין פירות, הדיינו תשמיש דעבד כל שלשים יום. **בקנין הגוף דמי** — כלומר, כאילו קנה גופו. ואותו שאין לו פירות — אין קנין הגוף שיש לו בעבד כלום, דאין גופו עומד אלא לפירותיו, והלכך ראשון קרוי אדון. **רבי יהודה** — דייק סיפיה דקרא: "לא יוקם כי כספו הוא", למי שהוא קנוי לגופו הוי עבד.

שניהם

אילימא למעוטי שאר נכסים — בפרק "האשה שנפלו" (כתובות פא, א) גבי הרוצה למכור בנכסי אוזיא, פירש הקונטרס דהא דתנן ב"הניזקין" (גיטין נה, ב): לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל — הא אוקמינן בשלש שדות. והקשה הרב רבינו שמואל: דכל שכן בשאר נכסים איירי, דכמשמע הכא לכך נראה לרבינו יצחק לפרש: מקחו בטל — משעת טריפה, ושלש שדות — לאו למעוטי שאר נכסים, ואפילו בשלש שדות מקחו קיים עד שעת טריפה. ויש ליישב פירוש הקונטרס ד"מקחו בטל" משמע בטל לאלתר. והכי פירושו: למעוטי מאי, דלא מציא אמרה "נחת רוח עשיתי לבעלי"? אילימא למעוטי שאר נכסים, דלא תטרוף לגמרי — כל שכן דהויא לה איבה, והא דלא קאמר: למעוטי שאר נכסים דאין מקחו בטל לאלתר — דמשום הא לא הוה צריך למימר "לא נצרכה אלא לאותן שלש שדות", דפשיטא הוא דאין מקח בטל אלא באותן שלש שדות, דהא כל אדם מוכר קרקע המשועבדת. אלא ודאי לא איצטריך לאוקומי באותן שלש שדות, אלא למעוטי שאר נכסים דלא טרפה כלל. אבל קשיא לרבינו שמשון בן אברהם: דהיכי מצית למימר דפשיטא ליה דבשאר נכסים אין מקחו בטל לאלתר? הא מקמי דמוקי לה הכא באותן שלש שדות הוה סלקא דעתך למידי בשאר נכסים, ואף על גב דתקני מקחו בטל. **המוכר** עבדו על מנת שישמשנו שלשים יום — הא דלא נקט המוכר עבדו לפירות, כדנקט ב"השולח" (גיטין מג, ב): המוכר שדהו לפירות — משום דאין דרך למכור עבד בענין זה, אלא משכיר אותו לעשות מלאכה.

ישנו בדין יום או יומים — אין להקשות: השתא בעמידת יום לא יוקם, כל שכן ביומים דרש"י פירש בפרשת "ואלה המשפטים": איזהו יום שהוא ביומים — הוי אומר מעת לעת. **קסבר** קנין פירות כקנין הגוף דמי — דאי משום דדרישי "תחתיו" — הבי נמי כתיב "בספו", ומנא ליה דתחתיו דוקא טפי מבספו? אלא משום דסבירא ליה קנין פירות כקנין הגוף דמי. ואם תאמר: אם כן הוה ליה למימר: שניהם אינן בדין יום או יומים. כדאשכחן ב"החובל" (בבא קמא פט, ב) דתני חדא: עבדי מלוג יוצאין בשן ועין לאשה אבל לא לאיש, ותניא אידך: לא לאיש ולא לאשה, ומסיק: דבולי עלמא לית להו תקנת אושא, ובקנין פירות כקנין הגוף דמי קמיפלגי, מר סבר: בקנין הגוף דמי, ומר סבר: לאו בקנין הגוף דמי. אלמא, הא דחשיב קנין פירות בקנין הגוף דמי — לא מהני שיצא לאיש, אלא לענין שלא יצא לאשה ורבינו יצחק בר ברוך לא גרס "ובקנין פירות בקנין הגוף דמי קמיפלגי", אלא הכי גרס: דבולי עלמא לית להו תקנה, ובפלוגתא דהני תנאי בו'. והא דקתני: לאשה אבל לא לאיש — כרבי יהודה, וההיא דקתני: לא לאיש ולא לאשה — כרבי אלעזר, דאמר: שניהם אינן בדין יום או יומים, ואפילו שניהם יחד אין יכולין לשחרר. ומשום הכי לית להו תקנת אושא, דלרבי אלעזר אין מכירתו כלום, הלכך לא שייך לרבי אלעזר תקנת אושא דתקנו שהדעת מרוצה מיד הלקוחות, ולדידיה אין כאן מכירה כלל. ויש לתרץ בדוחק גירסת הספרים, דדחם סברא הוא שלא יועיל קנין פירות לזהות בקנין הגוף אלא לענין שלא יצא בשן ועין לאשה, אבל לענין שיצא לאיש — לא, דלא אלים להפקיע קנין פירותיו

פירותיו את קנין גוף ראשה שיצאו לו לחרות. אי נמי, דלא דמי קנין פירות לבעל, שלא היה לו בגוף כלום מעולם, לקנין פירות דמוכר עבדו על מנת שישמשנו שלשים יום, שתחלה היה הכל שלו ועדיין לא יצא מתחת ידו, שהפירות שלו. וכעין זה מחלקין גבי בהמת ארנונא בפרק קמא דסנהדרין (ו, א), ומה שהיה קשה עליה מבכורות — שם מפורש. וכן צריך לומר, דאין לומר כלל דלרבי מאיר דסבר הכא קנין פירות כקנין הגוף דמי, וסבר שם לאיש אבל לא לאשה. ודהא ביבמות בפרק "אלמנה" (סה, א) פליגי במבכנסת שום לבעלה, היא אומרת "כלי אני נוטל בכתובתי" והוא המגרש אומר "דמים אני נותן לך", רבי אמי אמר: הדין עמו, רב יהודה אמר: הדין עמה. ואמרינן, תניא כותיה דרבי אמי: עבדי צאן ברזל יוצאין בשן ועין לאיש, אבל לא לאשה. ומאי קושיא לרב יהודה? דלמא אף על גב דהדין עמה — יוצאין לאיש ולא לאשה, דסבר קנין פירות כקנין הגוף דמי, ואפילו בנכסי מלוג נמי הוי דינא הכי לרבי מאיר אלא ודאי לא מהני כלל קנין פירות להיות כקנין הגוף לצאת לאיש, כדפרישית. **קנין** פירות לאו כקנין הגוף דמי כר' — קשה: דבסוף "השולח" (גיטין מח, א) מסיק אפלוגתא דרבי יהודה ורבי שמעון: דכולי עלמא קנין פירות כקנין הגוף דמי ויש לומר: דהתם לא קאמר, אלא דמחבא ליכא למילף מינה. ובערכין (כו, ב) גרס: לעולם אימא לך לרבי שמעון כקנין הגוף, ולא גרסינן "דכולי עלמא". והא דלא מייתי ב"השולח" דך דהכא — משום דניחא ליה לאיתויי תנאי הא דאלישע דשדה, דומיא דפלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש דהתם.

ופפק נפשות להקל — פירש בקונטרס: משום דכתיב "ושפטו העדה" "והצילו העדה".

ואין נראה, דבלאו הכי נמי לא קטלי מספיקא, דאפילו ממונא לא מפקינן מספיקא. **רבי** אלעזר אומר שניהם אינן בדין יום או יומים — הקשה רבינו יצחק בן אשר: דהיכי מדמי אמימר מכירה לדין יום או יומים? דאם כן שותפים לא יוכלו למכור לעולם, דהא אמר ב"החובל" (בבא קמא צ, א): מאן תנא להא דתנו רבנן מי שחציו עבד וחציו בן חורין, וכן עבד של שני שותפין אין יוצאין בראשי אברים — במאן כרבי אלעזר. ואם כן הכא נמי, דעבד של שני שותפין אין יכולים למכרו ויש לומר: דהתם מיירי בשני שותפין שלוה גוף ולזה פירות, דומיא דמוכר עבדו על מנת שישמשנו שלשים יום. וחציו עבד וחציו בן חורין — כגון שנתן לו דמיו, ואינו מעובד אלא גט שחרור להיות מותר בבת חורין, דאין לו בגופו כלום. אבל אם מקצת גוף של זה ומקצת של זה — אז היה יוצא בראשי אברים, והיה מפסיד חלקו אם הפיל את שינו או סימא את עינו, כמו שיכול למכרו. והא דקאמר התם: לאו אמר רבי אלעזר בספו המיוחד לו, הכי נמי עבדו המיוחד לו — לאו מקרא יליף, דבלאו קרא יליף לראשי אברים מדין יום או יומים, כי היכי דילפינן לענין מכירה. אלא גמרא דתלמודא קאמר, כלומר: בעינן שיהא עבדו המיוחד לו, **כמאן** אילימא באחר האמור בה אין מחזיקין בו' — תימה לרבינו שמשון בן אברהם: דמאי קשיא? נימא לעולם באחר, והא דקאמר (צריך) למחות — דשכחה לה "דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהם" שאין לבעל פירות, ולכך צריכה למחות, שאינה סומכת עליו ונראה לו דמכל מקום סומכת עליו, כיון שאם מתה יורשה, דאפילו כתב לה "בחייך ובמותך" — קיימא לן כרבן שמעון בן גמליאל, דאם מתה יורשה, בפרק "הכותב" (כתובות פג, ב). **בגון** שאכלה מקצת חזקה בחיי הבעל ושלש שנים לאחר מיתת הבעל — אבל מקצת בחיי הבעל ומקצת לאחר מיתת הבעל — לא. ולא דמי לאכלה בפני האב שנה ובפני הבן שתים (בבא בתרא מב, א), דדהתם אם היה אוכל שלש שנים בחיי האב — היתה חזקה. **מיגו** דאי בעי אמר מינך ובינתה כר' — תימה: ואמאי נקט כי האי גוונא "דזבינתיה ניהליה חבנה ניהליה"? הוה ליה למימר דנאמן לומר דמינך ובינתיה. דאי מילתא דפשיטא היא דמהימן — אם כן השתא נמי מילתא דפשיטא היא דמהימן במיגו.

הא

דפרי הוא דקאבעי, ולכך לא חשיבותי למחות. אבל הכא במאי עסקינן — כגון שאכל הלוקח פחות משלוש שנים ולאחר מיתת הבעל — כי האי גוונא קאמר רב דצריכה למחות, כדתמרש טעמא לקמיה. והכי קאמר רב: אשת איש שמכר בעלה לאחר נכסי מלוג שלה — צריכה למחות לאחר מיתתו. דסלקא דעתך אמינא: כיון דהכל יודעין שהבעל מכרם לו ולא היא, וגם הוא מודה במו כן שהבעל מכרם לו — לא תועיל חזקתו אף לאחר מיתת הבעל כלום, שהרי לא יכול לטעון לאשה "מינך זבנתה אחרי כן ואבלתיה שני חזקה" דכיון דמתחלה הבעל מכרה לו, ופירות הוא דהוי ליה לבעל באותה שדה ואותן מכר לזה — הרי זה כאריס שיורד לקרקע באריסות לפירות, שאינו יכול לטעון אחרי כן "לקחתיו הימנך", והלכך לא איצטרך למחות. קא משמע לן רב דצריכה למחות לאחר מות בעלה קודם שיחזיק בה ההוא אחר שלש שנים. דודאי, אף על פי שמתחלה היתה קנויה לו מן הבעל — יכול לטעון: הבעל מכר לי פירות מיהא קניתי, ומיד כשמת הרי נסתלקתי ממקחי, ולכך קניתי ממך, שהרי עתה נעשה השדה שלך. והלכך, מיגו דאי בעי אמר "אנא זבנתה מינך אחר מות בעלים ואבלתיה שני חזקה", כי קאמר: יודע אני דזבינתיה לבעליך, ואחרי כן זבין ניהלי — מהימן. ולא דמי לאריס שאין יכול לטעון "לקחתיו אחרי כן" — משום דסתם אריס אין זמן לאריסותו, אלא כל הימים בתורת אריסותו עומד. אבל זה שלוקחה מן האיש עד מנת שאם ימות יפסיד מקחו, שתטול האשה נכסי מלוג שלה — התם ודאי כשמת הבעל הרי זה כאילו יורד עבשיו מחדש לשדה אשה זו, והיא שותקת שלש שנים — איכא למימר דזבוני זבינה ליה.

ודיינ

שְׁנֵיהֶם יְשָׁנָן בְּדִין "יוֹם אוֹ יוֹמַיִם", זֶה מִפְּנֵי שֶׁהוּא תַּחְתָּיו, וְזֶה מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּסִפּוֹ; וּמַסְפְּקָא לֵיהּ אִי כְּקִנְיָן הַגּוּף דָּמֵי אִי כְּפֵרוֹת כְּקִנְיָן הַגּוּף דָּמֵי, יִסְפֹּק נְפָשׁוֹת לְהָקֵל; רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶם אֵינָן בְּדִין "יוֹם אוֹ יוֹמַיִם", זֶה לְפִי שֶׁאֵינוֹ תַּחְתָּיו, וְזֶה לְפִי שֶׁאֵינוֹ בְּסִפּוֹ. וְאָמַר רָבָא: מַאי מַעֲמָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר? אָמַר קְרָא: "לֹא יָקֻם כִּי כַסְפּוֹ הוּא", כַּסְפּוֹ הַמְיוּחָד לוֹ. "וְלֹא לְאִישׁ חֲזָקָה בְּנִכְסֵי אִשְׁתּוֹ". וְהָאָמַר רַב: אֶשֶׁת אִישׁ צְרִיכָה לְמָחוֹת; בְּמַאן? אִילֵימָא בְּאַחֵר, וְהָאָמַר רַב: אֵין מַחֲזִיקִין בִּנְכְסֵי אֶשֶׁת אִישׁ אֶלָּא לְאוֹ, בְּבַעַל אָמַר רָבָא: לְעוֹלָם בְּבַעַל, וּכְגוֹן שֶׁחָפַר בָּהּ בּוֹרוֹת, שִׂיחִין וּמְעָרוֹת - וְהָאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: אֵין חֲזָקָה לְעַנְקֵן - אֵימָא: אֵין דִּין חֲזָקָה לְעַנְקֵן. אִי בָּעֵית אֵימָא: לָאו אֵיתְמַר עֲלָהּ, רַב מָרֵי אָמַר: בְּקוּטְרָא, רַב זְבִיד אָמַר: בְּבֵית הַבַּפָּא? רַב יוֹסֵף אָמַר: לְעוֹלָם בְּאַחֵר, וּכְגוֹן שֶׁאָכְלָה מִקְצָת חֲזָקָה בְּחַיֵּי הַבַּעַל וְשָׁלֹשׁ לְאַחַר מִיתַת הַבַּעַל, מִיגּוֹ דְּאִי בָּעֵי אָמַר לֵיהּ: אֲנָא זְבִינְתָּהּ מִינָּךְ, כִּי אָמַר לֵיהּ נַמִי: אֶת זְבִינְתָּהּ לֵיהּ וְחַבְנָהּ נִיהְלֵי - מְהֵימַן. גּוּפָא, אָמַר רַב: אֵין מַחֲזִיקִין בִּנְכְסֵי אֶשֶׁת אִישׁ.

שניהם ישנן כו' — ופטורין, דספק נפשות דבעלים שהכותה, ומי נהרג מהם — להקל, דנפקא לן מ"ושפטו העדה" "והצילו העדה" (במדבר לה). **שניהם** — כלומר, שניהם שהכותו נהרגין. **זה** — אחרון, לפי שאינו תחתיו. **וזה** — הראשון, לפי שאינו עשיר בספו, שהרי מכרו. **כי בספו הוא** — מיותר הוא, דמה נתינת טעם היה צריך ליתן בדבר ולומר: לא יוקם לפי שכספו הוא. אי נמי, מדמצי למיכתב "כי כסף הוא". ומשום הכי נמי יליף אמימר לגבי נכסי מלוג, דכיון דאינו מיוחד לא לאיש ולא לאשה — אינו קרוי שדה האיש ולא שדה האשה. והלכך, אם מכרו שניהן — מכרן בטל, ויכולין לחזור בהם, כאדם המוכר דבר שאינו שלו, דלא ליהוי מכר. **וקמתמה גמרא: ולא לאיש חזקה בנכסי אשתו** — בתמיה. אלמא אינה צריכה למחות בבעלה, והואיל ולית ליה חזקה. **אשת איש** — שהחזיק אחר בנכסי מלוג שלה — צריכה למחות, משום דהוהוא אחר יש לו חזקה, ואם לא מיחתה — הפסידה. **במאן**? — צריכה למחות? מי הוא המחזיק? **אילימא באחר** — שאינו בעלה. וכל זה סיום הקושיא הוא. **אין מחזיקין בנכסי אשת איש** — דמעיא אמרה: על בעלי סמכתי שהוא ימחה ויערער, ולכך שתקתי. ובשאר בני אדם דלא בעל קאמר רב דאין מחזיקין, שכן משמע "אין מחזיקין" — לשון רבים. ועוד, דאי בבעל קאמר דאין מחזיקין — היינו מהניתין: לא לאיש חזקה בנכסי אשתו, ומאי אתא לאשמועינן? **אלא לאו בבעל** — אלמא: יש חזקה, וקשיא מהניתין לרב. **לעולם בבעל** — שהחזיק בנכסי אשתו, קאמר רב דצריכה למחות, שיש חזקה לבעל. ואפילו הכי לא תקשי ליה מהניתין, דהך חזקה דקאמר רב — כגון שחפר בה הבעל בורות שיחין ומערות, דלפירות הוא דאשתעבד ליה נכסי מלוג דאשתו ולא לקלקל הקרקע לחפירת בורות, וכגון שדה שאינה עשויה לבורות. והלכך יש לו חזקה, דודאי קנאה מאשתו, והלכך מקלקל לה לצרכו. ודי האי גוונא הוא דקאמר רב צריכה למחות. **אין חזקה לגזקן** — כלומר היכא דמזיק לחבירו — אין יכול לטענן: לקוחה היא בידי, שהרי החזקתי בה שלש שנים בחפירת בורות שיחין ומערות. דכי האי גוונא לא הויא חזקה, דמצי טען אידך: משום דלא אחזקה בדמחזקי אינשי לא חששתי למחות. **אימא אין דין חזקה** — להצטרך שלש שנים לגזקן, היכא דאחזקה על ידי גזקן, אלא לאלתר הויא חזקה. דאין אדם רואה (שמחזיקין) קרקע שלו ושותק, אלא מוחה מיד, והיכא דלא מחה — הפסיד. והלכך, אשת איש דקאמר רב צריכה למחות — מיד הוא דצריכה למחות, מאחר שחופר בה בעל בורות, שאין אדם רואה היזקו ושותק. והלכך, כי האי גוונא — יש לו חזקה. **הכי גרסינן: ואי בעית אימא הא איתמר עלה רב מרי אמר כו'** — כלומר, ואביעית אימא: לעולם חזקת שלש שנים בעינן, אפילו היכא דחפר בה בורות, כדאוקימנן למילתיה דרב. והא דקאמר רב נחמן אין חזקה לגזקן — לא בחזקת שלש שנים בקרקע חבירו איירי, אלא בעושה היזק לחבירו אפילו בבית של עצמו, כגון עשן וריח רע. ואתא לאורויי שלא יזיק לחבירו, ואפילו החזיק ימים רבים — אין חזקה מועלת לו להזיק חבירו. **רב מרי אמר כו'** — כבר פירשנו ב"לא יחפור". **רב יוסף אמר** — מתניתין לא תקשי לרב, דמאי דקאמר רב: אשת איש צריכה למחות — לאו בבעל קאמר, דהא אין לאיש חזקה בנכסי אשתו, כדתקני מתניתין. אלא לעולם באחר שהחזיק בנכסיה קאמר רב דצריכה למחות. ודקשיא לך: האמר רב אין מחזיקין בנכסי אשת איש — לא תקשי, דהני מילי דאין מחזיקין — בזמי הבעל, שאם החזיק בנכסיה בחיי הבעל שלש שנים — אינה חזקה, ואינה צריכה למחות, דמצית אמרה: על בעלי סמכתי. אי נמי, דוקא פירות שהיו לבעלי בנכסים שלי אותן מכר לך, אבל הגוף שהוא שלי — לא היית יכול לקנות, שגם הוא אין לו חזקה בנכסיי באבילת פרי, דכיון דאית ליה פרי — הכל יודעין דפרי הוא לקבאלי, ולכך לא חששתי למחות. אבל הכא במאי עסקינן — כגון שאכל הלוקח פחות משלוש שנים ולאחר מיתת הבעל — כי האי גוונא קאמר רב דצריכה למחות, כדתמרש טעמא לקמיה. והכי קאמר רב: אשת איש שמכר בעלה לאחר נכסי מלוג שלה — צריכה למחות לאחר מיתתו. דסלקא דעתך אמינא: כיון דהכל יודעין שהבעל מכרם לו ולא היא, וגם הוא מודה במו כן שהבעל מכרם לו — לא תועיל חזקתו אף לאחר מיתת הבעל כלום, שהרי לא יכול לטענן לאשה "מינך זבנתה אחרי כן ואבלתיה שני חזקה" דכיון דמתחלה הבעל מכרה לו, ופירות הוא דהוי ליה לבעל באותה שדה ואותן מכר לזה — הרי זה כאריס שיורד לקרקע באריסות לפירות, שאינו יכול לטעון אחרי כן "לקחתיו הימנך", והלכך לא איצטרך למחות. קא משמע לן רב דצריכה למחות לאחר מות בעלה קודם שיחזיק בה ההוא אחר שלש שנים. דודאי, אף על פי שמתחלה היתה קנויה לו מן הבעל — יכול לטעון: הבעל מכר לי פירות מיהא קניתי, ומיד כשמת הרי נסתלקתי ממקחי, ולכך קניתי ממך, שהרי עתה נעשה השדה שלך. והלכך, מיגו דאי בעי אמר "אנא זבנתה מינך אחר מות בעלים ואבלתיה שני חזקה", כי קאמר: יודע אני דזבינתיה לבעליך, ואחרי כן זבין ניהלי — מהימן. ולא דמי לאריס שאין יכול לטענן "לקחתיו אחרי כן" — משום דסתם אריס אין זמן לאריסותו, אלא כל הימים בתורת אריסותו עומד. אבל זה שלוקחה מן האיש עד מנת שאם ימות יפסיד מקחו, שתטול האשה נכסי מלוג שלה — התם ודאי כשמת הבעל הרי זה כאילו יורד עבשיו מחדש לשדה אשה זו, והיא שותקת שלש שנים — איכא למימר דזבוני זבינה ליה.

ודיינ

וְדַיְנֵי גּוֹלָה אָמְרוּ: מַחֲזִיקִין. אָמַר רַב: הֲלָכָה כְּדַיְנֵי גּוֹלָה. אֲמַרוּ לֵיהּ רַב פַּפָּא וְרַב אַסִי לְרַב: הֲדַר בֵּיהּ מָר מִשְּׁמַעְתֵיהּ? אָמַר לְהוּ: מִסְתַּבְּרָא אֲמָרִי, כְּדְרַב יוֹסֵף. "וְלֹא לְאִשָּׁה בְּנִכְסֵי בַּעְלָה" וְכוּ'. פְּשִׁיטָא, בֵּינִן דְּאִית לֵהּ מְזוֹנֵי - מְזוֹנֵי הוּא דְּקָא אָכְלָה - לָא צְרִיכָא, דְּיָחֵיד לֵהּ אַרְעָא אַחֲרִיתִי לְמִזּוֹנֵהּ. הָא רְאָיָה יֵשׁ, לֵימָא: לְגַלְוֵיי זוּזֵי הוּא דְּבָעֵי שְׁמַעְתָּ מִינַּהּ: הַמּוֹכֵר שָׂדֶה לְאִשְׁתּוֹ - קְנָתָה, וְלָא אָמְרִינַן לְגַלְוֵיי זוּזֵי הוּא דְּבָעֵי? - לָא, אִימָא: הָא רְאָיָה יֵשׁ בִּשְׁטָר מְתָנָה. אָמַר לֵיהּ רַב נַחְמָן לְרַב הוּנָא: לָא הָוֶה מָר נָפֵק בְּאוֹרְתָא בַּתְרוּמָא, דְּאָמְרִינַן מֵילֵי מַעֲלֵייתָא. אָמַר לֵיהּ: מַאי מֵילֵי מַעֲלֵייתָא אָמְרִיתוּ? - הַמּוֹכֵר שָׂדֶה לְאִשְׁתּוֹ - קְנָתָה, וְלָא אָמְרִינַן: לְגַלְוֵיי זוּזֵי הוּא דְּבָעֵי. אָמַר לֵיהּ: פְּשִׁיטָא, דַּל וּזוּזֵי מֵהָכָא וְתֵיקֵי בִּשְׁטָרָא מִי לָא תָּנֵן: נְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת נִקְנִין בְּכֶסֶף וּבִשְׁטָר וּבַחֲזָקָה? אָמַר לֵיהּ: וְלָאו אֵיתְמַר עֲלָהּ, אָמַר שְׁמוּאֵל: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בִּשְׁטַר מַתָּנָה, אֲבָל בִּשְׁטַר מֶכֶר - לֹא קָנָה, עַד שֶׁיִּתֵּן לוֹ דָּמָיו? - וְלָאו מוֹתֵיב רַב הַמְנוּנָא: בִּשְׁטַר כִּיצַד? כָּתַב לוֹ עַל הַנְּייָר אוֹ עַל הַחֶרֶס, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ שׁוֹוֶה פְּרוּטָה: "שָׂדֶה מְכוּרָה לְךָ", "שָׂדֶי קְנוּיָה לְךָ" - הֲרֵי זוֹ מְכוּרָה וְנִתּוּנָה? - וְלָאו הוּא מוֹתִיב לֵהּ, וְהוּא מְפָרֵק לֵהּ: בְּמוֹכֵר שָׂדֵהוּ מִפְּנֵי רָעָתָהּ? רַב בֵּיבִי מְסַיֵּים בַּהּ מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב נַחְמָן, וְרַב אַשִׁי אָמַר: בְּמַתָּנָה בְּקֹשֶׁט לֵיתְּנָה לוֹ, וְלָמָּה קָתָב לוֹ בִּלְשׁוֹן מֶכֶר? כְּדֵי לְיַפּוֹת כֹּחוֹ. מֵיתִיבִי: לָוָה מִן הָעֻבָּר וְשִׁחְרְרוֹ, מִן הָאִשָּׁה וְגֵרְשָׁהּ - אֵין לָהֶן עָלָיו כְּלוּם; מַאי מַעֲמָא? לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן: לְגַלְוֵיי זוּזֵי הוּא דְּבָעֵי - שַׁאנֵי הָתָם, דְּלָא נִיחָא לֵיהּ לְשַׁעְבּוּדֵי נַפְשֵׁיהּ "עֶבֶד לוֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה". שָׁלַח רַב הוּנָא בַּר אֲבִין: הַמּוֹכֵר שָׂדֶה לְאִשְׁתּוֹ - קְנָתָה

ובעל

הא ראיה יש בשטר מתנה – הוא הדין דהוה מצי למימר בשטר הודאה, דלא שייך ביה גלויי זוזי. **דל** וזוזי מהכא ותיקני ליה בשטר – במקום שטר הוה, ואקמשר דבמקום הזה לא מהניא שמעתיה מידי, אף על גב דמהניא במקום שאין כותבין. ומיהו, אף במקום שכותבין שייך למימר דנפקא מינה להיכא דאמר "אי בעינן בשטרא – איקני, ואי בעינן בכספא – איקני", דקני בכספא אף על פי שלא כתב לו השטר. אי נמי, כגון שכתבה השטר תחלה ואחר כך נתנה דמים, דאי אמר לגלויי זוזי הוא דבעי – לא קנתה.

כתב לו על הנייר או על החרס – וכן תניא לענין קידושין: כתב לה על הנייר או על החרס, אף על פי שאין בו שוה פרוטה "בתך מקודשת לי" כו'. אומר רבינו חם: דאתי כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי. דלרבי מאיר, כיון שצריך שיחתמו עדים בשטר קידושין, כדאמר בפרק שני דקידושין (מח, א), אמר רב נחמן: כגון דקדשה בשטר שאין עליו עדים, ורבי מאיר לטעמיה, דאמר עדי חתימה כרתי – אם כן לא מהניא חתימה על דבר שיכול להזדייף, כדתנן בפרק שני דגיטין (כא, ב): אין כותבין לא על הנייר ב'. ואפילו איכא עדי מסירה לא מהני לרבי מאיר, דצריך שיהא מוכיח מתוכו, כדאמר בריש "כל הגט" (שם כד, ב) גבי כתב לגרש את הגדולה, דלרבי מאיר אפילו גדולה לא מצי מגרש, משום דאין מוכח מתוכו הי מינייהו מגרש. ואם תאמר: והא אמר בפרק שני דגיטין (כב, ב) דלא הכשיר רבי אלעזר אלא בגיטין, ולא הכשיר אלא לאלתר, אבל בשאר שטרות — משמע דלא הכשיר אפילו לאלתר ויש לומר: דהכי בעי למימר, דלא הכשיר רבי אלעזר אלא בגיטין ודבותייהו, כמו "שדה מכורה לך" דהכא, וכן ההיא דקידושין, דלא נבתבו אלא לקנות שדה והאשה, דומיא דגיטי שאינן עשויין עיקרן לראיה אלא להתגרש. אבל שטרות העומדים לראיה — לא. ועוד יש לומר: דהכא ובקידושין לא איירי אלא בכתב יד, כדאמר: הוציא עליו כתב ידו בו', וזה אינו יכול להזדייף, שהיה ניכר שאין זה כתב ידו.

אף על פי שאין בו שוה פרוטה – תימה: דמאי רבותא הוא שוה פרוטה? בשלמא גבי קדושין נקט כתב לה על הנייר או על החרס אף על פי שאין בו שוה פרוטה — דרבותא היא, דאף על פי שאינה מקודשת מתורת כסף, כיון שאין בו שוה פרוטה — מקודשת מתורת שטר. אבל הכא גבי מוכר, אפילו בעינן בכספא — איקני", דקני בכספא אף על פי שלא כתב לו השטר. אי נמי, כגון שכתבה השטר תחלה ואחר כך נתנה דמים, דאי אמר לגלויי זוזי הוא דבעי – לא קנתה.

כתב לו על הנייר או על החרס – וכן תניא לענין קידושין: כתב לה על הנייר או על החרס, אף על פי שאין בו שוה פרוטה "בתך מקודשת לי" כו'. אומר רבינו חם: דאתי כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי. דלרבי מאיר, כיון שצריך שיחתמו עדים בשטר קידושין, כדאמר בפרק שני דקידושין (מח, א), אמר רב נחמן: כגון דקדשה בשטר שאין עליו עדים, ורבי מאיר לטעמיה, דאמר עדי חתימה כרתי – אם כן לא מהניא חתימה על דבר שיכול להזדייף, כדתנן בפרק שני דגיטין (כא, ב): אין כותבין לא על הנייר ב'. ואפילו איכא עדי מסירה לא מהני לרבי מאיר, דצריך שיהא מוכיח מתוכו, כדאמר בריש "כל הגט" (שם כד, ב) גבי כתב לגרש את הגדולה, דלרבי מאיר אפילו גדולה לא מצי מגרש, משום דאין מוכח מתוכו הי מינייהו מגרש. ואם תאמר: והא אמר בפרק שני דגיטין (כב, ב) דלא הכשיר רבי אלעזר אלא בגיטין, ולא הכשיר אלא לאלתר, אבל בשאר שטרות — משמע דלא הכשיר אפילו לאלתר ויש לומר: דהכי בעי למימר, דלא הכשיר רבי אלעזר אלא בגיטין ודבותייהו, כמו "שדה מכורה לך" דהכא, וכן ההיא דקידושין, דלא נבתבו אלא לקנות שדה והאשה, דומיא דגיטי שאינן עשויין עיקרן לראיה אלא להתגרש. אבל שטרות העומדים לראיה — לא. ועוד יש לומר: דהכא ובקידושין לא איירי אלא בכתב יד, כדאמר: הוציא עליו כתב ידו בו', וזה אינו יכול להזדייף, שהיה ניכר שאין זה כתב ידו.

אף על פי שאין בו שוה פרוטה – תימה: דמאי רבותא הוא שוה פרוטה? בשלמא גבי קדושין נקט כתב לה על הנייר או על החרס אף על פי שאין בו שוה פרוטה — דרבותא היא, דאף על פי שאינה מקודשת מתורת כסף, כיון שאין בו שוה פרוטה — מקודשת מתורת שטר. אבל הכא גבי מוכר, אפילו שיב בו שוה פרוטה — אינו קונה מתורת כסף, שהרי מוכר נותן שטר ולא לוקח, ואין קרקע נקנה אגב כסף

ולמה כתב בלשון מכר כדי ליפות את כחו – להיות אחריות על הנותן כדין מוכר. ופירש הקונטרס: שכתב לו בשטר כל זה: "שדי מכורה לך וגם שדי נתונה", וכתב לשון מתנה — משום דינא דבר מצרא. ולקשה: דאמר ב"המקבל" (בבא מציעא קז, ב) מתנה דאית בה אחריות — יש בה משום דינא דבר מצרא ועוד קשה לרבינו חם: "שדי" "שדי" תרי זימני למה ליה? ואומר רבינו חם וכן רבינו יצחק: דלא מירי בשכותב שניהן, אלא בשכותב "מכורה" או "נתונה", וקאמר: אפילו בשכתב מכורה — במתנה בקש ליתנה לו, והא דכתב בלשון מכר — כדי ליפות את כחו, שמקבל עליו אחריות. ועוד יש לומר: דשני שטרות כותב לו, בזה בלשון מכירה ובזה בלשון נתינה, ואם יצטרך לדינא דבר מצרא — יראה של נתינה ולא של מכירה, ואם צריך לאחריות — יראה של מכירה. ועוד יש לומר: דאפילו בתריה דתרייהו בשטר אחד — יפה כתב מה שכתב בלשון מתנה לענין הא דתנן לקמן ב"המוכר את הבית" (עא, א): במה דברים אמורים — במוכר, אבל בנותן — נותן את כולן. והכי איתא בירושלמי פרק קמא דקידושין. ועוד יש לומר: דנפקא מינה מה שכתב בלשון מתנה — שאין צריך ליתן דמים. ומיהו, קשה לטעם זה, דאמאי בעי בשטר? ב"איקני" סגי. **לוה** מן העבד ושחררו כו' — תימה: דמאי רבותא נקט "ושחררו", "וגרשה"? פשיטא, דאי אין לחם עליו כלום בעודו תחתיו — גם לכשיוצאין אין להם עליו כלום ויש לומר: דסלקא דעתיה דגמר ומקני להו, שיקנו לאחר שישתחרר ותתגרש.

לא

לא ניחא ליה דליהוי עבד ליה כו' — ודוקא נקט לוה, אבל מכר — לא. ומשום אשה הוא דנקט לוה, אבל גבי עבד — אין חילוק בין לוה למכר, דמה שקנה עבד קנה רבו.

[ברם] רבינו תם לא גריס "ברם רבי אבא", אלא גריס: "רבי אבא ורבי אבהו וכל גדולי הדור כו' כדי ליפות את כתר". ולא גריס "את כתה", אלא: "ליפות את בתר", ופירש: שיאכל הוא את הפירות. והשתא מייתי רב הונא בר אבין סייעתא לדבריה, דתימה הוא לומר שהיה שוחה שכל גדולי הדור חולקין עליו — שאם כן אין ממש בדברי. ואין מתיישב לרבינו יצחק גירסתו, דאם כן מה צריך לומר "במתנה בקש ליתן לה"? ונראה לרבינו יצחק גירסת הספרים "ברם רבי אבא", ר"ליפות כתה". ופליגי עליה, וסברי דמוכר לאשתו לא קנתה, דלגלויי זוזי הוא דבעי. וסברי כרב הונא, דאמר: דל זוזי מדבא ותיקני בשטר. ומה שקונה בשטר — אינו אלא מתנה, כיון דלגלויי זוזי הוא דבעי, ולא קנתה בזוזי. ומה שכתב בלשון מכר — לא כתב אלא ליפות את כתה. ופירוש רבינו תם יש ליישב ולפרש: בקש ליתן לה — לענין זה שבמתנה נתן את כולן. ועוד יש ליישב פירוש רבינו תם: במתנה בקש כו' — דאפילו למאן דאמר קנתה במוכר לאשתו, ולא אמר לגלויי זוזי הוא דבעי, לא קנתה אלא משום דבמתנה נתן לה. דהא אין כאן מכר, שלא נתנה לו בלום, שהדמים הן שלו בלאו הכי. ואף על פי שאין יכול להוציא ממנה בדין, מכל מקום אם תקף ממנה או הוציא מידה דרך ערמה הם שלו, כדאמרינן בסמוך, ואם כן השתא שהוציאן דרך מכר הם שלו, ואין כאן מכר. והלכך, למאן דאמר קנתה לא קנתה אלא משום דבמתנה בקש לתת לה, והא דבחב לה בלשון מכר — כדי ליפות את כתו לענין שיאכל הפירות, כי המכר מבטל הקנין, דהא אין כאן מכר כדפרישתי. ולענין שדה הויא מתנה וקנתה, ולענין פירות הוי מכר ולא קנתה.

במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות — תימה: דאמר בגיטין בפרק "הזורק" (עז, ב) גבי ההוא שביב מרע דבתיב גט לדביתהו בהדי פניא דמעלי שבתא בו', אתא לקמיה דרבא. אמר: ליקני לה דהוה אתרא דאית בה גיטא בו'. אמר רב עילייש: מה שקנתה אשה קנה בעלה. איכסיף: ומאי קושיא? והא במתנה אין הבעל אוכל פירות — אם כן לא קנה בעלה ואומר רבינו תם: דאין תלוי באבילת פירות למיקרי חצרה, דהא רבא סבר בריש לקיש (בבא בתרא קלו, ב) דקנין פירות לאו בקנין הגוף דמי, ואפילו יש לבעל פירות — אינו נמסקין כח האשה, שהגוף שלה, ומתנגרשת שפיר. אלא בהא תליא מילתא, דלא מיקרי חצרה לענין זכיה, אלא בשמורכת ונותנת — קיים. הלכך, כשנתן לה הבעל, אף על גב דאין אוכל פירות, כיון שאם מכרה ונתנה אינו קיים — לא מיקרי חצרה.

דאדעתא דהכי שתמכור ותתן לא יהיב לה. ומייתי ראיה, דהתם ברישׁ "הזורק" גבי זרק לה בחצרה פריך: חצרה? מה שקנתה אשה קנה בעלה ומשני: כגון שכתב לה "דין ודברים אין לי בנכסיך", אף על גב דכשכתב לה נמי הכי יש לבעל פירי עד שיכתוב לה "ופירותיהן", כדתנן ב"הכותב" (כתובות פג, א), אפילו הכי חשיב חצרה, כיון שאם מכרה ונתנה קיים, כדתנן ב"הכותב". ומיהו, אינה ראיה; דאף על גב דאינו מוכיר "ופירותיהן" — הכי בעי למימר, כדאשכחן לעיל גבי אין לאיש חזקה בנכסי אשתו. ואם תאמר: אף על גב דאינה יכולה למכור תקני לה לגמ, מידי דהוה אשכירות, דאמר (מעשר שני פרק חמישי משנה ט) "מעשר (שני) נתן ליהושע ומקומו מושכר לו", וב"המוכר את הספינה" (בבא בתרא פד, ב): מדד ולא משך — לא קנה, ואם היה פיקח — שוכר את מקומו ואומר רבינו תם: דגדול קנינו של שוכר מזה, שאפילו מת בתוך הזמן — המקום מושכר ליורשיו עד הזמן. מה שאין כן באשה, שאם מכרה ונתנה — הבעל מוציא מיד הלקוחות. ובירושלמי לא משמע כפירוש רבינו תם, דפריך בריש "הזורק" (ניקיון עז, א): וגנתה חצרה אינן משתעבדות לאיש לאבילת פירות? ומשני רבי יונתן בשם רבי יוסי: עד שיכתוב לה "דין ודברים אין לי בנכסים ובפירותיהן", ומשמע מדפריך מפירות — דבפירות הדבר תלוי, ולא במה שאינה יכולה למכור. ורבינו יצחק אמר: דאפילו תלויה הזכייה בפירות — מכל מקום פריך שפיר התם מה שקנתה אשה קנה בעלה, שלא היה נותן לה הבעל מקום הגט אלא משאיל, ודוקא במתנה הוא דקאמר דקנתה ואין הבעל אוכל פירות. ועוד אומר רבינו יצחק: דהא דאמר הכא במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות — היינו דוקא שאינו אוכלם. אבל כנכסי מלוג הם אותם פירות, וילקח בהם קרקע ויאכל הפירות. ומשום הכי פריך התם שפיר: מה שקנתה אשה קנה בעלה.

קבל מן האשה יחזיר לאשה — נראה דאם אמרה האשה "תן לפלוני שהם שלו" — דנותן לו, דנאמנת היא, במיגו דאי בעיא שקלה איהי מיניה ויהבה ליה. ואפילו אומר הבעל שהממון שלו — אין לו כח להוציא מידה, מדקאמר "יחזיר לאשה". דהוה ליה למימר: יודיע לבעל, דאם היה כח ביד הבעל להוציא מידה כשאומר שהוא שלו. והא דמפליג בסמוך בדביתהו דרבה בר בר חנה בין מהימנוה בין לא מהימנוה — הני מילי בשעת מיתתה, דלית להו מיגו דאי בעי שקלה מינה ויהבה למי שרוצה, ואם תקף הבעל מידה — שוב אינה יכולה להוציא מידו ולומר "של פלוני הם", כדאמר לעיל: לוה מן האשה וגרשה — אין לה עליו בלום. ואם היתה נאמנת לומר "של פלוני הם" — תוהא נאמנת לומר "שלי הם", במיגו דאי בעי אמרה "אחרים הפקידו בידי", דאינה צריכה לומר מי הם האחרים, וישאר הממון לעולם בידה. דוקא במעות טמונות דלמה מן האשה, דלעיל במעות טמונות אי־אפשר, מדקאמר: לגלויי זוזי הוא דבעי. אבל מעות שאין טמונות — יש לה עליו. וכן אם תקף — מוציאין מידו. ועוד, מדקאמר רבא דבמעות שאינן טמונות קנתה — משמע דאם תקף מוציאין אותן מידו. דאם אין מוציאין — אמאי קנתה? הא יכול לומר: להוציא מידה נתבוננתי, כי לא יכולתי להוציא מידה בענין אחר, ואפילו בבית דין. ואם היא נושאת ונותנת בתוך הבית — אינה נאמנת לומר לא "שלי", ולא "של פלוני הם", כדאמר לקמן (נב, ב): הן האשה שהיא נושאת ונותנת בו' ואמרה "שלי הם" — עליה להביא ראיה, ולא מהימנינן לה במיגו דאי בעיא אמרה שהיא נפקדת משל אחרים. ומיהו, היכא שאינה נושאת ונותנת בחיי בעלה, וממון בעלה מצוי בידה — יש להסתפק אם חשבינן לה באילו נושאת ונותנת, אם לאו.

קבל

ובעל אוכל פירות. בְּרַם רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי אַבָּהוּ וְכָל גְּדוֹלֵי הַדּוֹר אָמְרוּ: בְּמַתָּנָה בִּקֵּשׁ לִיתְּנוֹ לָהּ, וְלָמָּה כָּתַב לָהּ לְשׁוֹן מֶכֶר? כְּדֵי לְיַפּוֹת אֶת כָּתָּהּ. מֵיתִיבִי: לָוָה מִן הָעֲבָד וְשִׁחְרְרוֹ, מִן הָאִשָּׁה וְגֵרְשָׁהּ - אֵין לָהֶן עָלָיו כְּלוּם; מַאי מַשְׁמַע? לָאו מִשּׁוּם דְּאָמְרִי: לְגַלּוּיֵי זוּזֵי הוּא דְּבָעֵא? - שָׁאנֵי הָתָם, דְּלָא לְיִשַּׁוֵּי אֵינִישׁ "עֲבַד לֵוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה". אָמַר רַב: הַמּוֹכֵר שָׂדֶה לְאִשְׁתּוֹ - קָנָתָה, וְהַבַּעַל אוֹכֵל פֵּרוֹת, בְּמַתָּנָה - קָנָתָה, וְאֵין הַבַּעַל אוֹכֵל פֵּרוֹת; וְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה - קָנָתָה, וְאֵין הַבַּעַל אוֹכֵל פֵּרוֹת. עֲבַד רַב חִסְדָּא עִסְקָא כְּרַבִּי אֶלְעָזָר. אֲמְרוּ לֵיהּ רַבָּן עוֹקְבָא וְרַבָּן נְחֶמְיָה בְּנֵי בִּנְתֵּיהּ דְּרַב לְרַב חִסְדָּא: שָׁבִיק מָר רַבְרְבֵי וְעָבֵיד כְּווּתְרֵי? אֲמַר לְהוּ: וַאֲנָא נְמֵי כְּרַבְרְבֵי עֲבַדִי, דְּכִי אֲתָא רָבִין אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה - קָנָתָה, וְאֵין הַבַּעַל אוֹכֵל פֵּרוֹת. אָמַר רָבָא, הִלְכְתָא: הַמּוֹכֵר שָׂדֶה לְאִשְׁתּוֹ - לֹא קָנָתָה, וְהַבַּעַל אוֹכֵל פֵּרוֹת; בְּמַתָּנָה - קָנָתָה, וְאֵין הַבַּעַל אוֹכֵל פֵּרוֹת. - תֵּרְתֵּי? - לָא קַשְׁיָא: כָּאן בְּמָעוֹת טְמוּנִין, כָּאן בְּמָעוֹת שֶׁאֵין טְמוּנִין. דְּאָמַר רַב יְהוּדָה: מָעוֹת טְמוּנִין - לֹא קָנָתָה, מָעוֹת שֶׁאֵינָן טְמוּנִין - קָנָתָה. תָּנוּ רַבָּנָן: אֵין מְקַבְּלִין פְּקֵדּוֹנוֹת לֹא מִן הַנָּשִׁים וְלֹא מִן הָעֲבָדִים וְלֹא מִן הַתִּינוֹקוֹת; קִבֵּל מִן הָאִשָּׁה יַחֲזִיר לְאִשָּׁה, וְאִם מֵתָה - יַחֲזִיר לְבַעְלָהּ; קִבֵּל מִן הָעֶבֶד יַחֲזִיר לָעֶבֶד, וְאִם מֵת - יַחֲזִיר לְרַבּוֹ; קִבֵּל

יחזיר לרבו — דמסתמא כל מה שקנה עבד קנה רבו. ונראה בעיני דהוא הדין אם נשתחרר העבד ואחר כך מת — יחזיר לרבו, שהרי עבד היה בשהפקיד לזה, וסתם עבדים גזלנין הן. אבל אם נתגרשה האשה ואחר כך מתה — יחזיר ליורשיה ולא לבעלה, דמשמע דגרושה אין הבעל יורשה.

קבל

והבעל אוכל פירות — דלא גרע מנכסים שנפלו לה בירושה. **במתנה בקש ליתן לה** — ולא יאבד פירות. כדאמרינן לקמן: במתנה — קנתה, ואין הבעל אוכל פירות. ומיהו, במוכר לחבירו אין לומר כן, שאינו אוהבו כל כך. **מיתיבי בו'** — ההיא קשיא דלעיל, ולשני המימרות נקשית בבית המדרש. **במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות** — דנותן — בעין יפה נותן. **רבי** — רב, שקדם לרבי יוחנן רבו של רבי אלעזר, כדאיתא בשחיטת חולין (צה, ב) דכל זמן שהיה רב קיים הוה שלח ליה רבי יוחנן: "לקדם רבינו שבבבל". ועוד, דאמר ליה לרישׁ לקיש שכל אותן הימים היה הוא בישיבה ואני בעמידה. ועוד, דאמרינן בעירובין (יג, ב) אמר רב: האי המחדתן מחבריא טפי — משום דחשיתיה לרבי מאיר מאחוריה. **כוותי** — רבי אלעזר, שהיה תלמידו של רבי יוחנן. ואף על גב דרבי אבא ורבי אבהו וכל גדולי הדור חברייהו, דאמרי לעיל: במתנה בקש ליתן לה כו', שביראה להו כרבי אלעזר דאין הבעל אוכל פירות — אינהו נמי זוטרי נינהו לגבי רב, שתלמידי רבי יוחנן היו. **כרבי עבדי** — רבי יוחנן, שהיה חבירו של רב. **תרתי** — בתמיה: שני דברים של רבא סותרין זה את זה: לא קנתה — משמע שלא גוף ולא פירות, דלגלויי זוזי הוא דבעי. והבעל אוכל פירות — משמע שקנתה גוף הקרקע, דלאו לגלויי זוזי הוא דבעי. **במעות טמונין** — שלא היו ידועין ומפורסמים לבעל — לא קנתה, דלגלויי זוזי הוא דבעי. **מעות שאין טמונין** — קנתה, והבעל אוכל פירות. דליכא גלויי זוזי, שהרי גלויין ועומדין הן. **לא מן הנשים בו'** — דאיכא למימר גבנהו לבעליהן ולאדוניהם. ותינוקות נמי, שמא גבו מבית בעל הבית שהם דרים שם. ואסור לסייע ידי עוברי עבירה, ובשלא יקבלו מהם — יחזירו למקום שגבו שם. **יחזיר לאשה** — ולא לבעל, דאין לנו להחזיקה בגנבתה. **יחזיר לבעלה** — שאפילו אם ניתן לה ממון זה על מנת שאין לבעלה רשות בה, מכיון שמתה — יורשה בעלה, שהבעל יורש את אשתו. והלכך יחזיר לבעל, דמזמה נפשך עכשיו הרי הוא של בעלה.

קבל מן הקטן — לא יחזיר לו, שהרי אין יודע לשמור, וכמשליך לאיבוד דמי מי שהחזיר לו. אלא יעשה לו סגולה — אוצר, עד שיגדל ויחזיר לו. ולקמן מפרש מאי סגולה. **ואם מת** — קטן, יחזיר ליורשיו. **ובולן שאטרי** — אפילו קטן. **בשעת מיתתן** — אורתא דמילתא נקט. דכשחן בריאין, אם רוצים להחזיר לבעלים — יטלו שלהן מיד הנפקד, ויחזירו לבעליהן; דמה להן לגלות הדבר? **עשה בפירושן** — יחזיר הנפקד לאותו פלוני שפירשו אלו. **הכי גרסינן: ואם לאו יעשה פירוש לפירושן** — כלומר, ואם לא מהימן להחזיר נפקד שהפקדון של אותו פלוני הוא, אלא של בעלים שלהם הוא, ומתוך בושה אינם רוצים לומר שהוא של בעלים, דלא ליתחזקו בגולנים וגנבים — יעשה הנפקד פירוש אחר לפירושו, שיחזור לבעליהן של אלו ולא לאותו פלוני. וכי האי גוונא אמרינן בסמוך בההיא עובדא דביתהו דרבה בר בר חנה. ויש מפרשים: ואם לאו יעשה פירוש לפירושן — כלומר, אם לא פירשו בשעת מיתה, יעשה פירוש למה שהם היו צריכין לפרש, שיחזיר לבעליהן. ולא נהירא, דאם כן היינו רישא: ואם מתו יחזיר לבעליהן, ואם מת יחזיר לרבו. דמיירי בשמת ולא פירש למי יחזיר, ואקשר דיחזיר לבעלים, ותרי זימני למה ליה? ואית ספרים דכתב בהו: ואיכא דאמרי יעשה פירוש לפירושו. כלומר, לא יעשה כמה שפירשו הן, אלא יחזיר לבעלים

כְּדִשְׁלַח רַב הוּנָא בַּר אָבִין: דִּבְרִים הָעֲשׂוּיִין לְהַשְׁאִיל וּלְהַשְׁכִּיר, וְאָמַר "לְקוּחִין הֵן בְּיָדִי" - אֵינוֹ נֶאֱמָן קַשְׁיָא. אָמַר רַב חִסְדָּא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא דְּאֵין חָלוּקִין בְּעִיסָּתָן, אֲבָל חָלוּקִים בְּעִיסָּתָן - אֵימוּר מֵעִיסָּתוֹ קָיְימִין. רָאְיָה בְּמַאי? רַבָּה אָמַר: רְאָיָה בְּעֲדִים; רַב שֵׁשֶׁת אָמַר: רְאָיָה בְּקִיּוּם הַשְׁטָר. אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן: הָא רַב וְהָא שְׁמוּאֵל, הָא רַבָּה וְהָא רַב שֵׁשֶׁת, מָר כְּמַאן סְבִירָא לֵיהּ? אָמַר לֵיהּ: אֲנָא מֵהֲנֵיתָא יַדָּעְנָא; דְּתַנְיָא: אֶחָד מִן הָאַחִין שֶׁהָיָה נוֹתֵן וְנוֹשֶׂא בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְהָיוּ אוֹנוֹת וּשְׁטָרוֹת יוֹצְאִין עַל שְׁמוֹ, וְאָמַרְהָ: שֶׁלִּי הֵן, שֶׁנִּפְלוּ לִי מִבֵּית אֲבִי אִמִּא - עָלָיו לְהָבִיא רְאָיָה. וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁהָיְתָה נוֹשֵׂאת וְנוֹתֶנֶת בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְהָיוּ אוֹנוֹת וּשְׁטָרוֹת יוֹצְאִין עַל שְׁמָהּ, וְאָמַרְתָּ: שֶׁלִּי הֵן, שֶׁנִּפְלוּ לִי מִבֵּית אֲבִי אַבָּא אוֹ מִבֵּית אֲבִי אִמָּא - עָלֶיהָ לְהָבִיא רְאָיָה. מַאי "וְכֵן"? דְּאָמְרִינַן קָא טָרְחָה כַּמָּה יָתְמֵי - לָא גְּזָלָה מֵיתְמֵי, קָא מַשְׁמַע לָן. "כְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים - בְּמֻחֲזִיק, אֲבָל בְּנוֹתֵן מַתָּנָה וְהָאַחִין שֶׁחָלְקוּ" וְכוּ'. אַמּוֹ כָּל הֲנֵי דְּאָמְרִינַן לָאו בְּנֵי חֲזָקָה נִינְהוּ? - חַסּוּרֵי מִחְסְרָא וְהָכִי קָתָנֵי: כַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים - בַּחֲזָקָה שֶׁיֵּשׁ עִמָּה טַעֲנָה, כְּגוֹן מוֹכֵר אוֹמֵר "לֹא מְכַרְתִּי" וְלוֹקֵחַ אוֹמֵר "לְקַחְתִּי". אֲבָל חֲזָקָה שֶׁאֵין עִמָּה טַעֲנָה, כְּגוֹן נוֹתֵן מַתָּנָה, וְהָאַחִין שֶׁחָלְקוּ, וְהַמַּחֲזִיק בְּנִכְסֵי הַגֵּר, דִּלְמָא לְקָנֵי בְּעַלְמָא הוּא, נָעַל, גָּדַר, פָּרַץ כָּל שֶׁהוּא - חֲרֵי זוֹ חֲזָקָה. תָּנֵי רַב הוֹשַׁעְיָא בְּקִדּוּשִׁין דִּבְרֵי לֵוִי: נָעַל, גָּדַר, פָּרַץ כָּל שֶׁהוּא בִּכְפָנֵיו - חֲרֵי זוֹ חֲזָקָה. - בִּכְפָנֵיו אִין, שֶׁלֹּא בִּכְפָנֵיו לָא? אָמַר רָבָא, הָכִי קָאָמַר: בִּכְפָנֵיו - לָא צָרִיךְ לְמֵימַר לֵיהּ "לֵךְ חֲזֵק וּקְנֵי", שלא

דברים העשויין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחים הן בידי אינו נאמן — וקשה: דאמר בפרק "כל הנשבעין" (שבועות מו, א) אמר רבי יהודה: ראובן שהטמין כלים תחת בנפיו ויצא, ואמר "לקוחין הן בידי" — אין נאמן. ולא אמרן אלא בבעל הבית שאינו עשוי למכור כליו, ולא אמרן אלא בדברים שאין עשוין להטמין, ולא אמרן אלא בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר.

אלמא, דאפילו בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר נאמן אי ליכא לב הני מילי דקאמר, שאין עשוי למכור כליו, וכלים שאין דרכן להטמין ונראה לרבינו תם דגרס התם: ובכולהו נמי, כי ליתנהו — לא אמרן אלא בדברים שאין עשויין להשאיל ולהשכיר, אבל דברים העשוין להשאיל ולהשכיר — אפילו ליתנהו לחד מהני אין נאמן. וכן גורס רב האי בשערים (שער מ), וכן רבינו חננאל, וכן מוכח בשילהי "המקבל" (בבא מציעא קטז, א), ואם תאמר: דתנא ב"הגוזל בתרא" (בבא קמא קיד, ב): המכיר כליו וספרין ביד אחר, ויצא שם גנבה בעיר — ישבע כמה הרגיע ויטול. והשתא, אפילו לא יצא שם גנבה יהא נאמן לומר שגנבוה מיגו דאי בעי אמר "השאלתי לך", דספרים הן עשוין להשאיל דאפילו ספרא דאגדתא אמר הכא דעשויין להשאיל — כל שכן שאר ספרים, דבאמר ב"נערה שהפתתה" (כתובות נ, א): "רצתיקו עומדת לעד" — זה הכותב ספרים ומשאילן לאחרים. ואין לומר דלא מהימן במיגו לומר דגנובים, משום דאחזוקי אינשי בגנבי לא מחזקינן, כדאמר ב"כל הנשבעין" (שבועות מו, ב). דלא דמי, דהתם ודאי אינו נאמן לאחזוקי הדוא גברא בגנבי אפילו במיגו. אבל הכא, שאינו אומר פלוני גנבם, אלא שהם גנובים — מהימן שפיר, דכמה גנבים יש בעולם. ואין לומר נמי דלאו מיגו הוא, שאינו טוען ברצון השאלתי לך — לפי שאותו יודע בו שהוא משקר. דהא לעיל (לא, א) אמר דנאמן לומר "של אבותי הוא שלקחתה מאבותיך", במיגו דאי בעי אמר "מיניך וביניתיה", אף על פי שהוא יודע דלאו מיניה זבנה. וכן בפרק שני דבתובות (טו, ב) תנן דנאמן לומר "שדה זו של אמר היתה לקוחתיה המינמר", במיגו דאי בעי אמר "לא היתה של אביך מעולם", אף על פי שהבן יודע שהיתה של אביו. ומתנהו עזי דאבלי דשלי בנהדרעא לעיל (לו, א) — אין ראיה, דאיכא למימר כגון שמהחזיש, ואומר שלא אבלו כל כך, דהשתא הוי מיגו טוב. ותירץ רבינו חם: דהתם מיירי באדם שאין עשוין להשאיל ולהשכיר לזה שקנאם, כגון דלא גייס ביה. ולפי זה, אם עשוי להשאיל, אפילו לא יצא לו שם גנבה — נאמן לומר שהם גנובים במיגו.

אימא מעיסתו קימץ — אף על גב דלא טעין דכי, אלא אומר "מבית אבי אמא" — מכל מקום נאמן, במיגו דאי בעי אמר "מעיסתי קמצתי".

דטרחא קמי יתמי אימא לא גזלה מיתמי — קשה לרבינו שמשון בן אברהם: דאדרבה, מהאי טעמא דטרחא קמי יתמי — גזלה מיתמי, דבאמר ב"השולח" (גיטין לה, א): בההוא דנאמ דטרחא קמי יתמי אתיא לאורויי ותירץ: דהכי נמי קאמר הכא: קא משמע לן דלא אמרינן דלא גזלה, אלא אדרבה — אתיא לאורויי, כדאמר בגיטין.

נעל וגדר כל שהוא כו' — בגמרא פירש רבינו שמואל דהאי נעל — היינו שקבע מנעול בדלת, דהוי בנין. אבל סגר הדלת ונעל במפתח בנכסי הגר, דליכא דמסר ליה — לא הוי חזקה, דאין זה אלא כמברחי ארי מנכסי חבירו. אף על גב דבריש פסחים (ד, א) אמר דמשמסר לו מפתח הוי הבית בחזקת שוכר לבדקו, והוא הדין לקנותו — הני מילתא התם, דאי לא מהימן ליה לא יהיב ליה מפתחא. אבל הכא, דמהימן ליה בהך חזקה, דניחא ליה בהך חזקה, והלכך שתיק, ולא יזכל מוכר לחזור בו עוד, והלוקח נתחייב לו דמי מקחו.

בגמרא "תיובתא דפלוני תיובתא" — בטלו דברי מי שהתיובתא עליו לגמרי. אבל היכא דעלתה ב"קשיא", כי הך דשמואל — לא בטלו דברי. דאמרינן: לא הוה בריירא לתן דבטלה שמועה זו לגמרי, אלא לא אשתכח פירוקא בההוא שעתא, דתליא וקיימא. ואף על פי כן אין נראה בעיני, דלא שנא "תיובתא" ולא שנא "קשיא" דקאי אמילתא דאמוראי — חדא היא, ולא הויא עיקר. אלא, לגבי תיובתא ממשנה או מברייתא — שייך לומר "תיובתא", ומפירכא דאמוראי שייך למימר "קשיא". והא דשמואל נראה בעיני דלא סמכינן עליה כל עיקר. וכן בפירוש רבינו חננאל: כתב מר"ש שן גאון כי זה שאמר שמואל ומדזי לי אבא שאם מת על האחין להביא ראיה — אין הלכה כמותו. **לא שנו** — הא דקאמר רב: עליו להביא ראיה. **אלא שאין** חלוקין — בשום דבר בעלים, אפילו בעיסתן. הלכך, מאין לו לזה כלום בלא אחיו? **קימין** — עצרן ביחד, ולכך נתעשר, והיה לו ממון לבדו שאין לאחיו חלק בו, ומהממון ההוא לקח קרקעות, והלוה לאחרים. **ראיה במאי** — אדרב קאי, שהלכה כמותו. דאי אדשמואל — היכי אמר רב ששת ראיה בקיום השטר? והרי לשמואל דאית ליה על האחין להביא ראיה — צריך להן לפסול שטרו של זה, ולא לקיימו. **ראיה בעדים** — על בעל השטר להביא ראיה דמעיסתו קימין, או מאבי אמו ירש, והיה ממון של שטרות הללו שלו. **בקיום השטר** — שכתבו לו בית דין הנפק על שטר זה, וכיון דקיימוהו בית דין — בדקו השטר, וחקרו ועמדו על אמיתת הדבר שכל הכתוב בשטר אמת הוא, והשטר הרי כתוב בשמו של זה. **הא רבה והא רב ששת** — דפליגי אליבא דרב, ואי כרב סבירא לך, ראיה במאי? אי כרבה אי כרב ששת. **מתניתא ידענא** — כרב. ומיהו, לא פירש לי אי כרבה אי כרב ששת. ורבינו חננאל פסק: בעדים צריך להביא ראיה, ולא בקיום השטר, דהא אפילו רב ששת מודי דראיה בעדים שזה יותר מקיום השטר. **וכן האשה** — אלמנה. **מבית אבי אבא** — הכי נמי מצי למימר "מבית אבא", ומשום רישא דקתני "מבית אבי אמא" קתני נמי סיפא מבית אבי אבא. **מאי וכן** — דמשמע: ואפילו האשה דינה כך, ומאי רבותא אימא טפי דקתני "וכן"? הכי הוה ליה למימתי: אשה שהיתה נושאת ונותנת בו. ודרך תנא לומר שני דברים שוין, וזימנין דאמרינן דצריכי תרוייהו. אבל הכא דקתני "וכן" משמע דב"לא זו אף זו" קתני. **דשביחא לה מילתא** — חשיבות היא לה שמאמינין אותה בית דין לעשותה אפוטרופוס בשל יתומין, וגם משבחין אותה בני אדם על כך, ומקושי גדול תאמר על שלהן שהוא שלה, וסלקא דעתך אמינא דלידמנה — קא משמע לן. בבבא בתרא ירושלמית: אין לאיש חזקה בנכסי אשתו בחיי אשתו, אבל לאחר מיתת אשתו — יש לו חזקה. ולא לאשה בחיי בעלה בנכסי בעל, אבל לאחר מיתת בעלה — יש לה חזקה. ולא לאב בנכסי הבן בחיי הבן, אבל לאחר מיתת הבן — יש לו חזקה. ולא לבן בנכסי האב בחיי האב, אבל לאחר מיתת האב — יש לו חזקה. ואיכא לדמויי לדהך דתניא לעיל: בן שחלק ואשה שנתגרשה בו. במתניתין לא גרסינן "ופרץ בפניו", דהא נכסי הגר לא שייך ביה בפניו, דהא מית ליה הגר. **אמו כל הני** — דאמרינן לקמן במתניתין: נותן מתנה ואחין שחלקו, לאו על ידי חזקה דנעל גדר הן קונין דכדקתני מתניתין בתמיה. **במה דברים אמורים** — דבעינן שלש שנים. **בחזקה שיש עמה טענה** — כלומר, ערעור. **אבל בחזקה שאין עמה טענה** — שבעל הקרקע מודה לו ליטלה, כגון נותן מתנה בר, כיון דנעל גדר ופרץ כל שהוא בפני עדים — הויא חזקה לקנות, שלא יוכל לחזור עוד זה בזה. **בקדושין דבי לוי** — בתוספתא, בברייתא דמסכת קדושין שסידר לו, כמו שסידרו רבי חזיא ורבי אושעיא. **נעל וגדר ופרץ בפניו** — במקח וממכר מיירי, דתנן בקידושין (כו, א) דקרקע נקנית בחזקה. **ומתנה נמי: בפניו הוא דהוי חזקה אבל שלא בפניו** — דמוכר, אם נעל וגדר שלא בפניו — לא הויהו חזקה בתמיה. **הכי קאמר** — אם גדר ופרץ בפניו דמוכר — לא צריך למימר ליה מוכר ללוקח "לך חזק וקני". אלא מכיון שמתרצה לו למכרה בכך וכך מעות, והחזיק הן בפניו — הויא חזקה, דניחא ליה בהך חזקה. והלכך שתיק, ולא יזכל מוכר לחזור בו עוד, והלוקח נתחייב לו דמי מקחו.

שלא בפניו צריך למימר כו' — אם בא להחזיק שלא בפניו דמוכר, כגון בעיר אחרת, או אפילו באותה העיר שלא מדעתו של מוכר — לא הויא חזקה, אלא אם כן אמר לו מוכר ללוקח "לך חזק וקני". ואפילו אם נתן לו מעות — לא קני במעות. כגון בעיר שכותבין שטר, דאין הכסף מועיל עד שיחזיק את שיכתוב השטר, כדאמרינן בפרק קמא דקדושין (כו, א) עלה דהך משנה: נכסים שיש להם אחריות נקנין בכסף כו', אמר רב: לא שנו אלא במקום שאין כותבין את השטר, אבל במקום שכותבין את השטר — לא קנה עד שיכתוב לו את השטר, ואי פריש — פריש. שפיר״ש בכסף אקנה קנין גמור בלא חזקה ושטר, אבל מסתמא — לא קני במעות עד דמחזיק. **בעי רב** — הך בריית׳ הוה שמיעא ליה, דקתני: בפניו, אבל שלא בפניו — לא הויא חזקה, עד דאמר ליה בהדיא "לך חזק וקני". וקמבעיא ליה: מי לימא דבמכירה מיירי, אבל במתנה, מכיון שאמר לו "נתתני לו קרקע זו", והלך והחזיק שלא בפניו — הויא חזקה, ואף על גב דלא אמר לו "לך חזק וקני", וכדמפרש טעמא לקמיה, דנותן בעין יפה נותן. או דלמא לא שנא? מאי תיבעי ליה לאבא — במתנה טפי ממכר? קל וחומר הוא דלא קני עד דאמר ליה "לך חזק וקני". **ומה מכר דקיהיב ליה זוזי** — לוקח למוכר היום ולמחר לאחר שיחזיק, שהרי על מנת כן הוא מחזיק — כדי לפרוע דמים למוכר, דמוכר לא מפסיד כיון דזיקבל כל הדמים. אי נמי יהיב ליה מקמי דמחזיק, זוזי לא קנה, כדפרישית לעיל, וכגון במקום שכותבין את השטר, כדתניא בקדושין (כז, א): מכר לו עשר שדות בעשר מדינות, כיון שהחזיק בשדה אחת — קנה כולן, מה שאין בשניהן. במה דברים אמורים — שנתן לו דמי כולן כו'. אלמא אחר נתינת דמים בעינן חזקה, ואפילו הכי אי אמר ליה מוכר ללוקח "לך חזק וקני" — הוי חזקה, ואי לא — לא. **מתנה** — דאין לו בי אם חסרון ממונו — לא כל שכן דצריך למימר ליה "לך חזק וקני", ולא ליהוי חזקה עד דאמר ליה? דדלמא לבשירצה להחזיק — כבר חזר בו ממתנתו. **ורב** — דקבעי לה, סבר: איכא למימר מאן דיהב מתנה בעין יפה יהיב, שמחמת חיבה נתן לו. והלכך ניחא ליה שילך ויחזיק, ואיכא למימר דכמאן דאמר ליה דמי, והלכך מספקא ליה. ושמואל נמי דפשיטא ליה, סבירא ליה: היכא דאמרינן בעין יפה נותן — הני מילי כגון לאחר שהחזיק ונתקיימה המתנה, הוא דאמרינן בעין יפה נותן לו מכל וכל, שלא שייר לעצמו במתנה זו. דאמרן לעיל (נא, ב): המוכר שדהו לאשתו — קנתה והבעל אוכל פירות, במתנה — קנתה ואין הבעל אוכל פירות. אבל כל זמן דמספקא לן אי גמר להקנות המתנה או לא — מספק אין לנו לומר שנתן לו שלו במתנה, עד דמפרש ואומר "לך חזק וקני". **דאמר שמואל נידר נדר** — שהיה בנוי פחות מעשרה והשלימו לעשרה, לפי שלא יוכלו לעלות עליו ולהיכנס בשדה. **פריץ פרצה** — הרחיב הפרצה. **דמעיקרא** — כשהיה פחות מעשרה, לא דוו שלקי לה — אין יכולין לעלות דרך עליו להיכנס בשדה, כגון שהיה עשוי בשיפוע, או היה בנוי על מקום מדרון. **והשתא נמי לא שלקי לה מאי קעביד** — ואמאי הוי חזקה? דכל בנין בלא צורך לא הויא חזקה. **ואלא דמעיקרא הוו שלקי לה** — מידה בדוחק, והשתא שהשלימו לעשרה לא שלקי לה כלל — טובא עביד, ואין זה ראוי לקרות כל שהוא, ואף על פי שבנין כל שהוא גדר. **והשתא שלקי לה בדוחקא** — והייני "כל שהוא", דכל שהוא אהני, דהא דנקט שמואל והשלימו לעשרה — לאו דוקא, דהוא הדין לפחות מעשרה, (והוא) דהשתא אהני להכי דשלקי בדוחקא, ומעיקרא הוו שלקי לה בריווחא. ואורחא דמילתא נקט, דסתם השלימו לעשרה מעיקרא שלקי לה בריווחא והשתא שלקי לה בדוחקא. **והשתא קעיילי לה בריווחא** — דפורחא אהני. ולא בעי לתרוצי דמעיקרא לא עיילי לה בדוחק — דטובא עבד, דשוויה פתח. וגבי נעל כל שהוא נמי איכא לפרושי כהאי גוונא — שסתם פתח סתימה כל שהוא, דמעיקרא עיילי לה בדוחקא והשתא עיילי לה בדוחקא. אי נמי, שקבע מנעול בדלת לנעול בו, דהיינו בנין. אבל סגר את הדלת ונעל במפתח בנבכסי הגר — איכה חזקה, דאין זה אלא עשה מצוה לשמור בית חבירו, ומבריח ארי מנבסי חבירו הוא דלקמן בשמעתין. ואף על גב דגבי שכירות בתים אמרינן בפסחים (ד, א) משמסר לו מפתחות שוכר, והוא הדין לגבי לקנותו — הני מילי במוכר ומשכיר לחבירו, אבל בנבסי הגר — מי מסר לו מפתחות שיקנה? הלכך צריך בנין כל שהוא. **נתן צרור** — בחור שבגבר השדה. וכולה שמעתין אנבסי הגר קאי, והוא הדין לקונה דבר מחבירו. **נטל צרור** — מן הגדר ועשה בו נקב. **הרי זה חוזק** — וכגון דמהני לשדה, כדתמרש ואזיל. **מאי נתן נתן כו'** — למאי אהני האי נתינה ונטילה לדילהי חזקה? אלימא נתן צרור וסכר מיא — ראה נהר שוטף ורוצה ליכנס דרך נקב, ובא זה וסתם את הנקב בצרור, וסכר את המים מן השדה שלא יכנסו בו, שלא ישטפו את השדה. **ואפילו מינה מיא** — שנאספו לה מים בצד האחד, ועשה נקב בצד השני, כדי שיצאו לחרוץ. **האי טבריה ארי וכו'** — הא למה זה דומה — למשיב אבידה, דכל ישראל מצווין להציל ממון חביריהם מן ההיזק, ואין קרוי חזקה אלא דומיא דגדר ופרץ, שעושה בו בנין או כל תיקון הצריך לו לשדה, כגון משקה מים או זומר או זורע או חורש. **דצמד לה מיא** — כמו "צמיד פתיל" (במדבר יט) "ויצמדהו לבעל פעור" (תהלים קו) — חיבר המים שבתוכו שלא יצאו לחוץ. וזהו כמו משקה את השדה, דומיא דחורש, שמתקן את השדה ומייפו בהשקאה זו. **דפתח ליה מיא** — על ידי נטילת צרור נבנסו המים מן הנהר דרך חור שבבותלו. **ואמר רב אבי אמר רבי יוחנן שתי שדות** — של גר הסמוכין זה לזה, אלא שיש מצר אחד ביניהן. **החזיק באחת מהן** — כגון דרפק בה בדלקמן, ונתבוין לקנותה לבדה, ולחברתה לא נתן לב לקנות — קנאה לאותה שדה לבדה. ואי לא הוה מצר בינתיים — הוה קנה את כולם מסתמא, בחפירה כל שהוא.

לקנות

תוספות

הני מילי במוכר ומשכיר לחבירו, דאיכא דמסר ליה דליקני. אבל בנבסי הגר — מאן מסר ליה דליקני? ואין נראה לרבינו יצחק, דבהדיא אמר בפרק "הפרה" (בבא קמא נב, א) דלא קנה במסירת מפתח, ולא מהני מסירת מפתח אלא שלא יצטרך לומר לו "לך חזק וקני". ודוקא גבי בדיקת חמץ הוא דתלי במסירת מפתח, דמי שמפתח בידו עליו לבדוק, לפי שבידיו ליכנס ולבדוק. ומה שפירש נמי דלא קני בנעילת דלת — לא משמע כן בגיטין ב"הוורק" (עז, ב), דקאמר: תיזיל איהי ותיחוד ותפתח. אלמא, בנעילה לחודה קניא. שלא היתה יכולה לעשות מנעול, דבשבת היה. ואפילו דאסור לקנות בשבת — בשביב מרע שרי, שלא תטרף דעתו עליו כדאמר לקמן. ולא דמי נעילת דלת למבריח ארי, דדוקא נתן צרור דסכר מינה מיא הוא דאמר בסמוך דהוי מבריח ארי, אבל הכא, שנועל בפני כל אדם ואין מניח אדם ליכנס — מוכח מילתא שהבית הוא שלו, וקני בנעילה לחור. וכן מוכח לקמן (נג, א) גבי הא דתנן: אלו דברים שיש להן חזקה, ואלו דברים שאין להן חזקה. תפריך בגמרא: מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? אמר עולא: כל שאילו בנבסי הגר לא קנה כו'. ותקנוי סיפא: הכניס תרנגולין בתוך הבית — הרי זה חזקה, וקנה נמי בנבסי הגר. והיינו טעמא דהתם דקנה, משום דמסתמא כשנתן שם תרנגולין — נעל דלת לשמרן, אלמא דקנה בנעילה. אבל קשה לרבינו שמשון בן אברהם, דאמר לקמן: הבונה פלטרין בנבסי הגר, ובא אחר והעמיד להן דלתות — קנה. והתם מיירי בנעל, דאי לא נעל — אמאי קנה? הא לבני בעלמא הוא דאפיך, כמו קמא שכל אדם יכול ליכנס בשלא נעל אלא ודאי בנעל איירי, ומשמע דזקא שהעמיד דלתות, אבל לא העמיד דלתות לא קנה בנעילה. [שיין לעיל נב, ב] **נעל** וגדר ופרץ לא שהוא — פירש הקונטרס: דלא גרסינן "בפניו", משום דבנבסי הגר לא שייך לפניו. ואינה קשיא, דאיכא למימר: משום דנותן מתנה ואחין שהלקו נקט בפניו. ומיהו לא גרסינן ליה, דדייק בגמרא אברייתא דרב שרבירא: בפניו — אין, שלא בפניו — לא. ואמתניתין הוה ליה למידק. ועוד, דבעי רב: במתנה היאך? תפשוט ממתניתין, דאנותן מתנה קתני "בפניו" אי גרס לה. **אמו** — פרצה היכי דמי כל הני לאו בני חזקה ניתנו — פירוש: דשמעון ליה במה דברים אמורים במחזיק הוא דבעי שלש שנים חזקה, כלומר במידי דשייך חזקה. אבל בנותן כו'. משום הכי פריך: אטו הני, כגון נותן מתנה והאחין שחלקו, לאו בני חזקת שלש שנים ניתנו?

אמר שמואל ומאי תבעי ליה לאבא ומה מכר כו' — אף על גב דשמואל אית ליה טוף פרק קמא דבבא מציעא (טו, א) דיפה כח מתנה מכח מכר לענין דלא טריף מיניה את השבח — היינו אחר שכבר נתקיימה המתנה, כדפריש הקונטרס. **האי** פרצה היכי דמי אילימא דמעיקרא לא עיילי בה והשתא נמי לא עיילי בה מאי עבד — נראה דלא גרסינן, דהיכי מצינן למימר "והשתא נמי לא עיילי"? הא "בדי שיכנס ויצא בה" קאמר לכך נראה בספרים דגרסינן: דמעיקרא לא עיילי בה והשתא עיילי בה — טובא עבד. **טובא** עבד — ואין זה כל שהוא, אלא כו'. ונעל נמי כל שהוא צריך ליישב בעין הני.

אותה

אותה קנה וחברתה לא קנה — והא דאמרינן בפרק קמא דקדושין (כז, א) גבי עשר שדות בעשר מדינות, החזיק באחת מהן קנה כולן — התם בנותן לו דמי כולן, והכא בנכסי הגר או במתנה. ואף על גב דאין מחזירין דמים, מכל מקום לא הוי כמכר שנתן לו דמי כולן.

ליבני בעלמא הוא דאפיך — ואף על גב דרפיך בה פורתא כשבנאה יסוד — לא מהני מידי, אלא בקרקע העומד לחרישה. ולא דמי למוצא פלטרין בנויין וסד בהן סיוד אחד, דקני, דהתם משביח הוא בנכסי הגר, דהיינו פלטרין. אבל הכא, מה הן נכסי הגר — הוא קרקע, והיא לא נשתבחה, שאין ראוי לדור שם כל זמן שאין דלתות. ואם תאמר: הא יש בה גג, וראוי ליכנס בה בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ויש לומר: דמכל מקום לא חזיא לדירת קבע כל זמן שאין בה דלתות. דאדרבה, קילקלה, דמעיקרא חזיא לזריעה, והשתא לא חזיא לזריעה.

המציע מצעות בנכסי הגר קנה — ודוקא הציע, אבל הלך בבית או שכב — לא קנה. ואפילו מצא מטות מוצעות ושכב עליהם — משמע דלא קנה, דהגבהה חשובה בעינן.

הרחיצו וסכו — בפרק "בירה" (שבת מא, א) דאמר: רחץ ולא סך מעיקרא, ולא גרסינן "מעיקרא", דהכא משמע דסיכה היא בתר רחיצה. דליכא למימר שתי סיכות היו עושין — דאם כן אמאי לא חשיב כל היה הבא והיא דקדים רחיצה? ומקרא ד"ורחצת וסכת" אין ראיה, דהתיא סיכה איכא למימר במיני בשמים, דהתיא סיכה ודאי שהיא להתבשם ולריח טוב היא אחר רחיצה, שלא יעבירו הזמים את הבשמים.

ארעתא

לְקִנְיַן אוֹתָהּ וְאֶת חֲבֶרְתָּהּ - אוֹתָהּ קָנָה, חֲבֶרְתָּהּ לֹא קָנָה; לְקִנְיַן אֶת חֲבֶרְתָּהּ - אַף אוֹתָהּ לֹא קָנָה.
בָּעֵי רַבִּי זֵירָא: הֶחֱזִיק בְּאַחַת מֵהֶן לְקִנְיַן אוֹתָהּ וְאֶת חֲבֶרְתָּהּ, מַהוּ? מִי אָמְרִינַן מָצָר דְּאַרְעָא חַד הוּא וְקָנֵי, אוֹ דִלְמָא הָאי לְחוּדֵיהּ קָאֵי וְהָאי לְחוּדֵיהּ קָאֵי? תֵּיקוּ. בָּעֵי רַבִּי אֲלָעְזָר: הֶחֱזִיק בַּמָּצָר לְקִנְיַן שְׁתֵּיהֶן, מַהוּ? מִי אָמְרִינַן הָאי מָצָר אַפְסָרָא דְּאַרְעָא הוּא וְקָנֵי, אוֹ דִלְמָא הָאי לְחוּדֵיהּ קָאֵי וְהָאי לְחוּדֵיהּ קָאֵי? תֵּיקוּ. אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: שְׁנֵי בָתִּים זֶה לְפָנִים מִזֶּה, הֶחֱזִיק בַּחִיצוֹן לְקִנְיַן תּוֹכוֹ - קָנָאוֹ; לְקִנְיַן אוֹתוֹ וְאֶת הַפְּנִימִי - חִיצוֹן קָנָה, פְּנִימִי לֹא קָנָה; לְקִנְיַן אֶת הַפְּנִימִי - אַף הֵיצֵן נַמִּי לֹא קָנָה. הֶחֱזִיק בַּפְּנִימִי לְקִנְיַן תּוֹכוֹ - קָנָאוֹ; לְקִנְיַן אוֹתוֹ וְאֶת הַחִיצוֹן - קָנָה שְׁנֵיהֶן; לְקִנְיַן אֶת הַחִיצוֹן - אַף פְּנִימִי לֹא קָנָה. אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: הַבּוֹנֶה פַּלְטִרִין גְּדוֹלִים בְּנִכְסֵי הַגֵּר, וּבָא אַחֵר וְהֶעֱמִיד לָהֶן דְּלָתוֹת - קָנָה; מַאי טַעֲמָא? קָפָא, לִבְנֵי בַּעֲלָמָא הוּא דְּאַפִּיךְ. אָמַר רַב דִּימִי בַּר יוֹסֵף אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: הַמּוֹצֵא פַּלְטִרִין בְּנִכְסֵי הַגֵּר, וְסָד בָּהֶן סִיּוּד אֶחָד אוֹ סִיּוּד אֶחָד - קָנָאן. וְכַמָּה? אָמַר רַב יוֹסֵף: אַמָּה. אָמַר רַב חִסְדָּא: וּכְגֶגֶד הַפֶּתַח. אָמַר רַב עַמְרָם: הָאי מִילְתָא אָמַר לָן רַב שֵׁשֶׁת, וְאַנַּהְרִינְהוּ עֵינַיִן מִפִּתְנֵיתָא: הַמּוֹצֵא פַּלְטִרִין בְּנִכְסֵי הַגֵּר - קָנָה. וְאַנַּהְרִינְהוּ עֵינַיִן מִפִּתְנֵיתָא, מַאי הִיא? דְּתַנְיָא: כֵּיצַד בַּחֲזָקָה? נָעַל לוֹ מִנְעָלוֹ, אוֹ הִתִּיר לוֹ מִנְעָלוֹ, אוֹ שָׁהֲלִיךְ בֵּלָיו אַחֲרָיו לְבֵית הַמֶּרְחָץ, וְחִפְּשָׂהוּ, וְחֵרְחֵרוֹ, סָכוֹ, גֵּרְדוֹ, וְהִלְבִּישׁוֹ, וְהִנְעִילוֹ, וְהִגְבִּיהוֹ - קָנָאוֹ; אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: לֹא תֹּהֵא חֲזָקָה גְּדוֹלָה מֵהַגְבָּהָה, שֶׁהַגְבָּהָה קוֹנָה בְּכָל מָקוֹם. מַאי קָאָמַר? הָכִי קָאָמַר: הַגְבִּיהוֹ לְרַבּוֹ - קָנָאוֹ, הַגְבִּיהַּ רַבּוֹ לוֹ - לֹא קָנָאוֹ; אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: לֹא תֹּהֵא חֲזָקָה גְּדוֹלָה מֵהַגְבָּהָה, שֶׁהַגְבָּהָה קוֹנָה בְּכָל מָקוֹם. אָמַר רַב יְרְמְיָה בִּירָאָה אָמַר רַב יְהוּדָה: הָאי מַאן דִּשְׁדָא

לקנות אותה ואת חבריתה — כשמחזיק באחת נתבטן לקנות בחזקה זו את שתיהן. אותה קנה — לבדה, אבל חברתה לא קנה, דמצר מפסיק, כדאמר רבי יוסי בר חנינא לקמן בשמעתין [נה, א]: המצר והחוצב מפסיקין בנכסי הגר. ודוקא נכסי הגר, דממילא קני, הלכך אין בו כח לקנות אלא אותה שדה שהחזיק בה, אבל במכר מודי רבי יוחנן שאם החזיק באחת מהן קנה כולן, כדאמרינן בפרק ראשון דבבא קמא (יב, א) ולקמן ב"המוכר את הבית" (סז, א), אמר שמואל: מכר לו עשר שדות בעשר מדינות — החזיק באחת מהן קנה כולן. ותניא בהדיא כוותיה דשמואל בפרק קמא דקדושין (כז, ב), ומפרש טעמא: דסדנא דארעא חד הוא. וכדמפרש התם בברייתא: במה דברים אמורים שקנה כולן — שנתן לו לוקח למוכר דמי כולן, דבולהו אשתעבד ליה ללוקח בשביל מעותיו, אדעי חזקת אחת מהן לקנות כולן. אבל לא נתן לו דמי כולן — לא קנה אלא בגוד מעותיו. והלכך גבי נכסי הגר נמי, דליכא מתן מעות — לא קני אלא ההיא שדה דאחזיק בה. **אף אותה לא קנה** — דלא נתבטן להחזיק בה, ואין חזקה אלא מדעתו, דאין אדם קונה שלא מדעתו. **בעי רבי זירא החזיק באחת מהן לקנות אותה והמצר בו'** — מי לימא: האי דלרבי יוחנן לא קנה חברתה בחזקתה דאידך, היינו משום שלא נתבטן להחזיק במצר, וכיון שהוא מפסיק לא תועיל חזקה לשדה אחר שאינו מחובר לה. אבל הכא, דמתברון לקנות גם את המצר עם חברתה, מאי? אמרינן: האי מצר דהאי ארעא שהחזיק בה הוא וקנה גם המצר, ודהאי ארעא של מצר שני גם הוא, ויקנה גם אותה. **או דלמא האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי** — המצר מופלג מן השדה, גבוה או נמוך, וכל אחד מקום חשוב בפני עצמו הוא, מצר לבד ושדה לבד. ולא מבעיא דחברתה לא קנה, אלא אפילו המצר לא קנה. והאי דאמר רבי יוחנן חברתה לא קנה — הוא הדין דאפילו מצר לא יכול לקנות בחזקת השדה, אלא אורחא דמילתא נקט, שאין חוששין בני אדם בקניית המצר כי אם בקנין השדה. **והחזיק במצר** — דרפק ביה פורתא. **לקנות שתיהן** — השדות דמכאן ומכאן. **מהו** — דאם תמצי לומר החזיק בשדה לא קנה המצר — התם היינו טעמא שאין המצר צריך מן השדה, ואין זקוק לו כלל. אבל המצר

לְקִנְיַן אוֹתָהּ וְאֶת חֲבֶרְתָּהּ - אוֹתָהּ קָנָה, חֲבֶרְתָּהּ לֹא קָנָה; לְקִנְיַן אֶת חֲבֶרְתָּהּ - אַף אוֹתָהּ לֹא קָנָה.
בָּעֵי רַבִּי זֵירָא: הֶחֱזִיק בְּאַחַת מֵהֶן לְקִנְיַן אוֹתָהּ וְאֶת חֲבֶרְתָּהּ, מַהוּ? מִי אָמְרִינַן מָצָר דְּאַרְעָא חַד הוּא וְקָנֵי, אוֹ דִלְמָא הָאי לְחוּדֵיהּ קָאֵי וְהָאי לְחוּדֵיהּ קָאֵי? תֵּיקוּ. בָּעֵי רַבִּי אֲלָעְזָר: הֶחֱזִיק בַּמָּצָר לְקִנְיַן שְׁתֵּיהֶן, מַהוּ? מִי אָמְרִינַן הָאי מָצָר אַפְסָרָא דְּאַרְעָא הוּא וְקָנֵי, אוֹ דִלְמָא הָאי לְחוּדֵיהּ קָאֵי וְהָאי לְחוּדֵיהּ קָאֵי? תֵּיקוּ. אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: שְׁנֵי בָתִּים זֶה לְפָנִים מִזֶּה, הֶחֱזִיק בַּחִיצוֹן לְקִנְיַן תּוֹכוֹ - קָנָאוֹ; לְקִנְיַן אוֹתוֹ וְאֶת הַפְּנִימִי - חִיצוֹן קָנָה, פְּנִימִי לֹא קָנָה; לְקִנְיַן אֶת הַפְּנִימִי - אַף הֵיצֵן נַמִּי לֹא קָנָה. הֶחֱזִיק בַּפְּנִימִי לְקִנְיַן תּוֹכוֹ - קָנָאוֹ; לְקִנְיַן אוֹתוֹ וְאֶת הַחִיצוֹן - קָנָה שְׁנֵיהֶן; לְקִנְיַן אֶת הַחִיצוֹן - אַף פְּנִימִי לֹא קָנָה. אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: הַבּוֹנֶה פַּלְטִרִין גְּדוֹלִים בְּנִכְסֵי הַגֵּר, וּבָא אַחֵר וְהֶעֱמִיד לָהֶן דְּלָתוֹת - קָנָה; מַאי טַעֲמָא? קָפָא, לִבְנֵי בַּעֲלָמָא הוּא דְּאַפִּיךְ. אָמַר רַב דִּימִי בַּר יוֹסֵף אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: הַמּוֹצֵא פַּלְטִרִין בְּנִכְסֵי הַגֵּר, וְסָד בָּהֶן סִיּוּד אֶחָד אוֹ סִיּוּד אֶחָד - קָנָאן. וְכַמָּה? אָמַר רַב יוֹסֵף: אַמָּה. אָמַר רַב חִסְדָּא: וּכְגֶגֶד הַפֶּתַח. אָמַר רַב עַמְרָם: הָאי מִילְתָא אָמַר לָן רַב שֵׁשֶׁת, וְאַנַּהְרִינְהוּ עֵינַיִן מִפִּתְנֵיתָא: הַמּוֹצֵא פַּלְטִרִין בְּנִכְסֵי הַגֵּר - קָנָה. וְאַנַּהְרִינְהוּ עֵינַיִן מִפִּתְנֵיתָא, מַאי הִיא? דְּתַנְיָא: כֵּיצַד בַּחֲזָקָה? נָעַל לוֹ מִנְעָלוֹ, אוֹ הִתִּיר לוֹ מִנְעָלוֹ, אוֹ שָׁהֲלִיךְ בֵּלָיו אַחֲרָיו לְבֵית הַמֶּרְחָץ, וְחִפְּשָׂהוּ, וְחֵרְחֵרוֹ, סָכוֹ, גֵּרְדוֹ, וְהִלְבִּישׁוֹ, וְהִנְעִילוֹ, וְהִגְבִּיהוֹ - קָנָאוֹ; אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: לֹא תֹּהֵא חֲזָקָה גְּדוֹלָה מֵהַגְבָּהָה, שֶׁהַגְבָּהָה קוֹנָה בְּכָל מָקוֹם. מַאי קָאָמַר? הָכִי קָאָמַר: הַגְבִּיהוֹ לְרַבּוֹ - קָנָאוֹ, הַגְבִּיהַּ רַבּוֹ לוֹ - לֹא קָנָאוֹ; אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: לֹא תֹּהֵא חֲזָקָה גְּדוֹלָה מֵהַגְבָּהָה, שֶׁהַגְבָּהָה קוֹנָה בְּכָל מָקוֹם. אָמַר רַב יִרְמְיָה בִּירָאָה אָמַר רַב יְהוּדָה: הָאי מַאן דִּשְׁדָא

בְּנִכְסֵי הַגֵּר, וְסָד בָּהֶן סִיּוּד אֶחָד אוֹ סִיּוּד אֶחָד - קָנָאן. וְכַמָּה? אָמַר רַב יוֹסֵף: אַמָּה. אָמַר רַב חִסְדָּא: וּכְגֶגֶד הַפֶּתַח. אָמַר רַב עַמְרָם: הָאי מִילְתָא אָמַר לָן רַב שֵׁשֶׁת, וְאַנַּהְרִינְהוּ עֵינַיִן מִפִּתְנֵיתָא: הַמּוֹצֵא פַּלְטִרִין בְּנִכְסֵי הַגֵּר - קָנָה. וְאַנַּהְרִינְהוּ עֵינַיִן מִפִּתְנֵיתָא, מַאי הִיא? דְּתַנְיָא: כֵּיצַד בַּחֲזָקָה? נָעַל לוֹ מִנְעָלוֹ, אוֹ הִתִּיר לוֹ מִנְעָלוֹ, אוֹ שָׁהֲלִיךְ בֵּלָיו אַחֲרָיו לְבֵית הַמֶּרְחָץ, וְחִפְּשָׂהוּ, וְחֵרְחֵרוֹ, סָכוֹ, גֵּרְדוֹ, וְהִלְבִּישׁוֹ, וְהִנְעִילוֹ, וְהִגְבִּיהוֹ - קָנָאוֹ; אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: לֹא תֹּהֵא חֲזָקָה גְּדוֹלָה מֵהַגְבָּהָה, שֶׁהַגְבָּהָה קוֹנָה בְּכָל מָקוֹם. מַאי קָאָמַר? הָכִי קָאָמַר: הַגְבִּיהוֹ לְרַבּוֹ - קָנָאוֹ, הַגְבִּיהַּ רַבּוֹ לוֹ - לֹא קָנָאוֹ; אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: לֹא תֹּהֵא חֲזָקָה גְּדוֹלָה מֵהַגְבָּהָה, שֶׁהַגְבָּהָה קוֹנָה בְּכָל מָקוֹם. אָמַר רַב יִרְמְיָה בִּירָאָה אָמַר רַב יְהוּדָה: הָאי מַאן דִּשְׁדָא

משועבד הוא לשדה לשמרו, כמו שהאפסר משמר את הבהמה, ואמרינן בקדושין (שם): תדע, אילו מכר לו עשר בהמות באפסר אחד מי לא קנה הבהמות בשביל שמחזיק באפסר? והאי מצר נמי אפסרא דארעא הוא, וכמי שמחזיק בשדות דמי. **או דלמא האי לחודיה קאי** — המצר לגמרי, ולא דמי לאפסר של בהמות דבאמרינן נמי בקדושין: מי דמי, התם לאגודו בידו, הכא לא לאגודו בידו. **זה לפנים מזה** — והפנימי יש לו דריסת הרגל על החיצון, לצאת לרשות הרבים דרך עליו. **פנימי לא קנה** — דאין פנימי משועבד לחיצון כלל לדליהני חזקה שלו. הכי גרסינן: לקנות אותו ואת החיצון קנה שתיהן. **לקנות את החיצון** — לבדו, לכך החזיק בפנימי — אף פנימי לא קנה. **קנאו** — לבדו. **קנה שניהן** — הפך לבנים בעלמא וסדרן זה על זה. דכל זמן שלא העמיד דלתות מאי קעביד? מעיקרא עיילי ברווחא והשתא נמי עיילי לה ברווחא. דתחלת בנין אינו עיקר, אלא גמרו. וכדתנן (לעיל מב, א): נעל וגרר, דהיינו העמדת דלתות. אבל בנה כל שהוא — לא קתני. **המוצא פלטרין** — בנויין, ואין חסר כלום, ואין לו מה לחדש בבית שתהיה חזקה. גדולים לא גרסינן. **סיוד** — טיח בסיד. **ביור** — ציורין מחוקין על הקיר. **וכמה** — הוי ייפוי להחזיק. **ובנגד הפתח** — דרך כניסת פתח הבית בכותל שכנגדו, דשם נראה יותר לנוי. אבל במקום אחר — ספי מאמה בעי. **הא מילתא** — דלקמן, אמר לן רב ששת מדעתו. **ואנהרינהו לעיניין מפתניתא** — והאיר עינינו להביא לנו ראיה לדבריו ממתניתא דלקמן. **הציע מצעות** — ושכב שם על הקרקע בנכסי הגר — קנה. ואף על גב דלא היינו נעל ונגד ופרץ, שלא תיקן שום תיקון בקרקע, אלא שנהנה גופו מן הקרקע ששמשתו הקרקע — הוי חזקה. ונראה בעיני המהכא ילפינן דנפקא לן קרקע נקנה בחזקה בקדושין מהאי קרא "ושבו בעריכם אשר תפשתם", במה תפשתם — בישיבה. ועוד: מדכתיב "וירשתם אותה וישבתם בה" במה ירשתם — בישיבה, והיינו בכלל ישיבה כששוכב על הקרקע. **כיצד בחזקה** — אעבד כנעני, דתנן בקדושין שנקנה בחזקה, קאי. **נעל לו** — עבד לרבו. **שהלך לרבו** — הויא חזקה. וכן כולן, אף הציע מצעות, ששמשתו הקרקע — קנה. **והנעילו** — היינו נעל לו מנעלו לרישא. ואגב שיטפא דהלבישו אמר נמי הנעילו. **גירדו** — כמו "וקח לו חרש להתגרד בו" (איוב ב). **והגביהו קנאו** — לקמיה מפרש: מי הגביה למי. **אמר רבי שמעון בר'** — לקמיה מפרש. **מאי קאמר** — הגביהו דקאמר הכא קנאו, מי הגביה למי, ומאי קמהדר ליה רבי שמעון? דלפום ריהטא משמע דהיינו הכא קמא. **הגביה העבד לרבו** — כגון שהיה צריך להגבהה לו, כגון להעלותו למטתו — קנאו לעבד בהגבהה זו, שהרי שימש לרבו שנסמוך עליו. והיינו דומיא דהציע בנכסי הגר, דכיון שנסמך ונשען בשכיבתו על הקרקע קנאה. **הגביה רבו לו לא קנאו** — דלא שייכא הגבהה כי אם במטלטלי, שאין דרך להגביה בני אדם. **לא תהא חזקה** — דהנעיל והלביש והרחיץ והפשיט, גדולה מהגבהת רב לעבד, וקנה רב לעבד. שהרי הגבהה חמורה היא, דקונה אפילו ברשות מוכר, מה שאין כן במשיכה ומסירה, וגם קונה ברשות הרבים ובסימטא.

דשדא

[דף י"ד ע"א]

הֲלָכָה ג' מַתְנִי' – בְּהֵמָה מְסֻכֶּנֶת לֹא יִשְׁחוֹט, אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ שָׁהוּת בַּיּוֹם לֶאֱכֹל מִמֶּנָּה כַּזַּיִת צָלִי.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, אֲפִלּוּ כַזַּיִת חַי מִבֵּית טְבִיחָתָהּ.

שְׁחָטָהּ בַּשָּׁדֶה, לֹא יְבִיאֶנָּה בַמּוֹט וּבַמּוֹטָה. אֲבָל מֵבִיא בְיָדוֹ אֲבָרִים אֲבָרִים.

גְּמָרָא – רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבָּנָן דִּתַמָּן: שְׁחָטָהּ וְאָכְלוּ זְאֵבִים בְּנֵי מֵעֶיהָ – כְּשֵׁרָה, שֶׁחֻזְקַת בְּנֵי מֵעַיִם כְּכֹשֶׁר.

וְחָשׁ לוֹמַר, שֶׁמָּא נִקְּבוּ חֻזְקַת בְּנֵי מֵעַיִם כְּשֵׁרִין?

תָּנֵי, אֲבָל מְבִיאָהּ הוּא עַל גַּב עוֹרָהּ, כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? מְשַׁסֵּף מִמֶּנָּה אֵבֶר אֶחָד וּמְבִיאוֹ עִמּוֹ.

הֲלָכָה ד' מַתְנִי' – בְּכוֹר שֶׁנִּפַּל לַבּוֹר, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יֵרֵד מַמְחֶה וְיִרְאֶה, אִם יֵשׁ בּוֹ מוּם, יַעֲלֶה וְיִשְׁחוֹט. וְאִם לָאו, לֹא יִשְׁחוֹט. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל שֶׁאֵין מוּמוֹ נִכָּר מִבְּעוֹד יוֹם, אֵין זֶה מִן הַמּוּכָן.

גְּמָרָא – מְחַלְּפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוּדָה, דְּתָנֵינַן תַּמָּן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם לֹא הָיְתָה נְבֵלָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת – אֲסוּרָה, לְפִי שֶׁאֵינָהּ מִן הַמּוּכָן. וְהָכָא הוּא אָמַר הָכֵין?

רַבִּי יוּדָה בְּדַעְתֵּיהּ, דְּרַבִּי יוּדָה אָמַר: אֵין הַמַּמְחֶה תּוֹרָה.

רַבִּי חוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּא: דְּרַבִּי יוּדָה הִיא, דְּרַבִּי יוּדָה עָבַד רְאָיַת בְּכוֹר כִּרְאָיַת

[דף י"ד ע"ב]

טְרֵפָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר תַּמָּן רוֹאִין אֶת הַטְּרֵפָה בְּיוֹם טוֹב, וּדְכָוָתָהּ רוֹאִין אֶת הַבְּכוֹר בְּיוֹם טוֹב.

רַבִּי יוּדָן בָּעֵי: דְּמַאי מִדְּבְרֵיהֶם וּרְאָיַת טְרֵפָה מִדִּבְרֵיהֶן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר: רוֹאִין אֶת הַטְּרֵפָה בְּיוֹם טוֹב, וּדְכָוָתָהּ מַפְרִישִׁין אֶת הַדְּמַאי בְּיוֹם טוֹב.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה: כָּל שֶׁמּוּמוֹ נִכָּר מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, וְלֹא הִתְּירוּ מַמְחֶה אֶלָּא בְּיוֹם טוֹב – אֵין זֶה מִן הַמּוּכָן.

וְהָא תָּנֵי עֻגָּל בְּכוֹר שֶׁנּוֹלַד מִן הַטְּרֵפָה בְּיוֹם טוֹב – מֻתָּר.

אָמַר רַב חִסְדָּא: תִּפְתֵּר שֶׁעָבַר הַמַּמְחֶה וְרָאָהוּ.

אָתָא עוּבְדָא קוֹמֵי רַבִּי אֵימֵי, וְסָבַר מֵימַר רַבִּי יוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן הֲלָכָה כְּרַבִּי יוּדָה, אֲיִתֵי רַב הוֹשַׁעְיָה מַתְנִיתָא דְּבַר קַפָּרָה מִדְּרוֹמָא, וְתָנָא, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל שֶׁמּוּמוֹ נִכָּר מִבָּעֶרֶב יוֹם טוֹב, וְלֹא הִתִּירוּ מֵאֶתְמוֹל אֶלָּא בְּיוֹם טוֹב – אֵין זֶה מִן הַמּוּכָן, וְקִבְּלָהּ, וְחָזַר בֵּיהּ,

אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ שֶׁנִּפְלוּ לַבּוֹר; רַבִּי לְיֵעֶזֶר אוֹמֵר: יַעֲלֶה אֶת הָרִאשׁוֹן עַל מְנָת לִשְׁחוֹט, וְיִשְׁחֹט, וְהַשֵּׁנִי עוֹשִׂין לוֹ פַּרְנָסָה בְּמְקוֹמוֹ שֶׁלֹּא יָמוּת. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: יַעֲלֶה אֶת הָרִאשׁוֹן עַל מְנָת לִשְׁחוֹט וְלֹא יִשְׁחֹט, וְיַעֲרִים וְיַעֲלֶה אֶת הַשֵּׁנִי, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא חִשַּׁב לִשְׁחוֹט אֶחָד מֵהֶן – מֻתָּר.

רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה בָּעֵי, מְחַלְּפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר: תַּמָּן הוּא אָמַר מֻתָּר לְהַעֲרִים וְהָכָא הוּא אָמַר אָסוּר לְהַעֲרִים.

תַּמָּן מִשּׁוּם "בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא", וְהָכָא מַה אִית לָךְ?

מְחַלְּפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹשׁוּעַ, תַּמָּן הוּא אָמַר: אָסוּר לְהַעֲרִים, וְהָכָא הוּא אָמַר מֻתָּר לְהַעֲרִים.

אָמַר רַבִּי אִידִי: כָּאן שְׁבוּת וְכָאן חֵיָּב חַטָּאת.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן: הָכָא בְּדֵי לָחוּם עַל נִכְסֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, תַּמָּן מַה אִית לָךְ?

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יֹאשִׁיָּה, חַד כְּהָדֵין וְחַד כְּהָדֵין.

[דף ט"ו ע"א]

הֲלָכָה ה' מַתְנִי' – בְּהֵמָה שֶׁמֻּתָּה, לֹא יְזִיזֶנָּה מִמְּקוֹמָהּ.

וּמַעֲשֶׂה וְשָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי טַרְפוֹן עָלֶיהָ וְעַל הַחֲלָה שֶׁנִּטְמְאָה. וְנִכְנַס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְשָׁאַל, וְאָמְרוּ לוֹ, לֹא יְזִיזֵם מִמְּקוֹמָם.

גְּמָרָא – שְׁמוּאֵל אָמַר: טָעוּ חֲמִשָּׁה וְקָנִים שֶׁהוֹרוּ לְרַבִּי טַרְפוֹן בְּלוֹד.

אָמַר רַב מַתָּנָה: בִּבְכוֹר הָיָה עוּבְדָא.

אָמַר רַבִּי אָבִין: מַתְנִיתָא אָמְרָה בֵּן עָלֶיהָ וְעַל הַחֲלָה שֶׁנִּטְמֵאת, מַה זוֹ קֹדֶשׁ אַף זוֹ קֹדֶשׁ.

בָּעוֹן קוֹמֵי לֵוִי: מַהוּ לִרְאוֹת אֶת הַטְּרֵפָה בְּבֵית אָפֵל? אָמַר: לְאַפֵּק לְבַר ,

רַבִּי אֵימֵי בָּעֵי: שָׁמְעִינָן, אֵין רוֹאִין אֶת הַנְּגָעִים בְּבֵית אָפֵל. שָׁמְעִינָן, אֵין רוֹאִין אֶת הַטְּרֵפָה בְּבֵית אָפֵל.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בוֹן: לֹא מִטַּעַם הַזֶּה אֶלָּא שֶׁמָּא תִּמָּצֵא טְרֵפָה וְיִהְיֶה אָסוּר לְטַלְטְלָהּ.

אַתְיָא דְּרַב מַתָּנָה כִּשְׁמוּאֵל, וּדְלֵוִי כְּרַב.

אָמַר רַבִּי בָּא רַבִּי יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה כְּרַבִּי יוּדָה.

הֲלָכָה ו' מַתְנִי' – אֵין נִמְנִין עַל הַבְּהֵמָה בַּתְּחִלָּה בְּיוֹם טוֹב, אֲבָל נִמְנִין עָלֶיהָ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב וְשׁוֹחֲטִין וּמְחַלְּקִין בֵּינֵיהֶן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שׁוֹקֵל אָדָם בָּשָׂר כְּנֶגֶד הַכְּלִי אוֹ כְּנֶגֶד הַקּוֹפִין. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מַשְׁגִּיחִין בְּכַף מֹאזְנַיִם כָּל עִקָּר.

גְּמָרָא – הָא לְהוֹסִיף – מוֹסִיפִים. הָיוּ חֲמִשָּׁה – נַעֲשִׂין עֲשָׂרָה.

תָּנֵי, לֹא יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵרוֹ: 'חֲרֵי אֲנִי עִמְּךָ בְּסֶלַע', 'חֲרֵי אֲנִי עִמְּךָ בְּשֶׁקֶל', אֲבָל אוֹמֵר הוּא לוֹ: 'חֲרֵי אֲנִי עוֹמֵד לְמֶחֱצָה לִשְׁלִישׁ וּלְרִבִיעַ'.

רַבִּי חִיָּה רַבָּה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרַבִּי שָׁקְלוּ מָנֶה כְּנֶגֶד מָנֶה בַּבְּכוֹר, בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּחוֹל הָא בְּיוֹם טוֹב – אָסוּר. עַל שֵׁם אֵין מַשְׁגִּיחִין בְּכַף מֹאזְנַיִם כָּל עִקָּר.

רַב אָבוּן רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל:

[דף ט"ו ע"ב]

אֲפִלּוּ לְתוֹלוֹתוֹ בְּכַף מֹאזְנַיִם מִפְּנֵי הָעַכְבָּרִים – אָסוּר.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בוֹן: לֹא מִטַּעַם הַזֶּה, אֶלָּא בִּגִּין דְּתָנֵינַן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שׁוֹקֵל אָדָם בָּשָׂר כְּנֶגֶד הַכְּלִי, אוֹ כְּנֶגֶד הַקּוֹפִין. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מַשְׁגִּיחִין בְּכַף מֹאזְנַיִם כָּל עִקָּר. הָא תַּנְיָא קַדְמֵיָא סָבַר מֵימָר, מַשְׁגִּיחִין, הָא לְתוֹלוֹתוֹ בְּכַף מֹאזְנַיִם מִפְּנֵי הָעַכְבָּרִים – מֻתָּר.

תָּנֵי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף מֵפִים הוּא אָדָם אֶת עַצְמוֹ בְּלִיטְרָא לֵידַע מַה הִנִּיעַ לוֹ.

כַּהֲדָא רַבִּי מָנָא זָבַן חֲרוּבָן דִּשְׁמִיטָּה, אָתָא שָׁאַל לְרַבִּי חִזְקִיָּה, אָמַר לֵיהּ: נָהֲגִין רַבָּנָן כַּהֲדָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל.

תָּנֵי, חַטָּבָח לֹא יֵהָא שׁוֹקֵל בְּיָדוֹ וּמַנִּיחַ שָׁיָדוֹ כְּלִיטְרָא הִיא, אֲבָל חוֹתֵךְ הוּא בְּסַכִּין וְנוֹתֵן לָזֶה וְלָזֶה.

תָּנֵי, אֵין מַרְגִּילִין בְּיוֹם טוֹב לֹא בַּחוֹל בִּבְכוֹר, וְלֹא בִּפְסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁין.

אָמַר רַבִּי אָבוֹן: שֶׁלֹּא יְהֵא כְּעוֹבֵד בּוֹ עֲבוֹדָה בְחַיָּיו.

אָמַר רַבִּי יוֹסְטָא בַּר שׁוּנֵם: גָּזְרוּ עֲלֵיהֶן שֶׁלֹּא יִרְעוּ אוֹתָן עֲדָרִים עֲדָרִים.

אָמַר רַבִּי מָנָא: כָּל עַמָּא מוֹדֵי מִינְפּוֹחַ – שָׁרֵי, לְמִיחְבּוֹט, רַבִּי חִיָּה רַבָּה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרַבִּי: חַד אָמַר – אָסוּר, וְחוֹרָנָה אָמַר – מֻתָּר.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן: כָּל עַמָּא מוֹדֵי לְמִיחְבּוֹט – אָסוּר, לְמִינְפּוֹחַ, רַבִּי חִיָּה רַבָּה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרַבִּי, חַד אָמַר: אָסוּר. וְחוֹרָנָה אָמַר: מֻתָּר.

הֲלָכָה ז' מַתְנִי' – אֵין מַשְׁחִיזִין אֶת הַסַּכִּין בְּיוֹם טוֹב, אֲבָל מַשִּׁיאָהּ עַל גַּבֵּי חֲבֶרְתָּהּ.

לֹא יֹאמַר אָדָם לַטַּבָּח, שְׁקוֹל לִי בְּדִינָר בָּשָׂר, אֲבָל שׁוֹחֵט וּמְחַלְּקִים בֵּינֵיהֶן.

גְּמָרָא – אֵין מַשְׁחִיזִין אֶת הַסַּכִּין אֲבָל מַשִּׁיאָהּ עַל גַּבֵּי חֲבֶרְתָּהּ.

אָמַר רַב חִסְדָּא: דִּבְרֵי יְהוּדָה הִיא.

אָמַר רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא, כְּדֵי לְהַעֲבִיר שַׁמִּינוּנִית שֶׁעָלֶיהָ.

הֲלָכָה ח' מַתְנִי' – אוֹמֵר אָדָם לַחֲבֵרוֹ: מַלֵּא לִי כְלִי זֶה, אֲבָל לֹא בַמִּדָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה כְלִי שֶׁל מִדָּה – לֹא יְמַלְּאֶנּוּ.

מַעֲשֶׂה בְאַבָּא שָׁאוּל בֶּן בָּטְנִית, שֶׁהָיָה מְמַלֵּא מִדּוֹתָיו מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב וְנוֹתְנָן לַלָּקוֹחוֹת בְּיוֹם טוֹב.

אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: אַף בַּמּוֹעֵד עוֹשֶׂה כֵן

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אַף בַּחֹל עוֹשֶׂה כֵן, מִפְּנֵי

[דף ט"ז ע"א]

מִצְוִי הַמִּדּוֹת.

גְּמָרָא – רַב חוֹנָה אָמַר: אוֹ חָסֵר אוֹ יָתֵר.

רַבִּי לְעָזָר אָמַר לְזְעוּרָה בַּר חַמָּא: מַלֵּי לִי הָהֵן מָנָא וּלְמָחָר אֲנַן מְכִילִין לֵיהּ .

תָּנֵי, מַעֲשֶׂה בֵּי רַבִּי לְעָזָר בֵּי רַבִּי צָדוֹק וְאַבָּא שָׁאוּל בֶּן בָּטְנִית שֶׁהָיוּ חֲנָוָנִים בִּירוּשָׁלַיִם, וְהָיוּ מְמַלְּין מִדּוֹתֵיהֶן מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב וְנוֹתְנִין אוֹתָן לַלָּקוֹחוֹת בְּיוֹם טוֹב,

רַבִּי חֲנִינָה בֶּן עֲקַבְיָה אוֹמֵר: אַף בְּחוֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד הָיוּ עוֹשִׂין כֵּן מִפְּנֵי מִצְוַי הַמִּדּוֹת,

אַף הוּא כָּנַס שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חֲבִיּוֹת וַחֲבֵרוֹ כִּנֵּס שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חֲבִיּוֹת, אָמְרוּ לָהֶן חֲכָמִים: לֹא הֱיִיתֶם צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת כֵּן, אֶלָּא הוֹאִיל וְהֶחֱמַרְתֶּם עַל עַצְמְכֶם – יֵעָשֶׂה בָּהֶן צוֹרְכֵי צִבּוּר.

פַּעַם אַחַת חָלָה, וְנִכְנְסוּ רַבּוֹתֵינוּ לְבַקְּרוֹ, אָמַר לוֹן: אַתּוּן חַמּוֹן, הֲדָא יְמִינָא דַּהֲוַת מְכִילָה בְּקוּשְׁטָא .

אָמַר רַבִּי חֲנִינָה: מַאן דְּאָמַר דְּרַחֲמָנָא וַתְּרָן יִתְוַותְּרוּן בְּנֵי מֵעַי, אֶלָּא מַאֲרִיךְ רוּחֵיהּ וְנָבֵי דִּידֵיהּ .

אָמַר רַבִּי אַחָא: כְּתִיב, "וּכְבִיבְיו נִשְׁעָרָה מְאֹד" – מְדַקְדֵּק עַמָּהֶן כְּחוּט שְׂעָרָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה: בֵּי רַבִּי בּוֹן לֹא מִטַּעַם הַזֶּה, אֶלָּא "וְנוֹרָא עַל כָּל סְבִיבָיו" – מוֹרָאוֹ עַל הַקְּרוֹבִים יוֹתֵר מִן הָרְחוֹקִים.

הֲלָכָה ט' מַתְנִי' – אוֹמֵר אָדָם לַחֲבֵרוֹ: תֵּן לִי בֵּיצִים וֶאֱגוֹזִים בְּמִנְיָן, שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ בַּעַל הַבַּיִת לְהְיוֹת מוֹנֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ.

גְּמָרָא – תָּנֵי, אוֹמֵר הוּא אָדָם לַחֲבֵרוֹ: תֵּן לִי כְּלָה שֶׁל תַּבְלִין, שֶׁכֵּן בַּעַל הַבַּיִת דַּרְכּוֹ לְהְיוֹת נוֹתֵן כְּלָה שֶׁל תַּבְלִין בְּתוֹךְ תַּבְשִׁילוֹ.

הדרן עלך אין צדין

פֶּרֶק רְבִיעִי

הֲלָכָה א' מַתְנִי' – הַמֵּבִיא כַּדֵּי יַיִן מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, לֹא יְבִיאֵם בַּסַּל וּבַקֻּפָּה, אֲבָל מֵבִיא הוּא עַל כְּתֵפוֹ אוֹ לְפָנָיו.

וְכֵן הַמּוֹלִיךְ אֶת הַתֶּבֶן, לֹא יַפְשִׁיל אֶת הַקֻּפָּה לַאֲחוֹרָיו, אֲבָל מְבִיאָהּ הוּא בְיָדוֹ.

וּמַתְחִילִין בַּעֲרֵמַת הַתֶּבֶן, אֲבָל לֹא בְּעֵצִים שֶׁבַּמִּקְצָה.

גְּמָרָא – אָמַר רַבִּי חִנִּין בַּר לֵוִי: מַתְנִיתָא בְּאִילֵּין קוֹרְפְּדַיָּיא דְּקִיקָתָא , דְּמִיטְעָנָן תַּרְתֵּי תִּלְתָּ בְּגוֹ יָדָא, הָיְתָה אַחַת גְּדוֹלָה, לְפָנָיו – כָּךְ הִיא דַּרְכּוֹ, לְאַחֲרָיו – כָּךְ הִיא דַּרְכּוֹ.

הֵיךְ מַה דְּאַתְּ אָמַר מְבִיאָה עַל גַּב עוֹרָהּ, וּדְכָוָתָהּ מְבִיאָה עַל גַּב קַנָּקַנָּהּ,

[דף ט"ז ע"ב]

כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר: מְבִיאָה אֵיבָרִים, וּדְכָוָתָהּ מְבִיאָה צְלוֹחִית צְלוֹחִית.

רַבִּי יוּדָן בָּעֵי: מַהוּ לְהוֹצִיא תֶּבֶן מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים?

וְלֹא מַתְנִיתָא הִיא? הַמּוֹלִיךְ אֶת הַתֶּבֶן לֹא יַפְשִׁיל אֶת הַקַּפָּה לְאַחֲרָיו! מַתְנִיתָא כְּמַאן דְּאָמַר "לְכָל נֶפֶשׁ" – אַף נְפָשׁוֹת בְּהֵמָה בִּכְלָל, מַה צְּרִיכָה לֵיהּ, כְּמַאן דְּאָמַר אֵין נְפָשׁוֹת בְּהֵמָה בִּכְלָל.

בְּרַם כְּמַאן דְּאָמַר נְפָשׁוֹת בְּהֵמָה בִּכְלָל, פְּשִׁיטָא לֵיהּ מַתְנִיתָא, כְּמוֹצִיא לְחַאֲכִיל, מַה צְּרִיכָא לֵיהּ? כְּמוֹצִיא לְחֻפֵּק.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יָסָא: מַקְצָה שֶׁיָּבֵשׁ – אָסוּר לִיגַּע בּוֹ.

רַבִּי אָמַר לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרֵיהּ: עֲלֵה וְהָבֵא לָנוּ גְּרוֹגָרוֹת מִן הָעֲלִיָּה. אָמַר לֵיהּ: וְאֵינוֹ אָסוּר מִשּׁוּם מַקְצָה?

אָמַר לֵיהּ: וֶאֱדַיִן אַתְּ לְזוֹ? אֵין לְךָ אָסוּר מִשּׁוּם מַקְצָה אֶלָּא תְּאֵנִים וַעֲנָבִים בִּלְבַד! אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר מִיסְרַתַּיי: מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַסְרִיחוֹת בֵּינָתַיִם.

רַבִּי זְעֵירָא בָּעָא קוֹמֵי רַבִּי יָסָא: לֹא מִסְתַּבְּרָא בְּאִילֵּין פִּיצּוּלַיָּיא הֲוָה עוֹבָדָא? אָמַר לֵיהּ: אוּף אֲנַן סָבַר כֵּן. אָתָא רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן, רַבִּי יִצְחָק בַּר בִּיסְנָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּאִילֵּין פִּיצּוּלַיָּיא הֲוָה עוֹבָדָא.

אָמַר לֵיהּ: אֵין לְךָ אָסוּר מִשּׁוּם מַקְצָה אֶלָּא תְּאֵנִים וַעֲנָבִים בִּלְבַד. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּהוּ: הֲדָא דְּאַתְּ אָמַר לְעִנְיַן שַׁבָּת,

[דף י"ז ע"א]

אֲבָל לְעִנְיַן מַעֲשְׂרוֹת – כָּל הַדְּבָרִים יֵשׁ לָהֶן מַקְצָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן, בְּגַרוֹגָרוֹת – מְשֻׁיָּדוּשׁ , וּבְמִגּוּרָה – מְשֻׁיְּעָגַל .

הֲלָכָה ב' מַתְנִי' – אֵין נוֹטְלִין עֵצִים מִן הַסַּפָּה אֶלָּא מִן הַמְּמוּחֶה לָהּ.

מְבִיאִין עֵצִים מִן הַשָּׂדֶה, מִן הַמְּכֻבָּנֶת, מִן הַקַּרְפֵּף, אֲפִילּוּ מִן הַמִּפְקָזָר. אֵי זֶהוּ קַרְפֵּף? כָּל שֶׁהוּא סָמוּךְ לָעִיר; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁנִּכְנָסִין לוֹ בַּפּוֹתַחַת, אֲפִילּוּ בְּתוֹךְ תְּחוּם שַׁבָּת.

גְּמָרָא – אֵין נוֹטְלִין עֵצִים מִן הַסַּכָּה אֶלָּא מִן הַמְּחוּבָּר לָהּ. שְׁמוּאֵל אָמַר: בְּשֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לְעַבּוֹתָהּ, אֲבָל אִם נִתְכַּוֵּן לְעַבּוֹתָהּ – אָסוּר,

כְּשֶׁלֹּא הִתְנָה, אֲבָל אִם הִתְנָה – מֻתָּר.

רַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב בָּעֵי: וְיֵשׁ אָדָם מַתְנֶה לְהִתּוֹר אוֹתָן?

וְאוֹמֵר בְּפָנֵי שְׁמוּאֵל: בְּטָפוּל לָהּ. וְהָוָה רַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב הָוֵי בָּהּ.

תָּנֵי, אָמַר רַבִּי לְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל שֶׁמְּבִיאִין עֵצִים מִן הַמְכֻנָּסִין שֶׁבַּשָּׂדֶה וּמִן הַמְפֻזָּרִין שֶׁבַּקְרֶפֶף, וְעַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל הַמְפֻזָּרִין שֶׁבַּשָּׂדֶה, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹסְרִין וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין.

אָמַר רַבִּי נָתָן: מוֹדִין בֵּית שַׁמַּאי לְבֵית הִלֵּל שֶׁמְּבִיאִין עֵצִים מִן הַמְכֻנָּסִין שֶׁבַּשָּׂדֶה, וּמִן הַמְפֻזָּרִין שֶׁבַּקְרֶפֶף, וְעַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל הַמְפֻזָּרִין שֶׁבַּקְרֶפֶף, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹסְרִין וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין.

רַבִּי יוֹסָה בְּשֵׁם רַב יִרְמְיָה, רַבִּי חֲנִינָה מָטֵי בָהּ בְּשֵׁם רַב: הֲלָכָה כְּדִבְרֵי מִי שֶׁהוּא מַחְמִיר, וּבְלִבַּד מִן הַמְפֻזָּרִים שֶׁבַּקְרֶפֶף.

מְחַלְּפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוּדָה, דְּתָנֵינַן תַּמָּן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲפִלּוּ אֵין בָּהּ אֶלָּא בּוֹר וְשִׂיחַ וּמְעָרָה – מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ, וְהָכָא הוּא אָמַר הָכֵין? אָמַר רַבִּי מָנָא: כְּבֵית דִּירָה עָבִיד לָהּ רַבִּי יוּדָה.

[דף י"ז ע"ב]

הֲלָכָה ג' מַתְנִי' – אֵין מְבַקְּעִין עֵצִים מִן הַקּוֹרוֹת, וְלֹא מִן הַקּוֹרָה שֶׁנִּשְׁבְּרָה בְּיוֹם טוֹב.

אֵין מְבַקְּעִין לֹא בַּקּוֹרְדּוֹם, לֹא בְּמַגָּל, וְלֹא בַּמְּגֵרָה, אֶלָּא בְּקוֹפִין.

בַּיִת שֶׁהוּא מָלֵא פֵּרוֹת וְסָתוּם וְנִפְחָת, נוֹטֵל מִמְּקוֹם הַפְּחָת. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אַף פּוֹתֵחַ לְכַתְּחִלָּה וְנוֹטֵל.

גְּמָרָא – אֵין מְבַקְּעִין עֵצִים מִן הַקּוֹרוֹת וְלֹא מִן הַקּוֹרָה שֶׁנִּשְׁבְּרָה – הֲדָא דְּאַתְּ אָמַר בְּקוֹרָה שֶׁנִּשְׁבְּרָה בְּיוֹם טוֹב, אֲבָל בְּקוֹרָה שֶׁנִּשְׁבְּרָה מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב – מֻתָּר.

בְּשֶׁאֵין בָּהֶן תֹּאַר כְּלִי, אֲבָל אִם יֵשׁ עָלֶיהָ תֹּאַר כְּלִי, אֲפִלּוּ נִשְׁבְּרָה מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב – אָסוּר.

תָּנֵי, סוֹכוֹת תְּאֵנִים וּבָהֵן תְּאֵנִים. וּמַכְבְּדוֹת וּבָהֶן תְּמָרִים, שֶׁהִכְנִיסָן לְאוֹכָלִין, אוֹכֵל מֵהֶן בְּיוֹם טוֹב. הִכְנִיסָן לְעֵצִים, אֵין אוֹכֵל מֵהֶן בְּיוֹם טוֹב.

רַב אָמַר: מַסִּיקִין בְּכֵלִים וְאֵין מַסִּיקִין בְּשִׁבְרֵי כֵלִים. הָדָא דְאַתְּ אָמַר בְּכֵלִים שֶׁנִּשְׁבְּרוּ בְּיוֹם טוֹב, אֲבָל בְּכֵלִים שֶׁנִּשְׁבְּרוּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב – מֻתָּר.

בְּשֶׁאֵין עֲלֵיהֶן תֹּאַר כְּלִי, אֲבָל יֵשׁ עֲלֵיהֶן תֹּאַר כְּלִי – וַאֲפִילוּ שֶׁנִּשְׁבְּרוּ בְּיוֹם טוֹב מֻתָּר.

תָּנֵי רַבִּי חִיָּה, מַסִּיקִין בְּאוֹכְלִין, אֲבָל לֹא בִּקְלִיפֵּיהֶן, וְלֹא בְּגַלְעִינֵיהֶן.

רַב הֲוָה יְתִיב קוֹמֵי רַבִּי חִיָּה רַבָּה, וַהֲוָה אָכֵיל, וַהֲוָה מִתְחַמֵּי זָרַק גּוֹ תַּפְיָיה. וְזָרַק קוֹמֵי תַּפְיָיה . אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּה רַבָּה: הָכָא זְרַק. אָמַר לֵיהּ: מַה בֵּין הָכָא וּמַה בֵּין הָכָא? אָמַר לֵיהּ: בָּן פִּיחָה! אַחֲרֵיהֶם . אָמַר רַבִּי חֲנִינָה: אוֹכְלָה הֲוָה זָרַק .

אָמַר רַבִּי אֵימֵי בַּבְלָיָא: חוּלָּה הֲוָה. אָמַר לֵיהּ: כְּנָגֶד בֵּן אָסוּר בְּיוֹם טוֹב :

וְלֹא בַּקּוֹרְדּוֹם: דְּבֵית רַבִּי יַנַּאי אָמְרִין: מְבַקְּעִין בַּקּוֹרְדּוֹם. תַּנָּא רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: מְבַקְּעִין בַּקּוֹרְדּוֹם. שְׁמוּאֵל אָמַר: הֲלָכָה כְּמִי שֶׁהוּא אוֹמֵר – מְבַקְּעִין בַּקּוֹרְדּוֹם. תָּנֵי רַבִּי יוֹסֵי בֶּן כִּיפָּר אָמַר מִשֵּׁם רַבִּי לְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ: בֵּית שַׁמַּאי אוֹסְרִין וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין:

וְלֹא בְּמַגָּל – אִית תַּנַּיי תָּנֵי, מְבַקְּעִין וְאִית תַּנַּיי תָּנֵי, אֵין מְבַקְּעִין. אָמַר רַב חִסְדָּא: מַאן דְּאָמַר מְבַקְּעִין – בְּמַגָּל שֶׁל יַד. מַאן דְּאָמַר אֵין מְבַקְּעִין – בְּמַגָּל שֶׁל קָצִיר.

אִית תַּנַּיי תָּנֵי: מְפַסְפְּסִין בְּקִלְקִים . אִית תַּנַּיי תָּנֵי: אֵין מְפַסְפְּסִין. אָמַר רַב חִסְדָּא מַאן דְּאָמַר מְפַסְפְּסִין – בְּבָרִיא, מַאן דְּאָמַר אֵין מְפַסְפְּסִין – בְּתָשׁ.

אִית תַּנַּיי תָּנֵי: מוֹלְלִין עֲצֵי בְּשָׂמִים, אִית תַּנַּיי תָּנֵי: אֵין מוֹלְלִין. מַאן דְּאָמַר מוֹלְלִין – בְּלַחִים. מַאן דְּאָמַר אֵין מוֹלְלִין – בְּיבֵישִׁין.

אִית תַּנַּיי תָּנֵי:

[דף י"ח ע"א]

מְמַתְּקִין אֶת הַחַרְדָּל בְּגַחֶלֶת, אִית תַּנַּיי תָּנֵי: אֵין מְמַתְּקִין. מַאן דְּאָמַר מְמַתְּקִין – בְּשֶׁנְּתָנוֹ עַל גַּבֵּי הַגַּחֶלֶת. וּמַאן דְּאָמַר אֵין מְמַתְּקִין – בְּשֶׁנְּתָנוֹ אֶת הַגַּחֶלֶת עָלָיו.

אִית תַּנֵּיי תָּנֵי: שָׁפִין אֶת הַכֶּסֶף בְּקֶרְטִיקִין , אִית תַּנֵּיי תָּנֵי: אֵין שָׁפִין. מַאן דְּאָמַר שָׁפִין – בְּשֶׁנָּתְנוּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, וּמַאן דְּאָמַר אֵין שָׁפִין – בְּשֶׁנָּתְנוּ בְּיוֹם טוֹב.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אַף הוּא פּוֹתֵחַת בַּתְּחִלָּה וְנוֹטֵל – רַבִּי בָּא רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: וּבִלְבַד כְּנֶגֶד הַפֶּתַח.

וְהָא תָּנֵי, מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי מֵאִיר בְּחוֹתָמוֹת שֶׁבַּקַּרְקַע שֶׁמְּפַקְּפְּקִין, וּמַפְקִיעִין, וּמַתִּירִין וְחוֹתְכִין בַּשַּׁבָּת, מְפַקְּפְּקִין אֲבָל לֹא מַפְקִיעִין, וְלֹא מַתִּירִין, וְלֹא חוֹתְכִים, וּבְכֵלִים, בַּשַּׁבָּת – מֻתָּר, וְאֵין צָרִךְ לוֹמַר בְּיוֹם טוֹב.

הֲלָכָה ד' מַתְנִי' – אֵין פּוֹתְחִין אֶת הַגֶּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כֶּלִי.

וְאֵין עוֹשִׂין פֶּחָמִין בְּיוֹם טוֹב,

וְאֵין חוֹתְכִין אֶת הַפִּתְיוֹלָה לִשְׁנַיִם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, חוֹתְכָהּ בָּאוּר לִשְׁתֵּי נֵרוֹת.

גְּמָרָא – תָּנֵי, לְפָסִים תְּתוּמוֹת, עֲשָׂאָן מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב – לֹא יִפְתְּחֵם בְּיוֹם טוֹב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַכְשִׁיר כְּלִי בְּיוֹם טוֹב.

תַּמָּן תְּנִינַן, עַל לְפָסִים אֲרוּנְיוֹת שֶׁהֵן טְהוֹרוֹת בְּאֹהֶל הַמֵּת, וּטְמֵאוֹת בְּמַשָּׂא הַזָּב. רַבִּי לְעָזָר בֵּי רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: אַף בְּמַשָּׂא הַזָּב – טְהוֹרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן.

אַתְיָא דִיהִידָאָה דְּהָכָא כְּתוּמָה דְּתַמָּן, וְדִיהִידָיָיא דְּתַמָּן כִּתְתוּמָה דְּהָכָא.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה: בְּקַעַת, סוֹמְכָהּ לַכֹּתֶל בְּשָׁבִיל שֶׁלֹּא תְכַסְכֵּם.

תָּנֵי, אֵין מְכַבִּין אֶת הַבְּקַעַת בְּשָׁבִיל לָחוּם עָלֶיהָ, אִם בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תְעַשֵּׁן אֶת הַבַּיִת וְאֶת הַקְּדֵרָה – מֻתָּר. אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה: בְּשֶׁאֵין שָׁם אֲוִיר, אֲבָל אִם יֵשׁ שָׁם אֲוִיר – מַשְׁלִיכָהּ לָאֲוִיר וְדַיּוֹ.

אָמַר רַבִּי נַפָּא: וְיָאוּת, בֵּן אֲנַן אָמְרִין: חֲדָא קְלוֹרִיתָה – שָׂרֵי מִישּׁוּם וּמִכְחוֹל מִינָהּ בְּיוֹמָא טָבָא . אָמַר רַבִּי מָנָא: כָּאן לְשַׁמּוּר וְכָאן לִרְפוּאָה.

שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים נֶאֶמְרוּ בְּפִתְיוֹלָה לְהַחְמִיר וּשְׁלֹשָׁה לְהָקֵל, אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה שֶׁאָמְרוּ לְהַחְמִיר: אֵין עוֹשִׂין אוֹתָהּ בַּתְּחִלָּה בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין חוֹתְכִין אוֹתָהּ לִשְׁנַיִם, וְאֵין מְפַסְפְּסִין אוֹתָהּ בָּאוּר. אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה שֶׁאָמְרוּ לְהָקֵל: מוֹעֲכִין אוֹתָהּ, וְשׁוֹרִין אוֹתָהּ בְּשֶׁמֶן, וְחוֹלְקִין אוֹתָהּ בָּאוּר לִשְׁתֵּי נֵרוֹת.

אָמַר רַבִּי חִינְנָא:

[דף י"ח ע"ב]

בְּצָרִיךְ לִשְׁנֵיהֶן. תָּנֵי רַבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי דְּבַר דְּלָיֶיא: מֵבִיא שְׁתֵּי גֵּרוֹת וְנוֹתְנָהּ בִּשְׁנֵיהֶן, וְחוֹלָקָהּ בָּאוּר לִשְׁתֵּי גֵּרוֹת.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא חִינָּנָא בַּר אִידִי בְּשֵׁם רַב: מוֹחֲטִין אֶת הַפִּתִּילָה בְּיוֹם טוֹב.

הֲלָכָה ה' מַתְנִי' – אֵין שׁוֹבְרִין אֶת הַחֶרֶס, וְאֵין חוֹתְכִין אֶת הַנְּיָר לִצְלוֹת בּוֹ מָלִיחַ,

וְאֵין גּוֹרְפִין תַּנּוּר וְכִירַיִם, אֲבָל מְכַבְּשִׁין,

וְאֵין מַקִּיפִין שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת לִשְׁפּוֹת עֲלֵיהֶן אֶת הַקְּדֵרָה,

וְאֵין סוֹמְכִין אֶת הַקְּדֵרָה בַּבַּקָּעַת, וְכֵן בַּדֶּלֶת,

וְאֵין מַנְהִיגִין אֶת הַבְּהֵמָה בַּמַּקֵּל בְּיוֹם טוֹב וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר׃

גְּמָרָא – הָדָא אָמְרָה, הָדֵין סִיקְרָה, אָסוּר מִיעֲבַד בְּיוֹמָא טָבָא, דִּלְמָא מַפְסִיק בְּנִימֵיהּ .

בְּרַתֵּיהּ דְּרַבִּי חִיָּה רַבָּה אָתַת מֵיפָּה גּוֹ תַּנּוּרָא, אַשְׁכְּחַת כִּיפָּה בְּגַוֵּיהּ, אָתַת שְׁאֲלַת לְאָבִיהָ. אָמַר לָהּ: אִיזְלִין גָּרְפִין. אָמְרָה: לֵינָה יָכְלָה. אָמַר לָהּ: אִיזְלִין כָּבְשִׁין, יְדָעָהּ הַוַּת אֶלָּא דַּהֲוָת בָּעֵי מִשְׁמַע מִן אֲבוּהָּ.

רַב אָמַר: מַצִּילִין מִן הַתַּנּוּר לַכִּירָה אֲבָל לֹא מִכִּירָה לַתַּנּוּר.

רַב אַבָּא בַּר חָנָה אָמַר: מַצִּילִין מִתַּנּוּר לְכִירָה וּמִכִּירָה לְתַנּוּר, אֲבָל לֹא מֵעַרְבִית לְשַׁחֲרִית.

רַבִּי אָבוּן בְּשֵׁם רַב: מַצִּילִין מִתַּנּוּר לְכִירָה וּמִכִּירָה לְתַנּוּר, מֵעַרְבִית לְשַׁחֲרִית, אֲבָל לֹא מִיּוֹם טוֹב לְחוֹל.

אֵין מַקִּיפִין שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת לִשְׁפּוֹת עֲלֵיהֶן אֶת הַקְּדֵרָה מִשּׁוּם בּוֹנֶה.

תָּנֵי, לֹא יֵצֵא סוּמָא בְּמַקְלוֹ, וְלֹא רוֹעֶה בְּתַרְמִילוֹ,

וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. וְכֵן הָוָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הוֹאִיל וְהוּא מַתָּר בְּדָבָר אֶחָד – יְהֵא מַתָּר לְכָל הַדְּבָרִים.

הֲלָכָה ו' מַתְנִי' – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: נוֹטֵל אָדָם קִיסָם מִשָּׁקְפָנְיו לַחֲצִין בּוֹ שִׁנָּיו, וּמְנַגֵּב מִן הֶחָצֵר וּמִדְּלִיק, שֶׁכָּל מַה שֶּׁבֶּחָצֵר מִוְּכָן הוּא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, מְנַגֵּב מִשָּׁקְפָנְיו וּמַדְלִיק.

גְּמָרָא – מַה בֵּינֵיהֶן? לַעֲשׂוֹת צִבּוּר בֵּינֵיהֶן, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: עוֹשִׂין צִבּוּר. עַל דַּעְתְּהוֹן דְּרַבָּנָן: אֵין עוֹשִׂין צִבּוּר.

הֲלָכָה ז' מַתְנִי' – אֵין מוֹצִיאִין אֶת הָאוּר, לֹא מִן הָעֲצִים, וְלֹא מִן הָאֲבָנִים, וְלֹא מִן הֶעָפָר, וְלֹא מִן הַמַּיִם,

וְאֵין מְלַבְּנִין אֶת הָרֶעָפִים לִצְלוֹת בָּהֶן.

וְעוֹד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: עוֹמֵד אָדָם עַל הַמַּקְצָה עֶרֶב שַׁבָּת

[דף י"ט ע"א]

בַּשְּׁבִיעִית, וְאוֹמֵר, מִכָּאן אֲנִי אוֹכֵל לְמָחָר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַד שֶׁיִּרְשׁוֹם וְיֹאמַר, מִכָּאן וְעַד כָּאן.

גְּמָרָא – אֵין מְלַבְּנִין אֶת הָרֶעָפִים לִצְלוֹת עֲלֵיהֶן. אִית תַּנַּיי תָּנֵי: מְלַבְּנִין, וְאִית תַּנַּיי תָּנֵי: אֵין מְלַבְּנִין. אָמַר רַב חִסְדָּא: מַאן דְּאָמַר מְלַבְּנִין – בִּבְדוּקִים. וּמַאן דְּאָמַר אֵין מְלַבְּנִין – בְּשֶׁאֵינָן בְּדוּקִים.

וְעוֹד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר עוֹמֵד אָדָם עַל הַמּוּקְצָה עֶרֶב שַׁבָּת בְּשְׁבִיעִית וְאוֹמֵר מִיכַּן אֲנִי אוֹכֵל לְמָחָר – מְחַלְּפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי לִיעֶזֶר, דְּתָנֵינַן תַּמָּן, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: לֹא יִטּוֹל אֶלָּא אִם כֵּן נִעֲנַע מִבְּעוֹד יוֹם, וְרַבִּי לִיעֶזֶר לָאו שַׁמּוּתֵי הוּא?!

חֲמֶר הוּא בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים.

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים עַד שֶׁיִּרְשׁוֹם וְיֹאמַר מִיכַּן וְעַד כָּאן – מְחַלְּפָה שִׁיטָתוֹן דְּרַבָּנָן, דְּתָנֵינַן תַּמָּן, בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: עוֹמֵד וְאוֹמֵר זֶה וָזֶה אֲנִי נוֹטֵל, וְהָכָא אִינּוּן הָכִין?

עוֹד אִינּוּן אִית לְהוֹן חֲמֶר בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים.

הדרן עלך המביא כדי יין

פֶּרֶק חֲמִישִׁי

הֲלָכָה א' מַתְנִי' – מַשִּׁילִין פֵּרוֹת דֶּרֶךְ אֲרֻבָּה בְּיוֹם טוֹב, אֲבָל לֹא בַשַּׁבָּת, וּמְכַסִּים פֵּרוֹת בַּבֵּלִים מִפְּנֵי הַדֶּלֶף, וְכֵן כַּדֵּי יַיִן וְכַדֵּי שֶׁמֶן. וְנוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת הַדֶּלֶף בַּשַּׁבָּת.

גְּמָרָא – מַתְנִיתָא בְּאוֹתוֹ הַגַּג; אֲבָל בְּגַג אַחֵר – אָסוּר. בְּשֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה, אֲבָל אִם הָיָה שָׁוֶה – מֻתָּר. תָּנֵי, הָיָה שָׁם חַלּוֹן מַשְׁחִילִין דֶּרֶךְ חַלּוֹן.

רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב: פּוֹרְשִׁין מַחְצֶלֶת עַל גַּבֵּי שִׁיפּוּחַ שֶׁל לְבֵנִים בַּשַּׁבָּת.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בִּי רַבִּי יַנַּאי: לֹא שָׁמַעְתִּי מֵאַבָּא, אֲחוֹתִי אָמְרָה לִי מִשְּׁמוֹ: בֵּיצָה שֶׁנּוֹלְדָה בְּיוֹם טוֹב – סוֹמְכִין לָהּ כְּלִי, בְּשֶׁבִּיל שֶׁלֹּא תִּתְגַּלְגֵּל. אֲבָל אֵין כּוֹפִין עָלֶיהָ כְּלִי. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: כּוֹפִין עָלֶיהָ כְּלִי.

אָמַר רַבִּי מָנָא: וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא כְּלִי נוֹגֵעַ בְּגוּפָהּ שֶׁל בֵּיצָה.

תָּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה, נְחִיל שֶׁל דְּבוֹרִים – פּוֹרְסִין עָלֶיהָ סָדִין בַּחַמָּה מִפְּנֵי הַחַמָּה וּבַגְּשָׁמִים מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים.

מַה, פָּרַב

כְּשְׁמוּאֵל?! כָּאן מִלְּמַעְלָן וְכָאן מִלְּמַטָּן.

רַבִּי בִּיסְנָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסָה בֶּן חֲנִינָה: חֲפֵי לְסוֹטוֹת – אָסוּר לְטַלְטְלָן.

מְצַדְתָּא הַוְויִין פְּרִיסִין וְהַוְויִין מִשְׁתָּרְפָן גּוֹ שִׁמְשָׁא. אַתּוּן שָׁאֲלוֹן לָרַב: מַהוּ מְטַלְטְלִתּוֹן?

[דף י"ט ע"ב]

אָמַר לוֹן: אָסוּר לִיגַּע בְּהוֹן; חַשְׁבִין עֲלֵיהוֹן מִיתְגְּנִין תּוּחְתֵּי רָאשֵׁיכוֹן, וְשָׁרֵי לְכוֹן מְטַלְטְלִתּוֹן .

תָּנֵי, חָבִית שֶׁל טֶבֶל שֶׁנִּתְרוֹעֲעָה – מֵבִיא כְּלִי אַחֵר וְנוֹתְנוֹ תַּחְתֶּיהָ. נִתְמַלְּא – אָסוּר לְטַלְטְלוֹ.

אָמַר רַבִּי זְעִירָה: זֹאת אוֹמֶרֶת, שֶׁעוֹשִׁין תַּקָּנָה לְמַקָּצָה, לְהַצִּילוֹ שֶׁלֹּא כְּדַרְכּוֹ.

וְהָא תָּנֵי, עַל הֶעֱבֵט שֶׁל עֲנָבִים, עַל הַמַּעֲטָן שֶׁל זֵיתִים שֶׁמְּשְׁכוּ – לֹא יִטּוֹל מֵהֶן בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין צָרִךְ לוֹמַר בַּשַּׁבָּת.

אָמַר רַב חִסְדָּא: אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה טֶבֶל וְזֶה טֶבֶל – זֶה יֵשׁ לוֹ מַקָּצָה, וְזֶה אֵין לוֹ מַקָּצָה,

הָדָא אָמְרָה, שֶׁעוֹשִׁין תַּקָּנָה לְמַקָּצָה לְהַצִּילוֹ שֶׁלֹּא כְּדַרְכּוֹ. תָּנֵי, נֵר שֶׁכָּבָה – מַצִּילִין אֶת שַׁמְנוֹ.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן◌ אָמַר: כָּבָה – מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: לֹא אָמַר אֶלָּא לְטַלְטְלוֹ, הָא לְהַצִּיל – מַצִּילִין.

תָּנֵי, נוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת הַדֶּלֶף בַּשַּׁבָּת. נִתְמַלֵּא, שׁוֹפֵךְ וְשׁוֹנֶה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה: עָשׂוּ אוֹתוֹ כַּנִּדָּרוֹת וּמַעֲיְינוֹת שֶׁבָּאוּ מִחוּץ לַתְּחוּם לְתוֹךְ הַתְּחוּם.

וְתָנֵי כֵּן, נִדָּרוֹת וּמַעֲיְינוֹת שֶׁבָּאוּ מִחוּץ הַתְּחוּם לַתְּחוּם – מְמַלֵּא מֵהֶן בַּשַּׁבָּת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם טוֹב.

הֲלָכָה ב׳ מַתְנִי׳ – כֹּל שֶׁהוּא מִשּׁוּם שְׁבוּת, מִשּׁוּם רְשׁוּת, מִשּׁוּם מִצְוָה בַּשַּׁבָּת, חַיָּבִין עָלָיו בְּיוֹם טוֹב.

וְאֵלּוּ הֵן מִשּׁוּם שְׁבוּת, לֹא עוֹלִין בָּאִילָן, וְלֹא רוֹכְבִין עַל גַּבֵּי בְהֵמָה, וְלֹא שָׂטִין עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְלֹא מְטַפְּחִין, וְלֹא מְסַפְּקִין, וְלֹא מְרַקְּדִין.

וְאֵלּוּ הֵן מִשּׁוּם רְשׁוּת, לֹא דָנִין, וְלֹא מְקַדְּשִׁין, וְלֹא חוֹלְצִין, וְלֹא מְיַבְּמִין.

וְאֵלּוּ הֵן מִשּׁוּם מִצְוָה, לֹא מַקְדִּישִׁין, וְלֹא מַעֲרִיכִין, וְלֹא מַחֲרִימִין, וְלֹא מַגְבִּיהִין תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת בְּיוֹם טוֹב.

כָּל אֵלּוּ בְּיוֹם טוֹב אָמְרוּ, קַל וָחוֹמֶר בַּשַּׁבָּת.

אֵין בֵּין יוֹם טוֹב לַשַּׁבָּת, אֶלָּא אֹכֶל נֶפֶשׁ בִּלְבָד.

גְּמָרָא – שְׁבוּת שֶׁהִיא רְשׁוּת, וּרְשׁוּת שֶׁהִיא

[דף כ׳ ע״א]

מִצְוָה, אֵי זוֹ הִיא שְׁבוּת שֶׁהִיא רְשׁוּת? לֹא עוֹלִין בָּאִילָן, וְלֹא רוֹכְבִין עַל גַּבֵּי בְהֵמָה, וְלֹא שָׂטִין עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְלֹא מְטַפְּחִין, וְלֹא מְסַפְּקִין, וְלֹא מְרַקְּדִין. אֵי זוֹ הִיא רְשׁוּת שֶׁהִיא מִצְוָה? לֹא דָנִין, וְלֹא מְקַדְּשִׁין, וְלֹא חוֹלְצִין, וְלֹא מְיַבְּמִין.

תָּנֵי, אֵין עוֹלִין בָּאִילָן, בֵּין לַח בֵּין יָבֵשׁ. נִיחָא לַח, יָבֵשׁ? כְּהָדָא אָנוּ אוֹמְרִין: אָסוּר לָדוּשׁ עַל גַּבֵּי זְמוֹרָה בַּשַּׁבָּת?!

אֶלָּא כְּרַבִּי מֵאִיר, דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: גֶּפֶן שֶׁיְּבֵשָׁה – אֲסוּרָה וְאֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת.

דִּבְרֵי הַכֹּל, אָמְרוּ אִילָן יָבֵשׁ מִפְּנֵי אִילָן לַח.

רַב חִיָּה בַּר אַשִּׁי אָתָא וּפְרֵי קוֹמֵי רַב, אָמַר לֵיהּ: בַּייְדָא אַתּוּתָהּ? אָמַר לֵיהּ: בְּהַהוּא תְּמַרְתָּא עֲקִימְתָּא. אָמַר לֵיהּ: מַאן שָׁרָא לָךְ?

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת כֵּלִים קַמָּא פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. חֹמֶר בַּשֶּׁרֶץ שֶׁאֵין בְּשִׁכְבַת זֶרַע וּבְשִׁכְבַת זֶרַע שֶׁאֵין בַּשֶּׁרֶץ. חֹמֶר בַּשֶּׁרֶץ: שֶׁהַשֶּׁרֶץ אֵין חֲלוּקָה טֻמְאָתוֹ, וְשִׁכְבַת זֶרַע חֲלֻקָּה טֻמְאָתָהּ. חֹמֶר בְּשִׁכְבַת זֶרַע, שֶׁשִּׁכְבַת זֶרַע מְטַמֵּא בְּכָל שֶׁהוּא, וְהַשֶּׁרֶץ אֵינוֹ מְטַמֵּא אֶלָּא בְּכַעֲדָשָׁה.

ב. חֹמֶר בַּנְּבֵלָה שֶׁאֵין בְּמֵי חַטָּאת וּבְמֵי חַטָּאת שֶׁאֵין בַּנְּבֵלָה. חֹמֶר בְּמֵי חַטָּאת: שֶׁמְּעוּט מֵי חַטָּאת – טָמֵא, וּמְעוּט נְבֵלָה – טָהוֹר. חֹמֶר בַּנְּבֵלָה שֶׁבִּימֵי חַטָּאת שֶׁלָּהֶן טְהוֹרִין מִטֻּמְאָתָן, וּמְטַהֲרִין אֶת הַטְּמֵאִים, וְאֵין מְטַמְּאִין בְּצֵרוּפָן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּנְּבֵלָה. מֵי חַטָּאת שֶׁיָּבְשׁוּ – הֲרֵי אֵלּוּ טְהוֹרִין. נְבֵלָה שֶׁיָּבְשָׁה, אִם יְכוֹלָה לִשְׁרוֹת וְלַחֲזוֹר לִכְמוֹת שֶׁהָיְתָה – הֲרֵי זֶה טְמֵאָה.

ג. חֹמֶר בְּטֻמְאַת מֵת שֶׁאֵין בְּבוּעַל נִדָּה וּבְבוּעַל נִדָּה שֶׁאֵין בִּטְמֵא מֵת. חֹמֶר בְּטֻמְאַת מֵת: שֶׁטְּמֵא מֵת טָעוּן הַזָּאָה שְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבוּעַל נִדָּה. חֹמֶר בְּבוּעַל נִדָּה: שֶׁבּוּעַל נִדָּה מְטַמֵּא כַּר הַתַּחְתּוֹן כָּעֶלְיוֹן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּטֻמְאַת מֵת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: זוֹבוֹ שֶׁל זָב, וְרֻקּוֹ, וְשִׁכְבַת זַרְעוֹ, וּמֵימֵי רַגְלָיו, וְדַם הַנִּדָּה וּרְבִיעִית דָּם מִן הַמֵּת, לָמָּה אָמְרוּ רְבִיעִית? לְפִי שֶׁכָּל עֶבֶר תְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ יֵשׁ בּוֹ רְבִיעִית דָּם, כַּיּוֹצֵא בַּמֶּרְכָּב לְטַמֵּא שְׁנַיִם וְלִפְסֹל אֶחָד. חֹמֶר בָּהֶן שֶׁאֵין בַּמֶּרְכָּב וּבְמֶרְכָּב שֶׁאֵין בָּהֶן. חֹמֶר בָּהֶן – שֶׁשָּׁוֶה מִגָּעָן לְמַשָּׂאָן לְטַמֵּא אָדָם וּלְטַמֵּא בְּגָדִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּמֶּרְכָּב. חֹמֶר בַּמֶּרְכָּב, שֶׁהַמֶּרְכָּב מְטַמֵּא תַּחַת אָבֶן מִסָּמָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּהֶן.

ד. חֹמֶר בִּכְזַיִת מִן הַמֵּת מִן הַמֵּת, שֶׁכְּזַיִת מִן הַמֵּת – פִּתְחוֹ בְּטָפַח, וְהַמֵּת עַצְמוֹ פְּתָחוֹ בְּאַרְבָּעָה טְפָחִים. וְכַמָּה הִיא כְּדֵי לַעֲלוֹת אַרְכָּה? רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ יְחוּר שֶׁל תְּאֵנָה שְׁנִפְשַׁח וּמְעֹרֶה בְּקִלְפָּה קְטַנָּה, אִם יָכוֹל לְחְיוֹת הֵימֶנָּה – טָמֵא.

הַשָּׁלֵם

ה. בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שָׁוָה סוּרְיָא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבִשְׁלֹשָׁה לְחוּצָה לָאָרֶץ: עֲפָרָהּ מְטַמֵּא כְּחוּצָה לָאָרֶץ, וְהַמֵּבִיא גֵּט מִסּוּרְיָא כְּמֵבִיא מִחוּצָה לָאָרֶץ, וְהַמּוֹכֵר עַבְדּוֹ לְסוּרְיָא כְּמוֹכֵר לְחוּצָה לָאָרֶץ. שְׁלֹשָׁה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: שֶׁהַקּוֹנֶה שָׂדֶה בְּסוּרְיָא כְּקוֹנֶה בְּפַרְוָר שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם, וְחַיֶּבֶת בְּמַעֲשְׂרוֹת וּבַשְּׁבִיעִית, וְהָרוֹצֶה לִכְנֹס לָהּ בְּטָהֳרָה – נִכְנָס.

ו. נִכְנָסִין לְבֵין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ שֶׁלֹּא רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין נִכְנָסִין. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן הַצְּנוּעַ לִפְנֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֲנִי נִכְנָסְתִּי לְבֵין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ שֶׁלֹּא רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם. אָמַר לוֹ: מִי חָבִיב? אַתָּה אוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל?! הָיָה שׁוֹתֵק. אָמַר לוֹ: בּוֹשׁ אַתָּה לוֹמַר, שֶׁכַּלְבּוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל חָבִיב הֵימֶנּוּ! אָמַר לוֹ: רַבִּי! אָמַרְתָּ. אָמַר לוֹ: הָעֲבוֹדָה! אֲפִלּוּ כֹּהֵן גָּדוֹל נִכְנָס, פּוֹצְעִין אֶת מוֹחוֹ בְּגִזְירִין אֶלָּא שֶׁלֹּא מִצָּאֲךָ, מַה תַּעֲשֶׂה שֶׁלֹּא מִצָּאֲךָ בַּעַל הַפּוּל[1]. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁהַכֹּל פּוֹרְשִׁין מִבֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ בְּשָׁעַת הַקְּטָרָה, כָּךְ פּוֹרְשִׁין בְּשָׁעַת מַתַּן דָּמִים. פַּר כֹּהֵן מָשִׁיחַ, פַּר הֶעְלֵם דָּבָר שֶׁל צִבּוּר, וּשְׂעִירֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, מַה מַּעֲלָה יֵשׁ בֵּין הַהֵיכָל לְבֵין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ? אֶלָּא שֶׁבַּהֵיכָל פּוֹרְשִׁין בֵּין בְּשָׁעַת הַקְּטָרָה בֵּין שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַקְּטָרָה. וּבֵין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ – אֵין פּוֹרְשִׁין אֶלָּא בְּשָׁעַת הַקְּטָרָה. בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ – נִכְנָסִין לַעֲבוֹדָה וְשֶׁלֹּא לַעֲבוֹדָה. וְלַהֵיכָל – אֵין נִכְנָסִין אֶלָּא לַעֲבוֹדָה בִּלְבַד.

ז. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: עֲלִיַּת בֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים חֲמוּרָה מִבֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים, שֶׁבְּבֵית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים כֹּהֵן גָּדוֹל נִכְנָס

---

[1] בַּעַל הַפּוּל – מִלְּשׁוֹן אֵין פּוֹלִין (אֵין בּוֹדְקִין), וְהֵינוּ הַמַּשְׁגִּיחַ וְהַמְמֻנֶּה לִבְדּוֹק אֶת טָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ בְּהַר הַבַּיִת.

תּוֹסֶפְתָּא

לְשָׁם בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה לַעֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים אַרְבַּע פְּעָמִים בַּיּוֹם, וְאִם נִכְנַס חָמֵשׁ - חָיַב מִיתָה. וְלַעֲלִיַּת בֵּית קָדְשֵׁי קָדָשִׁים אֵין נִכְנָסִין לָהּ אֶלָּא פַּעַם אַחַת בַּשָּׁבוּעַ[2], וְאָמְרֵי לָהּ: פַּעֲמַיִם בַּשָּׁבוּעַ, וְאָמְרֵי לָהּ: פַּעַם אַחַת בַּיּוֹבֵל, לְיַדַּע מַה הִיא צְרִיכָה. אָמְרוּ לוֹ: אֵין זוֹ מַעֲלָה. מְצָרְעִים שֶׁנִּכְנְסוּ לִפְנִים מִן הַחוֹמָה - לוֹקִין אֶת הָאַרְבָּעִים. זָבִין וְזָבוֹת נִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת שֶׁנִּכְנְסוּ לְהַר הַבַּיִת - לוֹקִין אַרְבָּעִים. מְצוֹרָע שֶׁנִּכְנַס לְהַר הַבַּיִת - לוֹקֶה שְׁמוֹנִים. טְמֵא מֵת נִכְנַס לְהַר הַבַּיִת, וְלֹא טְמֵא מֵת אָמְרוּ, אֶלָּא אֲפִילּוּ מֵת עַצְמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יג, יט): "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ"; עִמּוֹ - בְּמַחֲנֵה לְוִיָּה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַחַיִל וְעֶזְרַת נָשִׁים, טְמֵאֵי מֵת שֶׁנִּכְנְסוּ לְשָׁם - פְּטוּרִין.

ח. כָּל הָעֲזָרָה כְּשֵׁרָה לַאֲכִילַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְלִשְׁחִיטַת קָדָשִׁים קַלִּים, וְהַשּׁוֹחֵט בְּתוֹכָהּ חַלִּין - אָסוּרִין בַּהֲנָאָה, וְהִיא הָיְתָה חֲצַר הַמִּשְׁכָּן לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים שֶׁהָיוּ בַּמִּדְבָּר. כָּל הַטְּמֵאִים שֶׁנִּכְנְסוּ מִשַּׁעַר נִקָּנוֹר וְלִפְנִים, אֲפִילּוּ הֵן מְחֻסְּרֵי כַּפָּרָה - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין עַל זְדוֹנָן כָּרֵת, וְעַל שִׁגְגָתָן חַטָּאת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר טְבוּל יוֹם, וּשְׁאָר כָּל הַטְּמֵאִין וּטְהוֹרִין שֶׁנִּכְנְסוּ לִפְנִים מִמְּחִיצָתָן לַהֵיכָל - כְּלָלָן בְּאַרְבָּעִים. מִבֵּית לַפָּרוֹכֶת אֶל פְּנֵי הַפָּרֹכֶת בְּמִיתָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֶל פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת בְּמִיתָה, וְכָל הַהֵיכָל כֻּלּוֹ וּמִבֵּית לַפָּרוֹכֶת בְּאַרְבָּעִים.

ט. הַכֹּל נִכְנָסִים לִבְנוֹת וּלְתַקֵּן וּלְהוֹצִיא אֶת הַטָּמְאָה, מְצֹרָע בְּכֹהֲנִים, אֵין כֹּהֲנִים - נִכְנָסִין לְזִיִּים. אֵין לְזִיִּים - נִכְנָסִים יִשְׂרְאֵלִים. מְצֹרָע בְּטָהוֹרִים. אֵין טָהוֹרִין - נִכְנָסִין טְמֵאִין. מְצֹרָע בְּתִמִּימִין. אֵין תְּמִימִין - נִכְנָסִין בַּעֲלֵי מוּמִין. מְצֹרָע שֶׁיָּכְנְסוּ בְּתַבּוֹת. אֵין שָׁם תֵּבוֹת - נִכְנָסִין דֶּרֶךְ פְּתָחִים. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב כט, טז): "וַיָּבֹאוּ הַכֹּהֲנִים לִפְנִימָה בֵּית ה' לְטַהֵר וַיּוֹצִיאוּ אֶת כָּל הַטֻּמְאָה" וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִחְילוֹת שֶׁתַּחַת הֵיכָל - חוֹל, וּבְגִנּוֹ שֶׁל הֵיכָל - קֹדֶשׁ, אֵין אוֹכְלִין שָׁם קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְאֵין שׁוֹחֲטִין שָׁם קָדָשִׁים קַלִּים, וְהַטְּמֵאִין שֶׁנִּכְנְסוּ לְשָׁם - פְּטוּרִין.

י. וּכְשֵׁם שֶׁהָיוּ בַּמִּדְבָּר שָׁלֹשׁ מַחֲנוֹת: מַחֲנֵה שְׁכִינָה מַחֲנֵה לְוִיָּה מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, כָּךְ הָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם מִפֶּתַח יְרוּשָׁלַיִם: וְעַד פֶּתַח הַר הַבַּיִת - מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. מִפֶּתַח הַר הַבַּיִת וְעַד שַׁעֲרֵי נִקָּנוֹר - מַחֲנֵה לְוִיָּה. מִשַּׁעֲרֵי נִקָּנוֹר וְלִפְנִים - מַחֲנֵה שְׁכִינָה. וְהֵן הֵן קְלָעִים שֶׁבַּמִּדְבָּר, בִּשְׁעַת מַסָּעוֹת אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם טֻמְאָה.

יא. רַבִּי מְנַחֵם בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עֲיָרוֹת מֻקָּפוֹת חוֹמָה מִקְּדֻשּׁוֹת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁמְּשַׁלְּחִין מִתּוֹכָן אֶת הַמְּצוֹרָעִין וְהַבַּיִת צָמוּת בְּתוֹכָן לְאַחַר שָׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ, וּמְסַבְּבִין בְּתוֹכָן הַמֵּת עַד שֶׁיִּרָצוּ, יָצָא - אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (דִּבְרֵי הַיָּמִים-ב, כו, כג): "וַיִּשְׁכַּב עִזִּיָּהוּ עִם אֲבוֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ עִם אֲבוֹתָיו בִּשְׂדֵה הַקְּבוּרָה אֲשֶׁר לַמְּלָכִים כִּי אָמְרוּ מְצֹרָע הוּא, וַיִּמְלֹךְ יוֹתָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו". רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁאֵין זָבִים וְנִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת נִכְנָסוֹת לְהַר הַבַּיִת - כָּךְ מִשְׁכָּבָן וּמוֹשָׁבָן כַּיּוֹצֵא בָּהֶן.

מַסֶּכֶת כֵּלִים קַמָּא פֶּרֶק שֵׁנִי

א. כְּלֵי נֶתֶר, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מְטַמְּאִין מִתּוֹכָן וּמֵאֲוִירָן כִּכְלֵי חֶרֶשׂ, וּמַאֲחוֹרֵיהֶן כִּכְלֵי שֶׁטַח. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִין: כְּלֵי נֶתֶר הֲרֵי הֵן כִּכְלֵי חֶרֶשׂ לְכָל דָּבָר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בְּלָשׁוֹן אַחֶרֶת. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מְטַמְּאִין בִּכְלֵי חֶרֶשׂ וּבִכְלֵי שֶׁטַח. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: הֲרֵי הֵן כִּכְלֵי חֶרֶשׂ לְכָל דָּבָר. הַדַּקִּין שֶׁבִּכְלֵי חֶרֶשׂ - יוֹשְׁבִין שֶׁלֹּא מְסַמְּכִין, שְׁעוּרָן בִּכְדֵי סִיכַת קָטָן עַד לוֹג, לוֹג כִּלְמַטָּה הֵימֶנּוּ. מִלּוֹג וְעַד סְאָה בְּרְבִיעִית סְאָה כִּלְמַטָּה הֵימֶנּוּ מִסְאָה, וְעַד סָאתַיִם כַּחֲצִי לוֹג סָאתַיִם כִּלְמַטָּה הֵימֶנּוּ. מִסָּאתַיִם וְעַד שָׁלֹשׁ, וְעַד חֲמֵשׁ סְאִין בְּלוֹג, וְחֲמֵשׁ וּלְמַעְלָה כִּלְמַטָּה הֵימֶנּוּ. רַבִּי עֲקִיבָה

הַשָּׁלֵם

---

[2] בְּשֶׁבַע שָׁנִים.

תּוֹסֶפְתָּא

אוֹמַר: מִלַּחְמִיּוֹת וְעַד חֲצָבִים גְּדוֹלִים בְּלוֹג. מִכָּאן וְאֵילָךְ בְּלוֹג. נִשְׁתַּקְּעוּ דְּבָרִים וְלֹא נֶאֶמְרוּ. רַבִּי נְחֶמְיָה וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמְרוּ: חֲצָבִים גְּדוֹלִים. שְׁנֵי לוֹגִין. הַפְּכִין הַגְּלִילִין וְהַחֲבִיּוֹנוֹת שֶׁבִּיהוּדָה - יֵשׁ לָהֶן קַרְקָרוֹת[3] וְאֵין לָהֶן דְּפָנוֹת. הַסִּילוֹנוֹת[4] וְהַקַּרְמִיּוֹן שֶׁעָשָׂה בָּהֶן בֵּית קִבּוּל מַיִם, אוֹ צְרוֹרוֹת טְמֵאִין אוֹ לוּלָגִין פְּרוּסָה טְהוֹרָה מְגֹפֶּפֶת - הֲרֵי זוֹ טְמֵאָה. הַכִּסֵּא וְהַסַּפְסָל וְכָל מִדְרָס כְּלֵי חֶרֶס - טְהוֹרִין. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: טְמֵאִים. לָגִין פְּרוּצָה - טְהוֹרָה. מְגֹפֶּפֶת - טְמֵאָה. מַשְׁפֵּךְ שֶׁל מַתֶּכֶת, בֵּין שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים וּבֵין שֶׁל רוֹכְלִין וּמְגוּפַּת הַיּוֹצְרִין, אֶת שֶׁהוּא פּוֹתֵחַ בָּהּ - טְהוֹרָה, וְשֶׁהוּא גוֹמֵר בָּהּ - טְמֵאָה. וְרַבִּי נְחֶמְיָה אָמַר: חִלּוּף הַדְּבָרִים. וְשֶׁל עֵץ וְשֶׁל עֶצֶם וְשֶׁל זְכוּכִית שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים - טְהוֹר, וְשֶׁל רוֹכְלִין - טְמֵא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּשֶׁל מִדָּה; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה. וְרַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַטֶּה עַל צִדּוֹ וּמֵרִיחַ בּוֹ לַלּוֹקֵחַ. כְּסוּי כַּדֵּי יַיִן וְכַדֵּי שֶׁמֶן וְכִסּוּי חֲבִיּוֹת וּנְיָרוֹת שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן עֲרַאי וּמַשְׁלִיכָן - טְהוֹרִין. וְאִם הִתְקִינוּ לְתַשְׁמִישׁ - טְמֵאִין. כְּסוּי אִלְפָּס, בִּזְמַן שֶׁנָּקוּב וְיֵשׁ לוֹ חִדּוּד - טָהוֹר, וְאֵין לוֹ חִדּוּד - טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁמְּסַנֶּנֶת לְתוֹכוֹ אֶת הַיָּרָק. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: מִפְּנֵי שֶׁהוֹפְכָהּ עָלָיו אֶת הָרוֹקְמָה[5]. זֶה הַכְּלָל: כָּל הַמְּשַׁמֵּשׁ כְּפוּי בִּכְלֵי חֶרֶס - טָהוֹר.

הַשָּׁלֵם

ב. גְּסָטְרָא שֶׁנִּסְדְּקָה בַּכִּבְשָׁן, כֵּיצַד מְשַׁעֲרִין אוֹתָהּ? אִם הָיוּ שְׁבָרֶיהָ שָׁוִין וְתוֹכָהּ מַאֲדִים, בְּיָדוּעַ שֶׁעַד שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מִלַּאכְתָּהּ נִסְדְּקָה. בֵּית תַּבְלִין שֶׁל עֵץ הֶעָשׂוּי מְגוּרוֹת מְגוּרוֹת, וְאֵין לוֹ לִזְבֹּז נִטְמָא אֶחָד מֵהֶן בְּמַשֶּׂהוּ - הוּא טָמֵא וַחֲבֵרוֹ טָהוֹר. וּבַשֶּׁרֶץ - כֻּלּוֹ טָמֵא. הָרָחָב שֶׁלּוֹ - רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: חוֹלְקִין אֶת עָבְיוֹ. הַמְּשַׁמֵּשׁ אֶת הַטָּמֵא - טָמֵא. וְהַמְּשַׁמֵּשׁ אֶת הַטָּהוֹר - טָהוֹר. גְּסָטְרָא - שְׁעוּרָהּ כְּמוֹצִיא מַשְׁקֶה. נָפְלוּ מַשְׁקִין - נִדּוֹן כַּאֲחוֹרִים. קָבְעוּ בְּמַסְמֵר - חִבּוּר לַטָּמְאָה וּלְהַזָּאָה. תְּקָעוֹ - חִבּוּר לַטָּמְאָה וְאֵין חִבּוּר לְהַזָּאָה. נוֹטֵל וְנוֹתֵן - אֵין חִבּוּר לֹא לַטָּמְאָה וְלֹא לְהַזָּאָה.

ג. מַסְרֵק שֶׁל צַרְצוּר[6], רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין מְטַמֵּא בָּאֲוִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְטַמֵּא בָּאֲוִיר. הֶעָשׂוּי לְכָךְ וּלְכָךְ, כְּגוֹן הַכַּבְכָּב, וְהָאִלְפָּס, וְהַקְּדָרָה - מַטִּילִין אוֹתוֹ לְחֹמֶר, לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא טָמְאָה לָאֲחֵרִים כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה, אֲבָל הוּא עַצְמוֹ - אֵין טָהוֹר אֶלָּא בְּמוֹצִיא זֵיתִים בִּלְבַד. נִבְלֵי יַיִן - שְׁעוּרָן בְּמַשְׁקִין. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בְּזֵרְעוֹנִין. נִבְלֵי שֶׁמֶן - שְׁעוּרָן בְּמַשְׁקִין. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בְּזֵרְעוֹנִין. גְּסָטְרָא שְׁעוּרָהּ כְּמוֹצִיא

---

[3] שׁוּלֵי הַכְּלִי.

[4] צְנוֹרוֹת.

[5] בְּמִשְׁנָיוֹת כֵּלִים (פֶּרֶק ב, מִשְׁנָה ה) הַגִּרְסָה הִיא: 'חִרּוּנְקִי'. וּפֵרֵשׁ רַבִּי עוֹבַדְיָה בַּרְטְנוּרָא (וְכֵן בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָיוֹת לְרַמְבַּ"ם): 'הַיְרָקוֹת לְאַחַר שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ וּדְבוּקִים זֶה בָּזֶה וְנַעֲשִׂים גּוּף אֶחָד, נִקְרָאִים רוּנְקִי'.

[6] **צַרְצוּר** – הוּא כְּלִי חֶרֶס שֶׁעוֹשִׂים עַל פִּיו כְּפוּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נְקָבִים קְטַנִּים כְּעֵין כְּבָרָה, כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס עַל יְדֵי הַנְּקָבִים אֲוִיר לְתוֹךְ הַכְּלִי וְלֹא יִתְעַפְּשׁוּ הַמַּיִם, וְהַמְעָרָה מְמַנּוּ מַיִם, הַמַּיִם נִשְׁפָּכִים עַל יְדֵי הַנְּקָבִים הַצָּרִים. וְסָבִיב כְּפוּי זֶה בּוֹלְטִים שְׁנַיִם כְּשֶׁנֵּי הַמִּסְרֵק לְנוֹי.

תּוֹסֶפְתָּא

מַשְׁקֶה. הַפְּתִיקָה[7] - הֲרֵי זֶה טָהוֹר. הַפַּכִּין הַגְּלִילִין שְׁמוֹלִיכִין בָּהֶן שֶׁמֶן לַמֶּרְחָץ. וְהַצְּרוֹרִין[8], וְהַשְּׁקוּדִין[9], עַד שֶׁלֹּא הוּסְקוּ - טְהוֹרִין. וּמְשֶׁהוּסְקוּ - טְמֵאִין. הוּסְקוּ וְהֵן נָאִין - טְמֵאִין. חֶרֶשׁ שֶׁפֵּרֵשׁ מִן הַחֲבִיּוֹת וּמִן הַקְּדֵרָה. אִם מְקַבֵּל כַּשְּׁעוּר - טָמֵא. אִם לָאו - טָהוֹר. נִקַּב וַעֲשָׂאוֹ בְּזָפֶת - טָהוֹר. שֶׁכְּלִי חֶרֶשׁ שֶׁטָּהַר שָׁעָה אַחַת - אֵין לוֹ טֻמְאָה לְעוֹלָם.

מַסֶּכֶת כֵּלִים קַמָּא פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הֵבִיא שִׁבְרֵי כְלֵי חֶרֶס וְדִבְּקָן זֶה לָזֶה וַעֲשָׂאָן תַּנּוּר, וְעָשָׂה לָהֶן טְפֵלָה בֵּין מִבִּפְנִים וּבֵין מִבַּחוּץ, וְהִסִּיקוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד כַּשְּׁעוּר - כָּלָן מִטַּמְּאִין בְּמַגָּע וּבְאֲוִיר. הַקָּנוֹנִים הַגְּדוֹלִים שֶׁטְּפָלוּם בְּיִבָּלוֹת וּבָאֲדָמָה - הֲרֵי אֵלּוּ הֵן חִבּוּר. הַטְּבִילָן - הֲרֵי זוֹ חוֹצֶצֶת עָלָיו. חֶרֶשׁ שֶׁטְּפָלוּ לִהְיוֹת מְבַשֵּׁל - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ חִבּוּר.

---

[7] בְּגֶרְסַת הַסְּפָרִים כָּתוּב "הֶחָתִיקָה". וְהֵבִיא בַּ'חָזוֹן יְחֶזְקֵאל' אֶת מַה שֶּׁגָּרַם הַגֶּרְ"א בְּבֵאוּרוֹ, "הֶעָתִיקָה שֶׁל כְּלִי". וּפֵרֵשׁ הַ'חָזוֹן יְחֶזְקֵאל': הֶעָתֵק שֶׁל כְּלִי שֶׁעוֹשִׂים לְרַאֲוָה. אֲבָל בְּגֶרְסַת הַגֶּרְ"א גָּרַם "**הַפִּתִּיקָה**", וְכֵן גָּרַם בְּ'חַמְדֵי דָוִד', וּבֵאֵר שָׁם, שֶׁהוּא מִלְּשׁוֹן **פּוֹתְקִין** אֶת הַגִּנָּה, שֶׁהוּא כְּלִי הֶעָשׂוּי לְזֹרֶק מַיִם לַגִּנָּה וְאֵינוֹ בֵּית קִבּוּל, לָכֵן אֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה.

[8] כְּלִי שֶׁמַּשְׁקִים בּוֹ שָׂדוֹת וְיֵשׁ בּוֹ נְקָבִים רַבִּים, וְהַמַּיִם שׁוֹטְפִים עַל יָדָם אֶת הַשָּׂדוֹת כְּמוֹ גֶּשֶׁם.

[9] הָיוּ לָהֶם כֵּלִים שֶׁהָיוּ נַעֲשִׂים לְפִי הַצֹּרֶךְ בְּמַהִירוּת וּבְזְרִיזוּת (וְלָכֵן שְׁמָם 'שְׁקוּדִין', מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים אוֹתָם **בִּשְׁקִידָה** וּבְמַהִירוּת), מִכְּלִי שֶׁיִּצְטָרֵךְ אוֹתָם צְרוּפִּ גָּמוּר בַּכְּבְשָׁן, אֶלָּא בְּהַסָּקָה אוֹ בַּחֲצִי הַסָּקָה.

הַשָּׁלֵם

הַיְקָרִין שֶׁטְּפָלָן לִהְיוֹת זוֹפֶת בָּהֶן - הֲרֵי אֵלּוּ חִבּוּר. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי מֵאִיר וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּמֵחַם שֶׁטְּפָלוֹ עַד מָקוֹם שֶׁהָאוּר שׁוֹלֶטֶת בּוֹ - שֶׁהוּא חִבּוּר, וְעַד מָקוֹם שֶׁאֵין הָאוּר שׁוֹלֶטֶת בּוֹ - שֶׁאֵינוֹ חִבּוּר. הַטְּבִילָהּ - אֵין חוֹצֵץ עָלָיו. בְּהִדּוּק הַקְּרוֹיָה הַבְּרִיאָה - הֲרֵי זֶה חִבּוּר. הַטְּבִילָהּ - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ חִבּוּר. הַטְּבִילָהּ - אֵינָהּ חוֹצֶצֶת עָלָיו. כְּשׁוּת שֶׁלְּקָטָן - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ חִבּוּר. הַטְּבִילָן, צוֹאָה שֶׁעַל הַכִּסֵּא - אֵינָהּ חוֹצֶצֶת עָלָיו. הָאֲבָר וְהַבָּשָׂר הַמְּדַלְדְּלִין בָּאָדָם - הֲרֵי אֵלּוּ אֵינָן חִבּוּר. טָבַל - אֵין חוֹצְצִין עָלָיו.

ב. הַזָּפֶת, חִבּוּר בִּכְלֵי מַתָּכוֹת בִּדְבָר הָרָאוּי לָהּ, אֲבָל דָּבָר שֶׁאֵין רָאוּי לָהּ - הֲרֵי זֶה אֵין חִבּוּר. הַטְּבִילוֹ - הֲרֵי זֶה חוֹצֶצֶת. כֵּיצַד? קִתּוֹן הַנִּקָּב וַעֲשָׂאוֹ בְּזֶפֶת - הֲרֵי זוֹ אֵינוֹ חִבּוּר. הַטְּבִילוֹ - הֲרֵי זוֹ חוֹצֶצֶת עָלָיו. אֲבָל חָבִית שְׁנִקְּבָה וַעֲשָׂאוֹ בִּבְעַץ, וּבְקַנְטָרִין, וּבְגֶפְרִית, וּבְזֶפֶת, וּבְסִיד, וּבְגִפְסִית - חִבּוּר, וּשְׁאָר כָּל הַדְּבָרִים - אֵינוֹ חִבּוּר. וְרַבִּי עֲקִיבָה מְטַמֵּא בְּשֶׁל עֵץ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִינוֹ.

ג. עֲרֵבָה גְּדוֹלָה שֶׁל חֶרֶס, אַף עַל פִּי שֶׁבָּאָה בְּמִדָּה - טְמֵאָה. נִפְחָתָה - בְּמוֹצִיא זֵיתִים, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַטֶּה עַל צָדָהּ וְלֹשׁ בָּהּ - טְהוֹרָה, שֶׁמִּתְחִלָּה לֹא לְכָךְ נַעֲשֵׂית.

ד. הַמֵּבִיא אֲרָנִיוֹת, וְתַנּוּרִין, וְסִפָּלִים, וּכְלֵי חֶרֶשׁ - מִחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ, עַד שֶׁלֹּא הוּסְקוּ - טְמֵאִין מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים, וּטְהוֹרִין מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶשׁ. הוּסְקוּ - טְמֵאִין מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶשׁ וּטְהוֹרִין מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים, נִמְצֵאת אוֹמֵר: בִּשְׁעַת שֶׁהֵן טְמֵאִין מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים - טְהוֹרִים מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶשׁ, וּבִשְׁעַת שֶׁהֵם טְמֵאִים מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶשׁ - טְהוֹרִים מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים. הֵבִיא עָפָר מִמָּקוֹם הַטֻּמְאָה וְנִבְלוּ בְּמָקוֹם הַטָּהֳרָה, אוֹ מִמָּקוֹם הַטָּהֳרָה וְנִבְלוּ בְּמָקוֹם הַטֻּמְאָה - טָמֵא. נִבְלוּ עַל גַּבֵּי הַסֶּלַע, אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם הַטָּהֳרָה - טָמֵא. הַלָּבֵן לִבֵּנִים בְּבֵית הַפָּרָס בְּמָקוֹם הַטֻּמְאָה - טָמֵא. בְּמָקוֹם הַטָּהֳרָה - טָהוֹר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִילּוּ

תּוֹסֶפְתָּא

לְבֵנָה מִבֵּית הַפְּרָס מִמָּקוֹם הַטְּמְאָה - טְהוֹר. שֶׁלֹּא אָמְרוּ אֶלָּא גּוּשׁ כִּבְרָיְתוֹ. חֻזְקַת חֲרָסִין הַנִּמְצָאִין בְּכָל מָקוֹם - טְהוֹרִין, חוּץ מִן הַנִּמְצָאִין בְּבֵית הַיּוֹצֵר, מִפְּנֵי שֶׁרֻבָּן מִן הַגִּסְטְרָאוֹת. חֶרֶשׁ שֶׁפָּרַשׂ מִדָּפְנָהּ שֶׁל חָבִית, וּמִן דָּפְנָהּ שֶׁל קְדֵרָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי מֵאִיר, וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כִּדְבָרָיו: כְּדֶרֶךְ קַבָּלָתָהּ - טְמֵאָה. שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ קַבָּלָתָהּ - טְהוֹרָה. נִטְלָה הָאֹזֶן וְנִשְׁבַּר הַחִדּוּד; רַבִּי יְהוּדָה מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין, שֶׁכְּלֵי שֶׁטָּהַר שָׁעָה אַחַת - אֵין לוֹ טֻמְאָה לְעוֹלָם.

ה. חָבִית שֶׁנִּפְחֲתָה וּמְקֻבֶּל עַל דָּפְנָהּ, אוֹ שֶׁנֶּחְלְקָה כְּמִין שְׁתֵּי עֲרֻבּוֹת. רַבִּי יְהוּדָה מְטַהֵר וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין, שֶׁמִּתְחִלָּה לְכָךְ נַעֲשֵׂית, לִהְיוֹת מָטָה עַל צַדָּהּ וּמוֹצִיא מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ לַצַּדָּדִין, וְאִם הָיְתָה גִּסְטְרָא - הֲרֵי זוֹ טְהוֹרָה, שֶׁלֹּא אָמְרוּ שִׁירַיִן לַשִּׁירַיִן אֶלָּא שִׁירַיִן לַכֵּלִים. אֵיזוֹ הִיא גִּסְטְרָא? כָּל שֶׁנִּסְדָּקִים אָזְנֶיהָ, וַאֲפִלּוּ אַחַת מֵהֶן נִסְדְּקָה לְמַטָּה מֵאָזְנֶיהָ, אַף עַל פִּי שֶׁאָזְנֶיהָ קַיָּמוֹת - הֲרֵי זוֹ כְּגִיסְטְרָא. וְאִם מִתְּחִלָּה עֲשָׂאָהּ יָד שֶׁל אָזְנַיִם - נְדוֹנֶת כִּחְבִית, הָיְתָה מָטָה עַל צַדָּהּ כְּמִין קַתְדְּרָא הוּא הַדָּבָר כָּל הַמִּתְקַבֵּל עָמָּהּ, מַיִם בְּשָׁעָה שֶׁהוּא מְעָרֶה מַשְׁקִין לְתוֹכָהּ - מְטַמֵּא בְּמַגָּע וּבְאֲוִיר, כָּל שֶׁאֵין מִקַּבֵּל עִמָּהּ מַיִם בְּשָׁעָה שֶׁמְּעָרֶה מַשְׁקִין לְתוֹכָהּ - מְטַמֵּא בְּמַגָּע, וְאֵין מְטַמֵּא בְּאֲוִיר.

ו. שׁוּלֵי הַקַּרְפָּאוֹת וְשׁוּלֵי הַקְּסוּם הַצִּידוֹנִיִּים, וּכְלֵי חֶרֶשׂ שֶׁשּׁוּלָיו חֲדִים וּכְדִבְרֵי רַבִּי נָתָן. הַקּוֹז וְהַקּוּד הַבַּבְלִי שֶׁנִּסְדְּקוּ מִלְמַעְלָה וּמִקַּבְלִין כְּשִׁעוּר מִלְמַטָּה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן יְכוֹלִין לֵישֵׁב שֶׁלֹּא מְסָמְכִין טְמֵאִין, שֶׁלְּכָךְ נַעֲשׂוּ מִתְּחִלָּתָן. שׁוּלֵי כְּלֵי עֵצִים וּכְלֵי זְכוּכִית וּכְלֵי עֶצֶם, קַרְטִיסִין שָׁפָן וַעֲשָׂאָן וּמְקַבְּלִין כָּל שֶׁהֵן - טְמֵאִין. הָיָה שָׁוֶוה, מִן הַשָּׁפָה הַפְּנִימִית וְלִפְנִים הֵימֶנָּה וְלַחוּץ - טְהוֹרָה. כְּלֵי חֶרֶשׂ מְקַבְּלִין טֻמְאָה מִשֶּׁתִּגָּמֵר מְלַאכְתָּן; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִשֶּׁיְּצָרְפוּ בַּכִּבְשָׁן. צָרָפָן, אֲפִלּוּ

הַשָּׁלֵם

בְּגֶפֶת - טְמֵאָה, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא מִצָּה מַשְׁקִין, וּמִשֶּׁם רְשׁוּת עִם הָאָרֶץ אֵין חוֹשֵׁשׁ לָהֶן, וַחֲבֵרוּתָהּ, אֲפִלּוּ בָּא לְאַחַר שְׁלשָׁה יָמִים וְנוֹטֵל.

ז. גִּלָּה חֲפָאִין וּמָצָא אָבָק עַל גַּבֵּי כֻּלָּם - הֲרֵי זוֹ נוֹטֵל. נִטַּל אֶחָד מֵהֶן בִּרְשׁוּת בְּעַם הָאָרֶץ, מָקוֹם שֶׁמְּשַׁקְּעִין אֶת הַנָּאוֹת, בְּטִיט הַלְּבָן, וְהֶחְבֵּר עוֹמֵד עַל שִׁקּוּעוֹ, וְעַם הָאָרֶץ עוֹמֵד עַל הָעַמּוּד - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא אוֹתוֹ עַמּוּד בִּלְבַד. חֶבֶר עוֹמֵד מִלְמַעְלָה וְעַם הָאָרֶץ עוֹמֵד מִלְּמַטָּה וְשׁוֹלֶה וְנוֹתֵן לוֹ, וְעַם הָאָרֶץ נֶאֱמָן לוֹמַר: "לֹא טִמֵּאתִי", מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּחֶזְקַת הַמְּשַׁתֵּמֵר.

מַסֶּכֶת כֵּלִים קָמָא פֶּרֶק רְבִיעִי

א. תַּנּוּר שֶׁל לְבֵנוֹת, תְּחִלָּתוֹ בְּכָל שֶׁהוּא, וּשְׁיָרָיו בְּרִבּוֹ, שֶׁרַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: תְּחִלָּתוֹ אַרְבָּעָה וּשְׁיָרָיו אַרְבָּעָה. תַּנּוּר, מֵאֵימָתַי מְקַבֵּל טֻמְאָה? מִשֶּׁהוּסַךְ כְּדֵי לֶאֱפוֹת בּוֹ סְפָגְנִין. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: רוֹאִין אֶת הָעֵצִים שֶׁהוּסַךְ בָּהֶן, כְּאִלּוּ הוּסְקוּ לְאַחַר רְדִיַּת הַפַּת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי יוֹחָנָן: טְפֵילַת הַתַּנּוּר, עַד כַּמָּה חִבּוּר לַתַּנּוּר? עַד כְּדֵי צֹרֶךְ! וְכַמָּה הוּא צֹרֶךְ? בַּתַּנּוּר - טֶפַח, וּבַכִּירָה שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת.

ב. שָׁלֹשׁ אֲבָנִים שֶׁחִבְּרָן זוֹ לְזוֹ, וַעֲשָׂאָן תַּנּוּר וְעָשָׂה לָהֶן טְפֵלָה, בֵּין מִבִּפְנִים וּבֵין בַּחוּץ - מְטַמְּאוֹת בְּמַגָּע וּבְאֲוִיר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִבִּפְנִים מְטַמְּאוֹת בְּמַגָּע וּבְאֲוִיר, וּמִבַּחוּץ מְטַמְּאוֹת בְּמַגָּע וְאֵין מְטַמְּאוֹת בְּאֲוִיר. חִבְּרָן לַתַּנּוּר וְלֹא חִבְּרָן זוֹ לְזוֹ - מְטַמְּאוֹת. חִבְּרָן זוֹ לְזוֹ וְלֹא חִבְּרָן לַתַּנּוּר - הֲרֵי הֵן כִּירָה. חָפַר בָּאָרֶץ וְעָשָׂה לָהֶן טִירָה - טְהוֹרָה, וְטִירַת כִּירָה - טְהוֹרָה.

ק ד,ג תַּנּוּר שֶׁהִסִּיקוּ לִהְיוֹת צוֹלֶה בּוֹ - טָמֵא. לִהְיוֹת טוֹמֵן בּוֹ אוּנִין שֶׁל פִּשְׁתָּן - טָהוֹר שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מְלַאכְתָּהּ בְּגוּפוֹ. תַּנּוּר שֶׁהִסִּיקוּ עַד שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: טָהוֹר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: זֶה הָיָה מַעֲשֶׂה בְּתַנּוּרֵי כְּפַר סִיגְנָא, וְהָיָה רַבָּן

תּוֹסֶפְתָּא

גַּמְלִיאֵל מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. מִפְּנֵי מַה מוֹסֵף תַּנּוּר שֶׁל נַחְתּוֹמִין טָמֵא? מִפְּנֵי שֶׁהוּא סוֹמֵךְ עָלָיו שַׁפּוּד שֶׁל צְלִי. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִפְּנֵי שֶׁהוּא תּוֹלֶה, יוֹרֵד בְּשַׁפּוּד וְנוֹתְנָהּ עָלָיו. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשּׁם רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר: מוֹסֵף תַּנּוּר - טָפַח, מוֹסֵף יוֹרָה שֶׁל שׁוּלְקֵי זֵיתִים - טְפָחַיִם, וְאֵינוֹ מְטַמֵּא בָּאֲוִיר אֶלָּא כְּנֶגֶד הַמּוֹסֵף. וּמֵאֵימָתַי הוּא מְטַמֵּא? מִשֶּׁיִּתְחִיל לְשׁוֹלְקוֹ.

ד. תַּנּוּר הַנִּתָּן בּוֹ עָפָר עַד חֻצְיוֹ, מֵעָפָר וּלְמַטָּה - מְטַמֵּא בְּמַגָּע, מֵעָפָר וּלְמַעְלָה - מְטַמֵּא בָּאֲוִיר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין חוֹלְקִין כְּלִי חֶרֶס אֶלָּא כֻּלָּהּ מְטַמֵּא בָּאֲוִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מֵעָפָר וּלְמַטָּה מְטַמֵּא בְּמַגָּע, מֵעָפָר וּלְמַעְלָה מְטַמֵּא בָּאֲוִיר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין חוֹלְקִין, אֶלָּא כֻּלָּהּ מְטַמֵּא בְּמַגָּע וּבָאֲוִיר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנְּתָנָן בּוֹ עָפָר, וְאַחַר כָּךְ הִסִּיקוֹ. אֲבָל הִסִּיקוֹ וְאַחַר כָּךְ נָתַן בּוֹ עָפָר - כֻּלּוֹ מְטַמֵּא בְּמַגָּע וּבָאֲוִיר. וּמוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה לַחֲכָמִים: בְּתַנּוּר שֶׁנְּתָנוֹ עַל פִּי הַבּוֹר, אוֹ עַל פִּי הַדּוּת וְנָתַן שָׁם אֹבֶן וּמֵרְחוֹ בְּטִיט מִן הַצַּדְדִין, שֶׁהוּא טָמֵא, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ טָמֵא.

ה. תַּנּוּר שֶׁחֲצָצוֹ לִשְׁנַיִם, וְהֶסֵּק אֶחָד מֵהֶן וְנִטְמָא, הוּא טָמֵא וַחֲבֵרוֹ טָהוֹר. בִּשֶּׁרֶץ - כֻּלּוֹ טָמֵא. וְהָעִבֵּי שְׁבִינֵיהֶן - כֻּלּוֹ טָמֵא. הוֹסְקוּ שְׁנֵיהֶן וְנִטְמָא אֶחָד מֵהֶן, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁם רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: חוֹלְקִין אֶת עֲבִיוֹ. הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַטָּמֵא - טָמֵא. וְהַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַטָּהוֹר - טָהוֹר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁחֲצָצוֹ וְאַחַר כָּךְ הִסִּיקוֹ, אֲבָל הִסִּיקוֹ וְאַחַר כָּךְ חֲצָצוֹ - מְטַמֵּא בְּמַגָּע וּבָאֲוִיר. נִטְמָא אֶחָד מֵהֶן בְּמַשָּׁקֶה - הֲרֵי חֲבֵרוֹ טָהוֹר.

ו. תַּנּוּר שֶׁנֶּחְלַק לִשְׁנַיִם, וַאֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא, וַאֲפִלּוּ מִבֵּית הָאֹמֶן -טָמֵא לְפִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְכַוֵּן.

הַשָּׁלֵם

ז. תַּנּוּר שֶׁל סְדָקִין שֶׁנָּתַן הַסֵּדֶק כִּכְלֵפֵי הַזָּוִית, וּמֵרְחוֹ בְּטִיט מִן הַצַּדְדִין, רַבִּי נָתָן מְטַמֵּא, מִפְּנֵי שֶׁזָּוִית מְחַבַּרְתּוֹ. וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. דַּף שֶׁל תַּנּוּר שֶׁנִּתְּנוּ בְּזָוִית לְהִיוֹת אוֹפֶה בּוֹ - טָהוֹר. וְאִם יֵשׁ בּוֹ רֹב תַּנּוּר - טָמֵא. תַּנּוּר שֶׁל סְדָקִין שֶׁעָשָׂה טְפֵלָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וּמָקוֹם הַסְּדָקִים מְגֻלֶּה - טָמֵא. נָתַן חוֹל לְצָרוֹרוֹת - טָהוֹר. כָּפָרָן טִיט עַל גַּבֵּי הַסֵּדֶק - טָמֵא. חֶרֶשׂ עַל גַּבֵּי סֵדֶק - טָהוֹר. מֵרְחוֹ בְּטִיט מִלְמַעְלָה, אוֹ שֶׁעָשָׂה לוֹ מַעֲלָה מִבַּחוּץ - טָמֵא. מִפְּנֵי שֶׁהַטְּפֵלָה עוֹשָׂה אֶת כֻּלּוֹ אֶחָד. נָתַן עָלָיו טִיט חַרְסִית אֲדָמָה, סִיד וְגִפְסִית, אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא, וַאֲפִלּוּ מִבֵּית הָאֹמֶן - טָמֵא. זֶפֶת וְגָפְרִית, שַׁעֲוָה וּשְׁמָרִים, בָּצָק וּגְלָלִין. וְכֵן דָּבָר שֶׁאֵין עוֹשִׂין בּוֹ תַּנּוּרִים - טָהוֹר. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: כָּל דָּבָר שֶׁאֵין עוֹשִׂין בּוֹ תַּנּוּרִים - אֵין מְחַבֵּר אֶת הַסְּדָקִין.

ח. תַּנּוּר שֶׁבָּא מְחֻתָּךְ מִבֵּית הָאֹמֶן, עָשָׂה לְמוּדִין וְנָתַן עָלָיו - טָהוֹר. מֵרְחוֹ בְּטִיט טָמֵא - נִטְמָא. סִלֵּק אֶת הַלְּמוּדִין - טָהוֹר. הֶחְזִירָן לוֹ - טָהוֹר. מֵרְחוֹ בְּטִיט - מְקַבֵּל טֻמְאָה, וְאֵין צָרִיךְ לְהַסִּיקוֹ, שֶׁכְּבָר הִסַּק מִשֶּׁיַּסִּיקֻנּוּ כְּדֵי לֶאֱפוֹת בּוֹ סְפָגְנִין. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַמֵּא מִיָּד. תַּנּוּר שֶׁל חַלּוֹנוֹת, שֶׁכָּל אַחַת וְאַחַת פְּחוּתָה מֵאַרְבָּעָה טְפָחִים, וְהָיְתָה בָּהֶן אַחַת שֵׁשׁ בְּהּ אַרְבָּעָה טְפָחִים - הִיא מְטַמְּאָה בְּמַגָּע וּבָאֲוִיר, וְהַשְּׁאָר מְטַמְּאוֹת בְּמַגָּע וְאֵין מְטַמְּאוֹת בָּאֲוִיר. תַּנּוּר שֶׁל חֲלִילוֹת שֶׁכָּל אַחַת וְאַחַת פְּחוּתָה מֵאַרְבָּעָה טְפָחִים, וְהָיְתָה בָּהֶן אַחַת שֵׁשׁ בְּהּ אַרְבָּעָה טְפָחִים, הִיא מְטַמֵּא בְּמַגָּע, וְאֵין מְטַמֵּא בָּאֲוִיר וְהַשְּׁאָר טָהוֹר. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הָרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לוֹ תַּנּוּר בְּטָהֳרָה - מֵבִיא תַּנּוּר שֶׁל סְדָקִים, וּמֵבִיא תַּנּוּר שֶׁל חֶרֶשׂ וּמַלְבִּישׁוֹ מִבַּחוּץ, וְנוֹתֵן חוֹל אוֹ צְרוֹרוֹת בֵּינְתַיִם, וְאַף עַל פִּי שֶׁעָשָׂה טְפֵלָה לְחִיצוֹן - טָהוֹר. פִּיטִים שֶׁקִּירוּ לוֹ וַעֲשָׂאוֹ תַּנּוּר וְעָשָׂה לוֹ טְפֵלָה מִבַּחוּץ, אַף עַל פִּי שֶׁמְּקַבֵּל טֻמְאָה עַל דַּפְנוֹתָיו כְּשִׁעוּר - טָהוֹר.

תּוֹסֶפְתָּא

ט. תַּנּוּר, מֵאֵימָתַי טָמֵא? מִשֶּׁיִּסְתְּקֵנוּ כְּדֵי לֶאֱפוֹת בּוֹ סְפָגְנִין. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַמֵּא מִיָּד. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁילָא: הַטִּיחוֹ בְּטָהֳרָה וְנִטְמָא, מֵאֵימָתַי טָהֳרָתוֹ? אָמַר רַבִּי חֲלַפְתָּא אִישׁ כְּפַר חֲנַנְיָא: שְׁאַלְתִּי אֶת שִׁמְעוֹן בֶּן חֲנַנְיָא שֶׁשָּׁאַל אֶת בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן תְּרַדְיוֹן, וְאָמַר מִשֶּׁיִּסְתְּעֲנוּ מִמְּקוֹמוֹ. וּבְתוֹ אוֹמֶרֶת: מִשֶּׁיִּפְשְׁטוּ אֶת חֲלוּקוֹ, כְּשֶׁנֶּאֶמְרוּ דְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא, אָמַר: יָפָה אָמְרָה בִּתּוֹ מֵהוּא.

י. תַּנּוּר שֶׁל מַתֶּכֶת שֶׁעָשָׂה לוֹ טְפֵלָה, וְעָשָׂה לוֹ מוּסָךְ, וְחִלְּקוֹ לִשְׁנַיִם וְנִטְמָא אֶחָד מֵהֶן בָּאֲוִיר - הוּא טָמֵא וַחֲבֵרוֹ טָהוֹר. נָגַע בּוֹ הַשֶּׁרֶץ מִתּוֹכוֹ - הוּא מְטַמֵּא בְּמַגָּע וּבָאֲוִיר. וּטְפֵלָה טְהוֹרִין. נָגַע בּוֹ הַשֶּׁרֶץ מֵאַחֲרָיו - כֻּלּוֹ מְטַמֵּא מַגָּע אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד. נָגַע בּוֹ כַּזַּיִת מִן הַמֵּת מֵאַחֲרָיו - כֻּלּוֹ מְטַמֵּא מַגָּע שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד, וַאֲוִירוֹ מְטַמֵּא אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין וְיָדַיִם, מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשָׂה אַב הַטֻּמְאָה וּמְטַמֵּא אֶת גּוּפוֹ דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם אָבִיו: אֵינוֹ מְטַמֵּא אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין וְיָדַיִם, שֶׁאֵין כְּלֵי חֶרֶשׂ מְטַמֵּא מֵאֲחוֹרָיו. נִקַּב, נִפְגַּם נִסְדַּק וַעֲשָׂאוֹ בְּטִיט, אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא טָמֵא, נָפַל הַשֶּׁרֶץ לַאֲוִירוֹ - כֻּלּוֹ מְטַמֵּא בְּמַגָּע וּבָאֲוִיר. נָפַל לְתוֹכוֹ שֶׁלֹּא בְּאֹהֶל - כֻּלּוֹ מְטַמֵּא אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין וְיָדַיִם, בֵּין מִתּוֹכוֹ וּבֵין מֵאֲחוֹרָיו. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: שֶׁהוּא טָמֵא מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶס נִדּוֹן מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶס מִשּׁוּם כְּלֵי מַתֶּכֶת - נִדּוֹן מִשּׁוּם כְּלֵי מַתֶּכֶת. מֵרְחוֹ בְּטִיט בֵּין מִבַּחוּץ בֵּין מִבִּפְנִים - טָהוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִבִּפְנִים, אִם לְהַטִּיחוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ - טָהוֹר. וְאִם לָאו - טָמֵא, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - טָמֵא מִשּׁוּם כְּלֵי מַתֶּכֶת. כִּירָה שֶׁל מַתֶּכֶת, בֵּין מִבִּפְנִים וּבֵין מִבַּחוּץ - טְהוֹרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִבִּפְנִים, אִם יָכוֹל לְהַטִּיחוֹ לַעֲמֹד בִּפְנֵי עַצְמוֹ - טְהוֹרָה, וְאִם לָאו - טְמֵאָה מִשּׁוּם כְּלֵי מַתֶּכֶת.

הַשָּׁלֵם

מַסֶּכֶת כֵּלִים קַמָּא פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. שְׁלֹשָׁה מַסְמְרִים, שָׁלֹשׁ יְתֵדוֹת, שְׁלֹשָׁה פִּטְפְּטִין שֶׁנָּתַן בָּאָרֶץ, וְחִבְּרָן בְּטִיט לִהְיוֹת שׁוֹפֶת עֲלֵיהֶן אֶת הַקְּדֵרָה - טְמֵאָה. וְרַבִּי יְהוּדָה מְטַהֵר עַד שֶׁיְּחַבְּרֵם זֶה לָזֶה בְּטִיט. וּמוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה, שֶׁאִם נְתָנָן עַל גַּבֵּי הָאֲבָן, וְחִבְּרָן לָהּ - שֶׁהִיא טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהָאֲבָן מְחַבְּרָתָן.

ב. שְׁלֹשׁ אֲבָנִים שֶׁחִבְּרָן זוֹ לְזוֹ, וְלֹא חִבְּרָן בַּקַּרְקַע, חִבְּרָן בַּקַּרְקַע וְלֹא חִבְּרָן זוֹ לְזוֹ - טְמֵאוֹת. וְרַבִּי יְהוּדָה מְטַהֵר, עַד שֶׁיְּחַבְּרֵם זוֹ בְּזוֹ בְּקַרְקַע, וְכַמָּה הִיא חִבּוּרָן בְּטִיט? כָּל שֶׁהוּא.

ג. שְׁתֵּי אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת, שְׁתֵּי חֲלִיּוֹת שֶׁל עַמּוּד, שֶׁהִתְקִינָן לִהְיוֹת שׁוֹפֶת עֲלֵיהֶן יוֹרָה גְּדוֹלָה, אוֹ מֵיחַם גָּדוֹל - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא צָרָךְ, וְכַמָּה הוּא צָרָךְ? מָקוֹם שְׁפִיתָה טֶפַח שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת, שְׁנֵי הַלְּפָסִין וּשְׁתֵּי קְדֵרוֹת כִּירָה, וְנִטְמָא בֵּינֵיהֶן - מְטַמֵּא בְּמַגָּע וּבָאֲוִיר, וְתוֹכָן טָהוֹר, וְהָעֹבִי שֶׁבֵּינֵיהֶן חוֹלְקִין הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַטָּמֵא - טָמֵא, וְהַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַטָּהוֹר - טָהוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עָלָיו וְעַל הַיַּיִן, אִם נִטַּל הַכֹּתֶל וְהַיַּיִן עוֹמֵד בִּפְנֵי עַצְמוֹ - טָהוֹר. וְאִם לָאו - טָמֵא.

ד. כִּירָה שֶׁנּוֹתְנָהּ עַל גַּבֵּי הַטִּיחַ שֶׁל אֶבֶן - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא צָרָךְ. וְכַמָּה הוּא צָרָךְ? רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה: צָרָךְ שֶׁלֹּשׁ אֶצְבָּעוֹת. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: אִם נִטְּלָה כִּירָה וְהַטִּיחַ עוֹלֶה עִמָּהּ - חָבוּר. וְאִם לָאו - אֵינוֹ חָבוּר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם מַטָּה אֶת הַטִּיחַ וְכִירָה עוֹמֶדֶת - הֲרֵי זֶה חָבוּר, וְאִם לָאו - אֵין חָבוּר.

ה. הַקְּלָתוֹת שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים שֶׁנִּפְחָתָה - הֲרֵי זוֹ טְהוֹרָה. וְכַמָּה הִיא שִׁעוּרָהּ? בְּפִזּוּר גֶּחָלִין. חֲצַר הַבִּירָה; רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: נִטְמֵאת הַבִּירָה - נִטְמֵאת הֶחָצֵר. נִטְמֵאת הֶחָצֵר - לֹא נִטְמֵאת הַבִּירָה. וְאִם הָיְתָה חֲלָקָה - טְהוֹרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נִטֶּלֶת כְּאֶחָד - טְמֵאָה. אִם לָאו - טְהוֹרָה.

תּוֹסֶפְתָּא

ו. בֵּית הַבַּד וּבֵית הַטְּבָלִים, וּבֵית הַגֹּר הַבְּנוּיִם בַּבִּירָה - תּוֹכָן נִדּוֹן כְּאָחוֹרֵי כִּירָה. בַּיִת הַיּוֹצֵא מִן הַבִּירָה עַד שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת - טָמֵא, פָּחוֹת מִכֵּן - טָהוֹר. דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר. כִּסְאוֹ שֶׁעָשָׂאוֹ דָּכִין, אַף עַל פִּי שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ - טָהוֹר. הָיָה טָמֵא וַעֲשָׂאוֹ דָּכִין - טָמֵא, עַד שֶׁיִּקְבָּעֶנּוּ בְּמִסְמֵר. דָּכִין שֶׁל מַתֶּכֶת שֶׁל בַּעֲלֵי בָּתִּים, אַף עַל פִּי שֶׁהַטִּיט שׁוֹקֵעַ בּוֹ - טָהוֹר. עָשָׂה לוֹ פְּטְפּוּטִים - טָמֵא. כְּוֵרֶת שֶׁל תֶּבֶן שֶׁל בַּעֲלֵי בָּתִּים הָעֲשׂוּיָה כִּכְפִיפָה, אַף עַל פִּי שֶׁהַטִּיט שׁוֹקֵעַ לְתוֹכָהּ - טְהוֹרָה, עָשָׂה לָהּ פְּטְפָּטִין טְמֵאָה, דָּכִין שֶׁל אוֹלִירִין אַף עַל פִּי שֶׁעָשָׂה לוֹ פְּטְפָּטִין - טָהוֹר. שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה אֶלָּא לְשַׁמֵּשׁ עִם הַקַּרְקַע.

ז. אַרְבָּעָה פְּטְפּוּטֵי כִּירָה, שֶׁנִּטְּלוּ שְׁנַיִם מֵהֶן. אֲלַכְסוֹן שְׁנַיִם - הַשְּׁנַיִם מְטַמְּאִין בְּמַגָּע וּבָאֲוִיר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא שׁוֹפֶת עֲלֵיהֶן אֶת הָאִלְפָּס וְאֶת הַקְּדֵרָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר, שֶׁהָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל פְּטְפּוּטֵי כִּירָה - אֵין מְטַמְּאִים בְּמַגָּע.

מַסֶּכֶת כֵּלִים קַמָּא פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. אֵין כְּלִי חֶרֶשׂ מִטַּמֵּא אֶלָּא בְּאַב הַטֻּמְאָה וּמַשְׁקִין. כָּל שֶׁאָב הַטֻּמְאָה בִּשְׁעָתוֹ, וּבָא לְהָקֵל עָלָיו, אָפְלוּ בְּבִיאַת מַיִם - מְטַמֵּא אֶחָד לִפְסֹל אֶחָד. אֵין מְטַמֵּא אָדָם וּכְלֵי חֶרֶשׂ. כָּל שֶׁאָב הַטֻּמְאָה בִּשְׁעָתוֹ לֹא הֵקֵל עָלָיו אֶלָּא בְּבִיאַת מַיִם, לְטַמֵּא אֶחָד וְלִפְסֹל אֶחָד - הֲרֵי זֶה מְטַמֵּא אָדָם וּכְלֵי חֶרֶשׂ, כָּל הַמְּטַמֵּא אָדָם - מְטַמֵּא כְּלֵי חֶרֶשׂ, חוּץ מִן הַמַּשְׁקִין. כָּל שֶׁכְּלֵי חֶרֶשׂ מְטַמֵּא מִתּוֹכוֹ - מְטַמֵּא מֵאֲחוֹרָיו וְאֵין טֻמְאָה לִכְלֵי חֶרֶשׂ אֶלָּא מֵאֲוִירוֹ. וּבְהֶסֵּט עַל גַּבֵּי הָאֶבֶן מִסָּמָא - אֵינוֹ מְטַמֵּא אֶלָּא אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין וְיָדַיִם.

ב. כְּוֵרֶת פְּחוּתָה פְּקוּקָה בְּקֶשׁ וּמְשֻׁלְשֶׁלֶת לַאֲוִיר תַּנּוּר. וְשֶׁרֶץ בְּתוֹכָהּ, הַתַּנּוּר - טָמֵא. שֶׁרֶץ בַּתַּנּוּר - אוֹכְלִין שֶׁבְּתוֹכָהּ טְמֵאִין. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מִקַּל וָחֹמֶר, אִם מַצֶּלֶת הִיא מִיַּד אֹהֶל הַמֵּת הֶחָמוּר - אֵינוֹ דִין שֶׁתַּצִּיל מִיַּד כְּלִי חֶרֶשׂ הַקַּל? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: נַמְתִּי לוֹ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אִם הִצִּילוּ אֹהָלִין מִיַּד אֹהֶל בְּאֹהֶל הַמֵּת, שֶׁכֵּן חוֹלְקִין אֹהָלִין, יַצִּילוּ אֹהָלִין מִיַּד אֹהָלִין בְּאֹהֶל הַשֶּׁרֶץ, שֶׁאֵין חוֹלְקִין כְּלֵי חֶרֶשׂ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: נַמְתִּי לוֹ לְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, תָּמֵהַּ אֲנִי, אִם קִבֵּל הֵמֵךְ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר תְּשׁוּבָה, אֶלָּא תְּשׁוּבָה לְדִבְרֵיהֶם, אִם הִצִּילוּ אֹהָלִין מִיַּד אֹהֶל בְּאֹהֶל הַמֵּת, שֶׁכֵּן הוּא עוֹשֶׂה טֶפַח עַל טֶפַח בַּבַּיִת טָהוֹר, יַצִּילוּ אֹהָלִין בְּשֶׁרֶץ, שֶׁכֵּן הוּא עוֹשֶׂה טֶפַח עַל טֶפַח בִּכְלֵי חֶרֶשׂ טָמֵא. אָמַר רַבִּי: הִיא תְּשׁוּבַת רַבִּי יוֹסֵי הִיא תְּשׁוּבַת רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. הַכֹּל מַצִּילִין מִיַּד כְּלֵי חֶרֶשׂ אֲפִילּוּ כְּלֵי גְלָלִים כְּלֵי אֲבָנִים וּכְלֵי אֲדָמָה, חוּץ מִן הָאָדָם. כֵּיצַד? טָהוֹר שֶׁהָיוּ אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין לְתוֹךְ פִּיו, וְהִכְנִיס רֹאשׁוֹ לָאֲוִיר תַּנּוּר - טָמֵא וּמְטַמֵּא, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא מְחַבְּרִים בַּמַּעְיָן. הַסָּגוֹס וְהָרְדִּיד שֶׁהָיוּ נְתוּנִים עַל פִּי הַתַּנּוּר, מְשׁוּקָעִין לְתוֹכוֹ. שֶׁרֶץ בְּתוֹכוֹ - הַתַּנּוּר טָמֵא. שֶׁרֶץ בַּתַּנּוּר - אוֹכְלִין שֶׁבְּתוֹכָן טְמֵאִים. אֵין לְךָ שֶׁהוּא מַצִּיל מִיַּד כְּלֵי חֶרֶס אֶלָּא כֵּלִים, שֶׁיֵּשׁ לָהֶן תּוֹךְ, כְּלָגוֹן, הַסַּל, וְהַקֻּפָּה, וְהַחֻמֶּת.

ג. הַסַּל וְהַקֻּפָּה וְהַחֻמֶּת שֶׁהָיוּ נְתוּנִין בַּתַּנּוּר, וּפִיהֶן לְמַעְלָה מִן הַתַּנּוּר, הַשֶּׁרֶץ בְּתוֹכָן - הַתַּנּוּר טָהוֹר. שֶׁרֶץ בַּתַּנּוּר - אוֹכְלִין שֶׁבְּתוֹכָן טְהוֹרִין. נִקְּבוּ וַעֲשָׂאָן בְּטִיט, שֶׁרֶץ בְּתוֹכָן - הַתַּנּוּר טָמֵא. שֶׁאֵין צָמִיד פָּתִיל לַטֻּמְאָה, שֶׁרֶץ בְּתוֹכוֹ - אוֹכְלִים שֶׁבְּתוֹכָהּ טְמֵאִין.

ד. חָבִית שֶׁהִיא מְשֻׁקַּעַת בְּתַנּוּר וּפִיהָ לְמַעְלָה מִן הַתַּנּוּר, הַשֶּׁרֶץ בְּתוֹכָהּ - תַּנּוּר טָהוֹר. שֶׁרֶץ בַּתַּנּוּר - אוֹכְלִין שֶׁבְּתוֹכָהּ טְהוֹרִין. נִקְּבָהּ וַעֲשָׂאָהּ טִיט, שֶׁרֶץ בְּתוֹכָהּ - תַּנּוּר טָמֵא, שֶׁאֵין צָמִיד פָּתִיל לַטֻּמְאָה. שֶׁרֶץ בַּתַּנּוּר - אוֹכְלִין שֶׁבְּתוֹכָהּ טְהוֹרִין. וְאִם עֲשָׂאָהּ בְּזֶפֶת - הַתַּנּוּר טָהוֹר, שֶׁהַזֶּפֶת חִבּוּר לָהּ, וּשְׁאָר כָּל הַכֵּלִים שֶׁעֲשָׂאָן בְּזֶפֶת - אֵין הַזֶּפֶת חִבּוּר לָהֶן.

ה. חָבִית שֶׁהִיא נְתוּנָה עַל פִּי הַתַּנּוּר, פִּיהָ לְצַד זֶה וְשׁוּלָיהּ לְצַד זֶה, הַשֶּׁרֶץ בְּתוֹכָהּ -

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

הַתַּנּוּר טָהוֹר. שֶׁרֶץ בְּתוֹכָהּ - אוֹכְלִין שֶׁבְּתוֹכָהּ טְהוֹרִין. הָיְתָה דּוֹפְנָהּ מְעֻבֶּה לְתוֹכָהּ, שֶׁרֶץ בְּתוֹכָהּ - תַּנּוּר טָמֵא. שֶׁרֶץ בַּתַּנּוּר - אוֹכְלִין שֶׁבְּתוֹכָהּ טְמֵאִין. קִדְּרָה שֶׁהִיא מְלֵאָה אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין, וּמַקֶּפֶת צָמִיד פְּתִיל וּנְתוּנָה בְּתוֹךְ הַתַּנּוּר, שֶׁרֶץ בַּתַּנּוּר - אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין שֶׁבְּקִדְּרָה הֲרֵי טְמֵאִין - הַתַּנּוּר טָמֵא, שֶׁאֵין צָמִיד פְּתִיל לַטֻּמְאָה. כְּלִי שֶׁטֶף שֶׁהוּא מָקֶף צָמִיד פְּתִיל וְנָתוּן לְתוֹךְ הַתַּנּוּר - הֲרֵי זֶה טָמֵא. שֶׁכָּל שֶׁאֵינוֹ מַצִּיל בְּאֹהֶל הַמֵּת, אֵינוֹ מַצִּיל בְּאֹהֶל הַשֶּׁרֶץ.

ו. שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים מַצִּילִין בְּאֹהֶל הַמֵּת: הַבְּלוּעִין וְצָמִיד פְּתִיל וְאֹהָלִין. יֵשׁ בַּבְּלוּעִין שֶׁאֵין בְּצָמִיד פְּתִיל וְאֹהָלִין, יֵשׁ בְּצָמִיד פְּתִיל וְאֹהָלִים שֶׁאֵין בַּבְּלוּעִין. הַבְּלוּעִין מַצִּילִין עַל הַטְּהוֹרִין מִלְּמַטָּה וְאֵין מַצִּילִין עַל הַטְּמֵאִין מִלְּמַטָּה. הַבְּלוּעִין אֵין מִטַּמְּאִין בְּמַשָּׂא הַזָּב, וְצָמִיד פְּתִיל וְאֹהָלִין מִטַּמְּאִין בְּמַשָּׂא הַזָּב. הַחֵמֶת וְהַכְּפִישָׁה שֶׁנִּפְחֲתוּ בְּמוֹצִיא רִמּוֹנִין, אַף עַל פִּי שֶׁבָּטְלוּ מִתּוֹרַת הַכֵּלִים - מַצִּילִין בְּאֹהֶל הַשֶּׁרֶץ.

ז. הַשֶּׁרֶץ שֶׁהִיא נְתוּנָה בַּתַּנּוּר וּפִיהָ לְמַעְלָה מִן הַתַּנּוּר, וְעָצָם כְּשְׁעוֹרָה כָּרוּךְ בְּסִיב אוֹ בְּנֵיר, וְנָתוּן בְּתוֹכָהּ - הִיא טְהוֹרָה וְהַתַּנּוּר טָהוֹר, בָּא הַטָּהוֹר וְאָחַז בּוֹ וְהֶעֱלָהוּ - מְטַמֵּא וְנִטְמָא הַחֵמֶת, חָזְרָה הַחֵמֶת וְטִמְּאָה אֶת הַתַּנּוּר.

ח. שְׁנֵי תַּנּוּרִים זֶה עַל גַּבֵּי זֶה, וְחֵבִית מְשֻׁקַּעַת בֵּינֵיהֶן, וּפִיהָ בָּעֶלְיוֹן וְשׁוּלֶיהָ בַּתַּחְתּוֹן, שֶׁרֶץ בַּחֵבִית - הַתַּנּוּר טָהוֹר, שֶׁרֶץ בַּתַּחְתּוֹן - אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין שֶׁבַּחֵבִית טְהוֹרִין. שֶׁרֶץ בָּעֶלְיוֹן - אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין שֶׁבַּחֵבִית כְּנֶגֶד אֲוִירוֹ שֶׁל עֶלְיוֹן - טְמֵאִין. תַּנּוּר שֶׁשִּׁפְתֶיהָ שׁוֹפְעוֹת לְתוֹכוֹ וְנִפְלוּ שָׁם מַשְׁקִין, מִשֶּׁם רַבִּי נְחֶמְיָה אָמְרוּ: מֵבִיא אַמָּה אוֹ מַחַק שֶׁל מַתֶּכֶת וְנוֹתְנָהּ עָלָיו, הֵימֶנּוּ וְלִפְנִים - טָמֵא. הֵימֶנּוּ וְלַחוּץ - טָהוֹר. שִׁפְתָיו שׁוֹפְעוֹת לַאֲחוֹרָיו - נִדּוֹן כַּאֲחוֹרִים. רַבִּי אַחָא אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה: עַיִן שֶׁל תַּנּוּר שֶׁעֲשָׂאָהּ בְּעָפָר אוֹ בְּצִרְרוֹת - אֵינָהּ מְבִיאָה טֻמְאָה לַתַּנּוּר, אֲבָל בְּפוֹתֵחַ טָפַח. מִן הַסְּתוּמָה וְלִפְנִים - מְטַמֵּא בְּמַגָּע וּבָאֲוִיר. מִן הַסְּתוּמָה וְלַחוּץ - מְטַמֵּא בְּמַגָּע וְאֵין מְטַמֵּא בָּאֲוִיר.

הַשָּׁלֵם

ט. כּוֹר שֶׁל נַפָּחִין שֶׁהוּא עוֹמֵד בָּאָרֶץ, וְחִבְּרוֹ בְּטִיט לְהִיוֹת שׁוֹפֵת עֲלֵיהֶן אֶת הַקְּדֵרָה - טָמֵא וְאֵינוֹ טָמֵא, אֶלָּא הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַצָּרְךָ. כֵּירָה שֶׁנִּתְּנָה עַל גַּבֵּי אֲרֻבָּה הָעֶלְיוֹנָה, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא שׁוֹפֵת עָלֶיהָ אֶת הַקְּדֵרָה - טְהוֹרָה. עָשָׂה לָהּ פִּטְפּוּטִין - טְמֵאָה. פּוּרְנָא - הֲרֵי זוֹ טְהוֹרָה, שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂית אֶלָּא לְשַׁמֵּשׁ עִם הַקַּרְקַע. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבָּן גַּמְלִיאֵל: אִם יֵשׁ לָהּ לִזְבֵּז - טְמֵאָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבָּן גַּמְלִיאֵל: אִם יֵשׁ לָהּ סְפוּנָאוֹת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבָּן גַּמְלִיאֵל: אִם יֵשׁ לָהּ שְׁפָיוֹת, וְכֻלָּן שֵׁם אֶחָד הֵן. גֶּפֶת שֶׁנַּעֲשֵׂית בְּטָהֳרָה, וְנִפְלָה לַאֲוִיר הַתַּנּוּר, אֲפִלּוּ בְּשָׁעַת הֶסֵּיקוֹ - טְהוֹרָה, וְשֶׁנַּעֲשֵׂית בְּטָהֳרָה, וְנִטְמֵאת, נָפְלָה לַאֲוִיר הַתַּנּוּר, בְּשָׁעַת הֶסֵּיקוֹ - טְמֵאָה. שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הֶסֵּיקוֹ - טְהוֹרָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר, רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בֵּית שַׁמַּאי מְטַמְּאִין וּבֵית הִלֵּל מְטַהֲרִין. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּחַדָּשָׁה, אֲבָל בִּישָׁנָה - הַכֹּל מוֹדִין שֶׁהִיא טְהוֹרָה. וְאֵי זוֹ הִיא יְשָׁנָה? לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ. אַבָּא יוֹסֵי בֶּן דּוֹסָאִי וְרַבִּי יוֹסֵי בֶּן הַמְּשֻׁלָּם אוֹמְרִים: נִגְבָּהּ - לְאַחַר שְׁלוֹשִׁים יוֹם. לֹא נִגְבָּהּ - אֲפִלּוּ לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ.

י. פִּתִּילָה שֶׁהִיא מְלֵאָה מַשְׁקִין טְמֵאִין, וְנִגְּבוּ מִבַּחוּץ, וְנָפְלוּ לַאֲוִיר הַתַּנּוּר, בְּשָׁעַת הֶסֵּיקוֹ - טְמֵאִין. שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הֶסֵּיקוֹ - טְהוֹרִין. אֲבָל סְפוֹג - בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עָשׂוּי לְהַכְנִיס. רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא בְּגֶמִי, מִפְּנֵי שֶׁאִיגְּרַאנְמִין בּוֹדְקִין אֶת הַיַּיִן. רַבִּי יוֹסֵי מְטַמֵּא בְּגֶמִי, מִפְּנֵי שֶׁהָרוֹפֵא נוֹתְנוֹ עַל גַּבֵּי הַמַּכָּה, שֶׁהוּא מוֹצֵץ אֶת הַלֵּיחָה.

מַסֶּכֶת כֵּלִים קַמָּא פָּרָק שְׁבִיעִי

א. מַחַט וְטַבַּעַת שֶׁנִּמְצְאוּ בִּמְגוּפָּה שֶׁל חָבִית, בְּצִדָּהּ שֶׁל חָבִית, אִם הָיוּ טְמֵאִין -

תּוֹסֶפְתָּא

לֹא טִמְּאוּ אֶת הַחֻבִּית, וְאִם הָיוּ טְהוֹרִים - אֵין הַחֻבִּית מַצֶּלֶת עֲלֵיהֶן בְּאֹהֶל הַמֵּת, נִמְצְאוּ לְמַעְלָה מִשְּׁפָתָהּ שֶׁל חֻבִּית כְּנֶגֶד תּוֹכָהּ שֶׁל חֻבִּית, בֵּין שֶׁהַטִּיט צָף תַּחְתֵּיהֶן וּבֵין שֶׁאֵין הַטִּיט צָף תַּחְתֵּיהֶן, אִם הָיוּ טְמֵאִין - לֹא טִמְּאוּ אֶת הַחֻבִּית, וְאִם הָיוּ טְהוֹרִין - חֻבִּית מַצֶּלֶת עֲלֵיהֶן בְּאֹהֶל הַמֵּת. נִמְצְאוּ לְמַטָּה מִשְּׁפָתֶיהָ כְּנֶגֶד תּוֹכָהּ שֶׁל חֻבִּית, בִּזְמַן שֶׁהַטִּיט צָף תַּחְתֵּיהֶן, אִם הָיוּ טְמֵאִין - טִמְּאוּ אֶת הַחֻבִּית, אִם הָיוּ טְהוֹרִין - אֵין הַחֻבִּית מַצֶּלֶת עֲלֵיהֶן בְּאֹהֶל הַמֵּת.

ב. שֶׁרֶץ שֶׁנִּטְמָא בְּאֶפְרוֹ שֶׁל תַּנּוּר, לְמַטָּה מִנְחוּשְׁתּוֹ שֶׁל תַּנּוּר - טָהוֹר, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּמֶּה יִתְלֶה, מַחַט אוֹ טַבַּעַת שֶׁנִּמְצְאוּ בְּאֶפְרוֹ שֶׁל תַּנּוּר - טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לוֹ בַּמֶּה יִתְלֶה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כְּעֵין שְׁנֵי שְׁעוֹרִין מִן הָאֶמְצַע נִכְנַס, וּמִן הַצַּד אֵינוֹ נִכְנַס.

ג. כֵּיצַד בּוֹדְקִין כְּלֵי חֶרֶס לְיַדֵּע אִם אֵינוֹ כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה? הָיָה מְמַלֵּא עֲרֵבָה מַיִם וְנוֹתֵן אֶת הַקְּדֵרָה לְתוֹכָהּ, וְאִם לֹא כְּנָסָהּ בְּיָדוּעַ שֶׁאֵינוֹ כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּתְּחִלָּה הָיָה כּוֹפֵף אֶת הַקְּדֵרָה לְתוֹךְ עֲרֵבָה וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ מַיִם, וְאִם לֹא כְּנָסָהּ, בְּיָדוּעַ שֶׁאֵינוֹ כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה, הָיָה נוֹתְנוֹ עַל גַּבֵּי הָאוּר, וְהָאוּר מַעֲמִידוֹ - בְּיָדוּעַ שֶׁאֵינוֹ כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה, אֵין הָאוּר מַעֲמִידוֹ - בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אִם נוֹתְנוֹ עַל גַּבֵּי הָרֶמֶץ וְהָרֶמֶץ מַעֲמִידוֹ בְּיָדוּעַ שֶׁאֵינוֹ כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה, אֵין הָרֶמֶץ מַעֲמִידוֹ בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה.

ד. עֲצָמוֹת וְהָעוֹפוֹת וְגוּלְמֵי כְּלֵי מַתָּכוֹת וּכְלֵי עֵץ מַצִּילִין צָמִיד פָּתִיל. וְרַבִּי יוֹסֵי מוֹסִיף אַכְסֵי קַמְטְרָא, וּמַקֶּף, חֻקָּק שֶׁבַּבְּקָעָה וְשֶׁבַּקּוֹרָה וְהַמִּיעַךְ שֶׁבַּחֻבִּית - אֵין מַצִּילִין צָמִיד פָּתִיל, וְאִם בָּהֶן טֶפַח עַל טֶפַח עַל - מַצִּילִין.

ה. חֻבִּית שֶׁכִּפְאָהּ עַל הַפָּתִיל וּמֵרַח שִׁפְתוֹתֶיהָ עַל הַכֹּתֶל - מַצֶּלֶת עַל מָה שֶׁבְּתוֹכָהּ וְעַל מָה שֶׁכְּנֶגְדָּהּ בַּכֹּתֶל. כְּפָאָהּ וּמֵרַח שִׁפְתוֹתֶיהָ עִם הַקַּרְקַע - מַצִּיל עַל מָה שֶׁבְּתוֹכָהּ, וְעַל מָה כְּנֶגְדָּהּ בַּקַּרְקַע. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: כָּפוּי עַל פִּיו אֵינוֹ מַצִּיל, וּמוֹדֶה רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בִּשְׁנֵי פַסִּין וּשְׁתֵּי קְדֵרוֹת שֶׁכִּפְאָן זֶה עַל גַּבֵּי זֶה, וּמֵרְחָן בְּטִיט מִן הַצְּדָדִין - אֵין מַצִּילִין בְּצָמִיד פָּתִיל, וְאִם הָיָה כְּלִי קָטָן וְאֵין בּוֹ טֶפַח עַל טֶפַח וְכָפוּי עַל פִּיו - אֵינוֹ מַצִּיל.

ו. אֵין מַקִּיפִין בְּקַסְטְרוֹן מִפְּנֵי שֶׁהוּא פָּתִיל וְאֵינוֹ צָמִיד, וְאִם עָשָׂאוֹ לְחִזּוּק - הֲרֵי זֶה מַצִּיל. כְּפִיתִין שֶׁל מוֹרְיָס שֶׁנִּפְתִּית עִם הַשָּׂפָה וְשִׁפְתוֹתֵיהֶן נִרְאִין, אַף עַל פִּי שֶׁהַטִּיט שׁוֹקֵעַ לְתוֹכָן מָלֵא זֶרֶת - אֵינָן מַצִּילִין, שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵינוֹ מַצִּיל בְּאֹהֶל הַמֵּת בְּאֹהֶל הַשֶּׁרֶץ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין צָמִיד פָּתִיל מִבִּפְנִים. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יֵשׁ צָמִיד פָּתִיל מִבִּפְנִים. כֵּיצַד? חֻבִּית שֶׁנִּקְּבָה וּסְתָמוּהָ שְׁמָרִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינָהּ מַצֶּלֶת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מַצֶּלֶת. נִתְקַלְּפָה וְהַזֶּפֶת שֶׁלָּהּ עוֹמֶד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינָהּ מַצֶּלֶת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מַצֶּלֶת.

ז. עַיִן שֶׁל תַּנּוּר שֶׁעָשָׂה לָהּ לְמוּדִים מִבִּפְנִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינָהּ מַצֶּלֶת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מַצֶּלֶת. כְּפִיָּשָׂה שֶׁנָּתַן בָּהּ טִיט עַד חֲצָיָהּ, וְהִשְׁקִיעַ בָּהּ אֶת הַכֵּלִים, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינָהּ מַצֶּלֶת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מַצֶּלֶת. כְּפָאָהּ עַל פִּי הַחֻבִּית וּמֵרַח דּוֹפְנוֹתֶיהָ עִם דְּפָנוֹת הַחֻבִּית - מַצֶּלֶת עַל מָה שֶׁבַּחֻבִּית וְעַל מָה שֶׁבְּתוֹכָהּ לַחֻבִּית. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַל שֶׁבַּחֻבִּית אֵינָהּ מַצֶּלֶת עַד שֶׁיְּמָרַח עִם הַשָּׂפָה. הַחֹמֶת מֵעוֹר הַדָּג, וְהַנִּיר שֶׁהִלְבִּישׁ בָּהּ אֶת הַחֻבִּית, וְצֵרַף לְמַטָּה - הֲרֵי זֶה מַצֶּלֶת. עוֹר הַדָּג וְהַנִּיר שֶׁהִלְבִּישׁ בָּהֶן אֶת הַחֻבִּית וְצִדְדָן לְמַטָּה, אַף עַל פִּי שֶׁמֵּרַח בַּטִּיט מִן הַצְּדָדִין - אֵינָן מַצִּילִין.

ח. קְדֵרָה שֶׁכִּפְאָהּ עַל פִּי חֻבִּית, וּמֵרַח שִׁפְתוֹתֶיהָ עִם דְּפָנוֹת הַחֻבִּית - מַצֶּלֶת עַל מָה שֶׁבַּחֻבִּית, וְעַל מַה שֶׁבֵּינָהּ לַחֻבִּית, נִתְּנָה כְּדַרְכָּהּ וְטִמְּאָהּ - אֵין כְּלֵי טָמֵא חוֹצֵץ.

הַשָּׁלֵם

ט. שְׁנֵי לְפָסִין וּשְׁתֵּי קְדֵרוֹת שֶׁכְּפָאָן זוֹ עַל גַּב זוֹ - הָעֶלְיוֹן כָּנוּס, אַף עַל פִּי שֶׁמַּרַח בְּטִיט מִן הַצְּדָדִין - אֵינָן מַצִּילִין, שֶׁכָּל שֶׁאֵינוֹ מַצִּיל בְּאֹהֶל הַמֵּת - אֵינוֹ מַצִּיל בְּאֹהֶל הַשֶּׁרֶץ. מַשְׁפֵּךְ - אֵינוֹ מַצִּיל; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מַצִּיל בְּכִסּוּי. וְאֵין טָהֳרָה לִכְלֵי חֶרֶס אֶלָּא שְׁבִירָתוֹ, וַאֲפִילוּ חִבְּרוֹ בַּקְּרָקַע, וַאֲפִלּוּ קְבָעוֹ בְּמַסְמֵר, מְלֵאוֹ סִיד וְגִפְּסִית; רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מְטַהֵר.

י. שׁוּלֵי הַמַּחֲצִין וְשׁוּלֵי הַפַּחְתִּין וְקַרְקָרוֹת הַכֵּלִים וְדָפְנוֹתֵיהֶן מַאֲחֲרֵיהֶן - אֵין מְמַלְּאִין בָּהֶן, וְאֵין מְקַדְּשִׁים בָּהֶן, וְאֵין מַזִּין בָּהֶן, וְאֵין מַצִּילִים בְּצָמִיד פָּתִיל, וְאֵין מַצִּילִין מִיַּד כְּלֵי קַרְדָּסָן. שָׁפָן וַעֲשָׂאָן כֵּלִים - מְמַלְּאִין בָּהֶן, וּמְקַדְּשִׁין, וּמַצִּילִין בְּצָמִיד פָּתִיל, וּמַצִּילִין מִיַּד כְּלֵי חֶרֶס, וּמְקַבְּלִין טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל כְּלֵי חֶרֶס, שֶׁמֵּאַחַר שֶׁעָשָׂה אַחַת אֵין לוֹ טֻמְאָה לְעוֹלָם. שׁוּלֵי כְּלֵי עֵץ, כְּלֵי עֶצֶם וּכְלֵי זְכוּכִית - אֵין מְמַלְּאִין בָּהֶן וְאֵין מְקַדְּשִׁין בָּהֶן, וְאֵין מַזִּין בָּהֶן, וְאֵין מַצִּילִין בְּצָמִיד פָּתִיל, וְאֵין מַצִּילִין מִיַּד כְּלֵי חֶרֶס. קִירְדָּסָן, שָׁפָן וַעֲשָׂאָן כֵּלִים - מְמַלְּאִין בָּהֶן וּמְקַדְּשִׁין בָּהֶן, וּמַזִּין מֵהֶן, וּמַצִּילִין בְּצָמִיד פָּתִיל, וּמַצִּילִין מִיַּד כְּלֵי חֶרֶס. שִׁבְרֵי כְּלֵי חֶרֶס שֶׁמְּקַבְּלִין אֲפִלּוּ כָל שֶׁהֵן - מְמַלְּאִין בָּהֶן, וּמְקַדְּשִׁין בָּהֶן, וּמַזִּין מֵהֶן - אֵין מַצִּילִין בְּצָמִיד פָּתִיל, אֲבָל מַצִּילִין מִיַּד כְּלֵי חֶרֶס. שִׁבְרֵי כְּלֵי מַתָּכוֹת חָזְרוּ לְטֻמְאָתָן הַיְשָׁנָה, גּוּלְמֵי כְּלֵי מַתָּכוֹת - הֲרֵי הֵן כִּכְלִים אֶלָּא שֶׁהֵן טְהוֹרִין.

עזרא פרק ד

א וְ֠שָׁמְעוּ צָרֵ֞י יְהוּדָ֤ה וּבִנְיָמִן֙ כִּֽי־בְנֵ֣י הַגּוֹלָ֔ה
בּוֹנִ֖ים הֵיכָ֥ל לַיהוָ֖ה אֱלֹהֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃ **ב** וַיִּגְּשׁ֣וּ אֶל־
זְרֻבָּבֶ֗ל וְאֶל־רָאשֵׁי֙ הָאָב֔וֹת וַיֹּ֥אמְרוּ לָהֶ֖ם נִבְנֶ֣ה
עִמָּכֶ֑ם כִּ֣י כָכֶ֗ם נִדְרֹ֤שׁ לֵֽאלֹהֵיכֶם֙
ולא וְלוֹ | אֲנַ֣חְנוּ זֹבְחִ֔ים מִימֵ֖י אֵסַ֣ר חַדּ֑וֹן מֶ֣לֶךְ
אַשּׁ֗וּר הַמַּעֲלֶ֥ה אֹתָ֛נוּ פֹּֽה׃ **ג** וַיֹּ֨אמֶר֙ לָהֶ֔ם זְרֻבָּבֶ֕ל
וְיֵשׁוּעַ֙ וּשְׁאָ֣ר רָאשֵׁ֔י הָאָב֖וֹת לְיִשְׂרָאֵ֑ל לֹא־לָכֶ֗ם
וָלָ֞נוּ לִבְנ֤וֹת בַּ֙יִת֙ לֵֽאלֹהֵ֔ינוּ כִּ֚י אֲנַ֣חְנוּ יַחַ֔ד נִבְנֶ֖ה
לַיהוָ֣ה אֱלֹהֵ֑י יִשְׂרָאֵ֕ל כַּאֲשֶׁ֥ר צִוָּ֛נוּ הַמֶּ֥לֶךְ כּ֖וֹרֶשׁ
מֶ֥לֶךְ־פָּֽרַס׃ **ד** וַיְהִ֣י עַם־הָאָ֔רֶץ מְרַפִּ֖ים יְדֵ֣י עַם־
יְהוּדָ֑ה ומבלהים וּמְבַהֲלִ֥ים אוֹתָ֖ם
לִבְנוֹת׃ **ה** וְסֹכְרִ֤ים עֲלֵיהֶם֙ יוֹעֲצִ֔ים לְהָפֵ֥ר עֲצָתָ֖ם
כָּל־יְמֵ֣י כ֑וֹרֶשׁ מֶ֣לֶךְ פָּרַ֔ס וְעַד־מַלְכ֖וּת דָּרְיָ֥וֶשׁ
מֶ֥לֶךְ־פָּֽרַס׃ **ו** וּבְמַלְכ֣וּת אֲחַשְׁוֵר֔וֹשׁ בִּתְחִלַּ֖ת
מַלְכוּת֑וֹ כָּתְב֥וּ שִׂטְנָ֛ה עַל־יֹשְׁבֵ֥י יְהוּדָ֖ה וִירוּשָׁלִָֽם׃
{ס} **ז** וּבִימֵ֣י אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא֮ כָּתַב֒ בִּשְׁלָ֣ם מִתְרְדָ֗ת
טָבְאֵל֙ וּשְׁאָ֣ר כְּנ֔וֹתָו עַל־אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא֖ מֶ֣לֶךְ פָּ֑רַס
וּכְתָ֥ב הַנִּשְׁתְּוָ֖ן כָּת֣וּב אֲרָמִ֑ית וּמְתֻרְגָּ֖ם אֲרָמִֽית׃
{פ}
ח רְחוּם֩ בְּעֵל־טְעֵ֨ם וְשִׁמְשַׁ֜י סָפְרָ֗א כָּתְב֤וּ אִגֶּ֙רֶת֙
חֲדָ֔ה עַל־יְרוּשָׁלִַ֖ם לְאַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא֣ מַלְכָּ֑א
כְּנֶמָֽא׃ **ט** אֱדַ֗יִן רְחוּם֙ בְּעֵל־טְעֵ֣ם וְשִׁמְשַׁ֔י סָפְרָ֔א
וּשְׁאָ֥ר כְּנ֖וֹתְהוֹן דִּֽינָיֵ֣א וַאֲפַרְסַתְכָּיֵ֑א טַרְפְלָיֵ֣א
אֲפָרְסָיֵ֔א ארכוי אַרְכְּוָיֵ֖א בָּבְלָיֵ֣א שׁוּשַׁנְכָיֵ֑א
דהוא דֶּהָיֵ֖א עֵלְמָיֵֽא׃ **י** וּשְׁאָ֣ר אֻמַּיָּ֗א דִּ֤י הַגְלִי֙
אָסְנַפַּ֣ר רַבָּ֔א וְיַקִּירָ֑א וְהוֹתֵ֥ב הִמּ֛וֹ בְּקִרְיָ֖ה דִּ֥י
שֹׁמְרַ֖יִן וּשְׁאָ֥ר עֲבַר־נַהֲרָ֖ה וּכְעֶ֥נֶת׃ **יא** דְּנָ֖ה פַּרְשֶׁ֣גֶן
אִגַּרְתָּ֑א דִּ֥י שְׁלַ֖חוּ עֲלוֹהִ֥י עַל־אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא֖ מַלְכָּ֑א

עבדיך עַבְדָּךְ֙ אֱנָ֣שׁ עֲבַר־נַהֲרָ֔ה וּכְעֶ֖נֶת׃ {פ}
יב יְדִ֣יעַ לֶהֱוֵ֣א לְמַלְכָּ֗א דִּ֣י יְהוּדָיֵ֡א דִּ֣י סְלִקוּ֩ מִן־
לְוָתָ֨ךְ עֲלֶ֜ינָא אֲתַ֣ו לִירוּשְׁלֶ֗ם קִרְיְתָ֤א מָרְדְּתָּא֙
וּבְאִישְׁתָּ֣א בָּנַ֔ין ושורי אשכללו וְשׁוּרַיָּ֖א
שַׁכְלִ֑לוּ וְאֻשַּׁיָּ֖א יַחֲיטוּ׃ **יג** כְּעַ֣ן יְדִ֣יעַ לֶהֱוֵ֣א לְמַלְכָּ֗א
דִּ֣י הֵן֩ קִרְיְתָ֨א דָ֜ךְ תִּתְבְּנֵ֗א וְשׁוּרַיָּ֤א יִשְׁתַּכְלְל֙וּן
מִנְדָּ֣ה־בְלוֹ֔ וְהַלְכָ֖ךְ לָ֣א יִנְתְּנ֑וּן וְאַפְּתָ֖ם מַלְכִ֥ים
תְּהַנְּזֵֽק׃ **יד** כְּעַ֣ן כָּל־קֳבֵ֗ל דִּי־מֶ֙לַח֙ הֵיכְלָ֣א מְלַחְנָ֔א
וְעַרְוַ֥ת מַלְכָּ֖א לָ֣א אֲרִ֑יךְ־לַנָא לְמֶחֱזֵ֣א עַל־דְּנָ֔ה
שְׁלַחְנָ֖א וְהוֹדַ֥עְנָא לְמַלְכָּֽא׃ **טו** דִּ֣י יְבַקַּ֗ר בְּסִפַּר־
דָּכְרָנַיָּ֤א דִֽי־אֲבָהָתָךְ֙ וְתִשְׁכַּ֣ח בְּסִפַּ֔ר דָּכְרֹנַיָּ֖א
וְתִנְדַּ֣ע דִּ֗י קִרְיְתָ֤א דָךְ֙ קִרְיָ֣א מָרְדָּ֔א וּמְהַנְּזֵ֖קַת
מַלְכִ֣ין וּמְדִנָ֑ן וְאָשְׁתַּדּוּר֙ עָבְדִ֣ין בְּגַוַּ֔הּ מִן־יוֹמָ֖ת
עָלְמָ֑א עַל־דְּנָ֞ה קִרְיְתָ֤א דָךְ֙ הָחְרְבַ֔ת׃ **טז** מְהוֹדְעִ֥ין
אֲנַ֖חְנָה לְמַלְכָּ֑א דִּ֣י הֵן֩ קִרְיְתָ֨א דָ֜ךְ תִּתְבְּנֵ֗א וְשׁוּרַיָּ֤ה
יִשְׁתַּכְלְל֙וּן לָקָבֵ֣ל דְּנָ֔ה חֶלְקָ֖ךְ בַּעֲבַ֣ר נַהֲרָ֑א לָ֣א אִיתַ֔י
לָֽךְ׃ {פ}
יז פִּתְגָמָ֣א שְׁלַ֣ח מַלְכָּ֗א עַל־רְחוּם֙ בְּעֵל־טְעֵ֣ם
וְשִׁמְשַׁ֔י סָפְרָ֔א וּשְׁאָ֥ר כְּנָוָתְהוֹן֙ דִּ֣י יָתְבִ֔ין בְּשֶׁמְרַ֖יִן
וּשְׁאָ֣ר עֲבַר־נַהֲרָ֑ה שְׁלָ֖ם וּכְעֶֽת׃ {ס} **יח** נִשְׁתְּוָנָ֗א
דִּ֤י שְׁלַחְתּוּן֙ עֲלֶ֔ינָא מְפָרַ֖שׁ קֱרֵ֣י קָדָ֑מָי׃ **יט** וּמִנִּ֣י
שִׂ֔ים טְעֵם֙ וּבַקַּ֔רוּ וְהַשְׁכַּ֖חוּ דִּ֣י קִרְיְתָ֤א דָךְ֙ מִן־יוֹמָ֣ת
עָלְמָ֔א עַל־מַלְכִ֖ין מִתְנַשְּׂאָ֑ה וּמְרַ֣ד וְאָשְׁתַּדּ֔וּר
מִתְעֲבֵ֖ד־בַּ֥הּ׃ **כ** וּמַלְכִ֣ין תַּקִּיפִ֔ין הֲו֖וֹ עַל־יְרוּשְׁלֶ֑ם
וְשַׁלִּיטִ֗ין בְּכֹ֛ל עֲבַ֥ר נַהֲרָ֖ה וּמִדָּ֣ה בְלוֹ֔ וְהַלְכָ֖ךְ מִתְיְהֵ֥ב
לְהֹ֑ון׃ **כא** כְּעַ֣ן שִׂ֔ימוּ טְעֵ֖ם לְבַטָּלָ֣א גֶּבְרַיָּ֑א אִלֵּ֣ךְ
וְקִרְיְתָ֤א דָךְ֙ לָ֣א תִתְבְּנֵ֔א עַד־מִנִּ֖י טַעְמָ֥א
יִתְּשָֽׂם׃ **כב** וּזְהִירִ֣ין הֱוֹ֔ו שָׁלִ֖ו לְמֶעְבַּ֣ד עַל־דְּנָ֑ה
לְמָ֣ה יִשְׂגֵּ֔א חֲבָלָ֖א לְהַנְּזָקַ֥ת מַלְכִֽין׃ {ס} **כג** אֱדַ֗יִן
מִן־דִּ֤י פַרְשֶׁגֶן֙ נִשְׁתְּוָנָ֔א דִּ֖י אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא֣ מַלְכָּ֑א

קֳרֵי קָדָם־רְחוּם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּכְנָוָתְהוֹן אֲזַלוּ
בִּבְהִילוּ לִירוּשְׁלֶם עַל־יְהוּדָיֵא וּבַטְלוּ הִמּוֹ בְּאֶדְרָע
וְחֵיל׃ {ס} **כד** בֵּאדַיִן בְּטֵלַת עֲבִידַת בֵּית־אֱלָהָא
דִּי בִירוּשְׁלֶם וַהֲוָת בָּטְלָא עַד שְׁנַת תַּרְתֵּין
לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרָס׃ {פ}

עזרא פרק ה

א וְהִתְנַבִּי חַגַּי נְבִיָּאָה וּזְכַרְיָה בַר־עִדּוֹאׇ נְבִיאַיָּא
עַל־יְהוּדָיֵא דִּי בִיהוּד וּבִירוּשְׁלֶם בְּשֵׁם אֱלָהּ
יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהוֹן׃ {ס} **ב** בֵּאדַיִן קָמוּ זְרֻבָּבֶל בַּר־
שְׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ בַּר־יוֹצָדָק וְשָׁרִיו לְמִבְנֵא בֵּית
אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְעִמְּהוֹן נְבִיאַיָּא דִּי־אֱלָהָא
מְסָעֲדִין לְהוֹן׃ {פ}
ג בֵּהּ־זִמְנָאׇ אֲתָה עֲלֵיהוֹן תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה
וּשְׁתַר בּוֹזְנַי וּכְנָוָתְהוֹן וְכֵן אָמְרִין לְהֹם מַן־שָׂם
לְכֹם טְעֵם בַּיְתָא דְנָה לִבְנָא וְאֻשַׁרְנָא דְנָה
לְשַׁכְלְלָה׃ {ס} **ד** אֱדַיִן כְּנֶמָא אֲמַרְנָא לְהֹם מַן־
אִנּוּן שְׁמָהָת גֻּבְרַיָּא דִּי־דָנָה בִנְיָנָא בָּנִין׃ **ה** וְעֵין
אֱלָהֲהֹם הֲוָת עַל־שָׁבֵי יְהוּדָיֵא וְלָא־בַטְלוּ הִמּוֹ
עַד־טַעְמָא לְדָרְיָוֶשׁ יְהָדּ וֵאֱדַיִן יְתִיבוּן נִשְׁתְּוָנָא
עַל־דְּנָה׃ {פ}
ו פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּא דִּי־שְׁלַח תַּתְּנַי | פַּחַת עֲבַר־
נַהֲרָה וּשְׁתַר בּוֹזְנַי וּכְנָוָתֵהּ אֲפַרְסְכָיֵא דִּי בַעֲבַר
נַהֲרָה עַל־דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא׃ **ז** פִּתְגָמָא שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי
וּכְדְנָהּ כְּתִיב בְּגַוֵּהּ לְדָרְיָוֶשׁ מַלְכָּא שְׁלָמָא כְלָא׃
{ס} **ח** יְדִיעַ | לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי־אֲזַלְנָא לִיהוּד
מְדִינְתָּאׇ לְבֵית אֱלָהָא רַבָּא וְהוּא מִתְבְּנֵאׇ אֶבֶן
גְּלָל וְאָע מִתְּשָׂם בְּכֻתְלַיָּא וַעֲבִידְתָּא דָּךְ אָסְפַּרְנָא
מִתְעַבְדָא וּמַצְלַח בִּיְדֵהֹם׃ {ס} **ט** אֱדַיִן שְׁאֵלְנָאׇ
לְשָׁבַיָּא אִלֵּךְ כְּנֶמָא אֲמַרְנָא לְהֹם מַן־שָׂם לְכֹם
טְעֵם בַּיְתָא דְנָה לִבְנָא וְאֻשַׁרְנָא דְנָה
לְשַׁכְלְלָה׃ {ס} **י** וְאָף שְׁמָהָתְהֹם שְׁאֵלְנָא לְהֹם
לְהוֹדָעוּתָךְ דִּי נִכְתֻּב שֵׁם־גֻּבְרַיָּא דִּי בְרָאשֵׁיהֹם׃
{ס} **יא** וּכְנֶמָא פִּתְגָמָא הֲתִיבוּנָא לְמֵמַר אֲנַחְנָא
הִמּוֹ עַבְדּוֹהִיׇ דִּי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וּבְנַיִן בַּיְתָא
דִּי־הֲוָא בְנֵה מִקַּדְמַת דְּנָהּ שְׁנִין שַׂגִּיאִן וּמֶלֶךְ
לְיִשְׂרָאֵלׇ רַב בְּנָהִי וְשַׁכְלְלֵהּ׃ **יב** לָהֵן מִן־דִּי הַרְגִּזוּ
אֲבָהָתַנָאׇ לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא יְהַב הִמּוֹ בִּיַד נְבוּכַדְנֶצַּר
מֶלֶךְ־בָּבֶל כסדיא כַּסְדָּאָה וּבַיְתָה דְנָהּ סַתְּרֵהּ
וְעַמָּה הַגְלִי לְבָבֶל׃ {ס} **יג** בְּרַם בִּשְׁנַת חֲדָה
לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא דִּי בָבֶל כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם
בֵּית־אֱלָהָא דְנָה לִבְנֵא׃ **יד** וְאַף מָאנַיָּא דִּי־בֵית־
אֱלָהָאׇ דִּי דַהֲבָה וְכַסְפָּאׇ דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר הַנְפֵּק מִן־
הֵיכְלָאׇ דִּי בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֵל הִמּוֹ לְהֵיכְלָא דִּי בָבֶל
הַנְפֵּק הִמּוֹ כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא מִן־הֵיכְלָאׇ דִּי בָבֶל
וְיִהְיבוּ לְשֵׁשְׁבַּצַּר שְׁמֵהּ דִּי פֶחָה שָׂמֵהּ׃ **טו** וַאֲמַר־
לֵהּ | אלה אֵל מָאנַיָּא שֵׂא אֲזֵל־אַחֵת הִמּוֹ
בְּהֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וּבֵית אֱלָהָא יִתְבְּנֵא עַל־
אַתְרֵהּ׃ {ס} **טז** אֱדַיִן שֵׁשְׁבַּצַּר דָּךְ אֲתָא יְהַב
אֲשַׁיָּא דִּי־בֵית אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וּמִן־אֱדַיִן וְעַד־
כְּעָן מִתְבְּנֵא וְלָא שְׁלֵם׃ **יז** וּכְעַן הֵן עַל־מַלְכָּא טָב
יִתְבַּקַּר בְּבֵית גִּנְזַיָּא דִּי־מַלְכָּא תַּמָּהׇ דִּי בְבָבֶל הֵן
אִיתַי דִּי־מִן־כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שִׂים טְעֵם לְמִבְנֵא בֵּית־
אֱלָהָא דֵּךְ בִּירוּשְׁלֶם וּרְעוּת מַלְכָּא עַל־דְּנָה יִשְׁלַח
עֲלֵינָא׃ {ס}

עזרא פרק ו

א בֵּאדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם וּבַקָּרוּ | בְּבֵית
סְפָרַיָּא דִּי גְנַזַּיָּא מְהַחַתִּין תַּמָּה
בְּבָבֶל׃ **ב** וְהִשְׁתְּכַח בְּאַחְמְתָא בְּבִירְתָּא דִּי בְמָדַי

מְדִינְתָּא מְגַלָּה חֲדָה וְכֵן־כְּתִיב בְּגַוֵּהּ דִּכְרוֹנָה:
{פ}
ג בְּשְׁנַת חֲדָה לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שָׂם
טְעֵם בֵּית־אֱלָהָא בִּירוּשְׁלֶם בַּיְתָא יִתְבְּנֵא אֲתַר
דִּי־דָבְחִין דִּבְחִין וְאֶשׁוֹהִי מְסוֹבְלִין רוּמֵהּ אַמִּין
שִׁתִּין פְּתָיֵהּ אַמִּין שִׁתִּין: **ד** נִדְבָּכִין דִּי־אֶבֶן גְּלָל
תְּלָתָא וְנִדְבֶּךְ דִּי־אָע חַדַּת וְנִפְקְתָא מִן־בֵּית
מַלְכָּא תִּתְיְהֵב: **ה** וְאַף מָאנֵי בֵית־אֱלָהָא דִּי
דַהֲבָה וְכַסְפָּא דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר הַנְפֵּק מִן־הֵיכְלָא דִּי־
בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֵל לְבָבֶל יַהֲתִיבוּן וְיהָךְ לְהֵיכְלָא דִּי־
בִירוּשְׁלֶם לְאַתְרֵהּ וְתַחֵת בְּבֵית אֱלָהָא:
{ס} **ו** כְּעַן תַּתְנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה שְׁתַר בּוֹזְנַי
וּכְנָוָתְהוֹן אֲפַרְסְכָיֵא דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה רַחִיקִין הֲווֹ
מִן־תַּמָּה: **ז** שְׁבֶקוּ לַעֲבִידַת בֵּית־אֱלָהָא דְּךְ פַּחַת
יְהוּדָיֵא וּלְשָׁבֵי יְהוּדָיֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵּךְ יִבְנוֹן עַל־
אַתְרֵהּ: **ח** וּמִנִּי שָׂים טְעֵם לְמָא דִּי־תַעְבְּדוּן עִם־
שָׁבֵי יְהוּדָיֵא וּלְשָׁבֵי יְהוּדָיֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵּךְ יִבְנוֹן עַל־
אַתְרֵהּ: **ח** וּמִנִּי שָׂים טְעֵם לְמָא דִּי־תַעְבְּדוּן עִם־
שָׁבֵי יְהוּדָיֵא אִלֵּךְ לְמִבְנֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵּךְ וּמִנְכְסֵי
מַלְכָּא דִּי מִדַּת עֲבַר נַהֲרָה אָסְפַּרְנָא נִפְקְתָא
תֶּהֱוֵא מֶתְיַהֲבָא לְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי־לָא
לְבַטָּלָא: **ט** וּמָה חַשְׁחָן וּבְנֵי תוֹרִין וּדְכְרִין
וְאִמְּרִין | לַעֲלָוָן | לֵאֱלָהּ שְׁמַיָּא חִנְטִּין מְלַח |
חֲמַר וּמְשַׁח כְּמֵאמַר כָּהֲנַיָּא דִּי־בִירוּשְׁלֶם לֶהֱוֵא
מִתְיְהֵב לְהֹם יוֹם | בְּיוֹם דִּי־לָא שָׁלוּ: **י** דִּי־לֶהֱוֹן
מְהַקְרְבִין נִיחוֹחִין לֵאֱלָהּ שְׁמַיָּא וּמְצַלַּיִן לְחַיֵּי
מַלְכָּא וּבְנוֹהִי: **יא** וּמִנִּי שָׂים טְעֵם דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי
יְהַשְׁנֵא פִּתְגָמָא דְּנָה יִתְנְסַח אָע מִן־בַּיְתֵהּ וּזְקִיף
יִתְמֵחַ עֲלָהִי וּבַיְתֵהּ נְוָלוּ יִתְעֲבֵד עַל־
דְּנָה: **יב** וֵאלָהָּא דִּי שַׁכֶּן שְׁמֵהּ תַּמָּה יְמַגַּר כָּל־
מֶלֶךְ וְעַם דִּי | יִשְׁלַח יְדֵהּ לְהַשְׁנָיָה לְחַבָּלָה בֵּית־
אֱלָהָא דֵּךְ דִּי בִירוּשְׁלֶם אֲנָה דָרְיָוֶשׁ שָׂמֶת טְעֵם
אָסְפַּרְנָא יִתְעֲבֵד: {פ}
יג אֱדַיִן תַּתְנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה שְׁתַר בּוֹזְנַי
וּכְנָוָתְהוֹן לָקֳבֵל דִּי־שְׁלַח דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא כְּנֶמָא
אָסְפַּרְנָא עֲבַדוּ: **יד** וְשָׁבֵי יְהוּדָיֵא בָּנַיִן וּמַצְלְחִין
בִּנְבוּאַת חַגַּי נְבִיָּאה וּזְכַרְיָה בַּר־עִדּוֹא וּבְנָו
וְשַׁכְלְלוּ מִן־טַעֲם אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל וּמִטְעֵם כּוֹרֶשׁ
וְדָרְיָוֶשׁ וְאַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מֶלֶךְ פָּרָס: **טו** וְשֵׁיצִיאָ
בַּיְתָה דְנָה עַד יוֹם תְּלָתָה לִירַח אֲדָר דִּי־הִיא
שְׁנַת־שֵׁת לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא: {פ}
טז וַעֲבַדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּהֲנַיָּא וְלֵוָיֵא וּשְׁאָר בְּנֵי־
גָלוּתָא חֲנֻכַּת בֵּית־אֱלָהָא דְנָה
בְּחֶדְוָה: **יז** וְהַקְרִבוּ לַחֲנֻכַּת בֵּית־אֱלָהָא דְנָהּ
תּוֹרִין מְאָה דִּכְרִין מָאתַיִן אִמְּרִין אַרְבַּע מְאָה
וּצְפִירֵי עִזִּין לְחַטִיא לְחַטָּאָה עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל
תְּרֵי־עֲשַׂר לְמִנְיַן שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: **יח** וַהֲקִימוּ
כָּהֲנַיָּא בְּפְלֻגְתְּהוֹן וְלֵוָיֵא בְּמַחְלָקְתְּהוֹן עַל־עֲבִידַת
אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם כִּכְתָב סִפַר מֹשֶׁה: {פ}
יט וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־הַגּוֹלָה אֶת־הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר
לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן: **כ** כִּי הֻטַּהֲרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
כְּאֶחָד כֻּלָּם טְהוֹרִים וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח לְכָל־בְּנֵי
הַגּוֹלָה וְלַאֲחֵיהֶם הַכֹּהֲנִים וְלָהֶם: **כא** וַיֹּאכְלוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל הַשָּׁבִים מֵהַגּוֹלָה וְכֹל הַנִּבְדָּל מִטֻּמְאַת
גּוֹיֵי־הָאָרֶץ אֲלֵהֶם לִדְרֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל: **כב** וַיַּעֲשׂוּ חַג־מַצּוֹת שִׁבְעַת יָמִים
בְּשִׂמְחָה כִּי | שִׂמְּחָם יְהוָה וַיַּסֵּב לֵב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר
עֲלֵיהֶם לְחַזֵּק יְדֵיהֶם בִּמְלֶאכֶת בֵּית־הָאֱלֹהִים
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: {פ}

עזרא פרק ז

א וְאַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּמַלְכוּת אַרְתַּחְשַׁסְתְּא
מֶלֶךְ־פָּרָס עֶזְרָא בֶּן־שְׂרָיָה בֶּן־עַזַרְיָה בֶּן־
חִלְקִיָּה: **ב** בֶּן־שַׁלּוּם בֶּן־צָדוֹק בֶּן־אֲחִיטוּב: **ג** בֶּן־
אֲמַרְיָה בֶּן־עַזַרְיָה בֶּן־מְרָיוֹת: **ד** בֶּן־זַרַחְיָה בֶּן־עֻזִּי
בֶּן־בֻּקִּי: **ה** בֶּן־אֲבִישׁוּעַ בֶּן־פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־
אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָרֹאשׁ: **ו** הוּא עֶזְרָא עָלָה מִבָּבֶל
וְהוּא־סֹפֵר מָהִיר בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר־נָתַן יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתֶּן־לוֹ הַמֶּלֶךְ כְּיַד־יְהוָה אֱלֹהָיו
עָלָיו כָּל בַּקָּשָׁתוֹ: {פ}
ז וַיַּעֲלוּ מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים וְהַנְתִינִים אֶל־יְרוּשָׁלִַם
בִּשְׁנַת־שֶׁבַע לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ: **ח** וַיָּבֹא
יְרוּשָׁלִַם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי הִיא שְׁנַת הַשְּׁבִיעִית
לַמֶּלֶךְ: **ט** כִּי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא יְסַד
הַמַּעֲלָה מִבָּבֶל וּבְאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בָּא אֶל־
יְרוּשָׁלִַם כְּיַד־אֱלֹהָיו הַטּוֹבָה עָלָיו: **י** כִּי עֶזְרָא
הֵכִין לְבָבוֹ לִדְרֹשׁ אֶת־תּוֹרַת יְהוָה וְלַעֲשׂוֹת וּלְלַמֵּד
בְּיִשְׂרָאֵל חֹק וּמִשְׁפָּט: {ס} **יא** וְזֶה | פַּרְשֶׁגֶן
הַנִּשְׁתָּוָן אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ אַרְתַּחְשַׁסְתְּא לְעֶזְרָא
הַכֹּהֵן הַסֹּפֵר סֹפֵר דִּבְרֵי מִצְוֹת־יְהוָה וְחֻקָּיו עַל־
יִשְׂרָאֵל: {פ}
יב אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא לְעֶזְרָא כָּהֲנָא סָפַר
דָּתָא דִּי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא גְּמִיר וּכְעֶנֶת: **יג** מִנִּי שִׂים
טְעֵם דִּי כָל־מִתְנַדַּב בְּמַלְכוּתִי מִן־עַמָּא יִשְׂרָאֵל
וְכָהֲנוֹהִי וְלֵוָיֵא לְמֵהָךְ לִירוּשְׁלֵם עִמָּךְ יְהָךְ: **יד** כָּל־
קָבֵל דִּי מִן־קֳדָם מַלְכָּא וְשִׁבְעַת יָעֲטֹהִי שְׁלִיחַ
לְבַקָּרָה עַל־יְהוּד וְלִירוּשְׁלֵם בְּדָת אֱלָהֵךְ דִּי
בִידָךְ: **טו** וּלְהֵיבָלָה כְּסַף וּדְהַב דִּי־מַלְכָּא וְיָעֲטוֹהִי
הִתְנַדַּבוּ לֶאֱלָהּ יִשְׂרָאֵל דִּי בִּירוּשְׁלֵם
מִשְׁכְּנֵהּ: **טז** וְכֹל כְּסַף וּדְהַב דִּי תְהַשְׁכַּח בְּכֹל
מְדִינַת בָּבֶל עִם הִתְנַדְּבוּת עַמָּא וְכָהֲנַיָּא מִתְנַדְּבִין
לְבֵית אֱלָהֲהֹם דִּי בִירוּשְׁלֵם: **יז** כָּל־קָבֵל דְּנָה
אָסְפַּרְנָא תִקְנָא בְּכַסְפָּא דְּנָה תּוֹרִין | דִּכְרִין
אִמְּרִין וּמִנְחָתְהוֹן וְנִסְכֵּיהֹון וּתְקָרֵב הִמּוֹ עַל־
מַדְבְּחָה דִּי בֵית אֱלָהֲכֹם דִּי בִירוּשְׁלֵם: **יח** וּמָה דִּי
עֲלֵיךְ עֲלָךְ וְעַל־אחיך אֶחָךְ יֵיטַב בִּשְׁאָר כַּסְפָּא
וְדַהֲבָה לְמֶעְבַּד כִּרְעוּת אֱלָהֲכֹם
תַּעַבְדוּן: **יט** וּמָאנַיָּא דִּי־מִתְיַהֲבִין לָךְ לְפֻלְחַן בֵּית
אֱלָהֵךְ הַשְׁלֵם קֳדָם אֱלָהּ יְרוּשְׁלֵם: **כ** וּשְׁאָר
חַשְׁחוּת בֵּית אֱלָהֵךְ דִּי יִפֶּל־לָךְ לְמִנְתַּן תִּנְתַּן מִן־
בֵּית גִּנְזֵי מַלְכָּא: **כא** וּמִנִּי אֲנָה אַרְתַּחְשַׁסְתְּא
מַלְכָּא שִׂים טְעֵם לְכֹל גִּזְבְּרַיָּא דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה דִּי
כָל־דִּי יִשְׁאֲלִנְכוֹן עֶזְרָא כָּהֲנָא סָפַר דָּתָא דִּי־אֱלָהּ
שְׁמַיָּא אָסְפַּרְנָא יִתְעֲבֵד: **כב** עַד־כִּסַּף כַּכִּרִין
מְאָה וְעַד־חִנְטִין כּוֹרִין מְאָה וְעַד־חֲמַר בַּתִּין מְאָה
וְעַד־בַּתִּין מְשַׁח מְאָה וּמִלַּח דִּי־לָא כְתָב: **כג** כָּל־
דִּי מִן־טַעַם אֱלָהּ שְׁמַיָּא יִתְעֲבֵד אַדְרַזְדָּא לְבֵית
אֱלָהּ שְׁמַיָּא דִּי־לְמָה לֶהֱוֵא קְצָף עַל־מַלְכוּת
מַלְכָּא וּבְנוֹהִי: **כד** וּלְכֻם מְהוֹדְעִין דִּי כָל־כָּהֲנַיָּא
וְלֵוָיֵא זַמָּרַיָּא תָּרְעַיָּא נְתִינַיָּא וּפֻלְחֵי בֵּית אֱלָהָא
דְּנָה מִנְדָּה בְלוֹ וַהֲלָךְ לָא שַׁלִּיט לְמִרְמֵא
עֲלֵיהֹם: **כה** וְאַנְתְּ עֶזְרָא כִּחְכְמַת אֱלָהֵךְ דִּי־בִידָךְ
מֲנִי שָׁפְטִין וְדַיָּנִין דִּי־לֶהֱוֹן דאנין דָּיְנִין לְכָל־עַמָּא
דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה לְכָל־יָדְעֵי דָתֵי אֱלָהֵךְ וְדִי לָא יָדַע
תְּהוֹדְעוּן: **כו** וְכָל־דִּי־לָא לֶהֱוֵא עָבֵד דָּתָא דִּי־
אֱלָהֵךְ וְדָתָא דִּי מַלְכָּא אָסְפַּרְנָא דִּינָּה לֶהֱוֵא
מִתְעֲבֵד מִנֵּהּ הֵן לְמוֹת הֵן לִשרשו לִשְׁרֹשִׁי הֵן־
לַעֲנָשׁ נִכְסִין וְלֵאֲסוּרִין: {פ}

כז בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ אֲשֶׁר נָתַן כָּזֹאת
בְּלֵב הַמֶּלֶךְ לְפָאֵר אֶת־בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר
בִּירוּשָׁלִָם: **כח** וְעָלַי הִטָּה־חֶסֶד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
וְיוֹעֲצָיו וּלְכָל־שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַגִּבֹּרִים וַאֲנִי הִתְחַזַּקְתִּי
כְּיַד־יְהוָה אֱלֹהַי עָלַי וָאֶקְבְּצָה מִיִּשְׂרָאֵל רָאשִׁים
לַעֲלוֹת עִמִּי: {פ}

עזרא פרק ח

א וְאֵלֶּה רָאשֵׁי אֲבֹתֵיהֶם וְהִתְיַחְשָׂם הָעֹלִים עִמִּי
בְּמַלְכוּת אַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ מִבָּבֶל:
{ס} **ב** מִבְּנֵי פִינְחָס גֵּרְשֹׁם {ס} מִבְּנֵי אִיתָמָר
דָּנִיֵּאל {ס} מִבְּנֵי דָוִיד חַטּוּשׁ: {ס} **ג** מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה
{ס} מִבְּנֵי פַרְעֹשׁ זְכַרְיָה וְעִמּוֹ הִתְיַחֵשׂ לִזְכָרִים
מֵאָה וַחֲמִשִּׁים: {ס} **ד** מִבְּנֵי פַּחַת מוֹאָב
אֶלְיְהוֹעֵינַי בֶּן־זַרְחְיָה וְעִמּוֹ מָאתַיִם הַזְּכָרִים:
{ס} **ה** מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה בֶּן־יַחֲזִיאֵל וְעִמּוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
הַזְּכָרִים: {ס} **ו** וּמִבְּנֵי עָדִין עֶבֶד בֶּן־יוֹנָתָן וְעִמּוֹ
חֲמִשִּׁים הַזְּכָרִים: {ס} **ז** וּמִבְּנֵי עֵילָם יְשַׁעְיָה בֶּן־
עֲתַלְיָה וְעִמּוֹ שִׁבְעִים הַזְּכָרִים: {ס} **ח** וּמִבְּנֵי
שְׁפַטְיָה זְבַדְיָה בֶּן־מִיכָאֵל וְעִמּוֹ שְׁמֹנִים הַזְּכָרִים:
{ס} **ט** מִבְּנֵי יוֹאָב עֹבַדְיָה בֶּן־יְחִיאֵל וְעִמּוֹ מָאתַיִם
וּשְׁמֹנָה עָשָׂר הַזְּכָרִים: {ס} **י** וּמִבְּנֵי שְׁלוֹמִית בֶּן־
יוֹסִפְיָה וְעִמּוֹ מֵאָה וְשִׁשִּׁים הַזְּכָרִים:
{ס} **יא** וּמִבְּנֵי בֵבַי זְכַרְיָה בֶּן־בֵּבָי וְעִמּוֹ עֶשְׂרִים
וּשְׁמֹנָה הַזְּכָרִים: {ס} **יב** וּמִבְּנֵי עַזְגָּד יוֹחָנָן בֶּן־
הַקָּטָן וְעִמּוֹ מֵאָה וַעֲשָׂרָה הַזְּכָרִים: {ס} **יג** וּמִבְּנֵי
אֲדֹנִיקָם אַחֲרֹנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם אֱלִיפֶלֶט יְעִיאֵל
וּשְׁמַעְיָה וְעִמָּהֶם שִׁשִּׁים הַזְּכָרִים: {ס} **יד** וּמִבְּנֵי
בִגְוַי עוּתַי וְזַבּוּד וְעִמּוֹ שִׁבְעִים הַזְּכָרִים: {פ}
טו וָאֶקְבְּצֵם אֶל־הַנָּהָר הַבָּא אֶל־אַהֲוָא וַנַּחֲנֶה
שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה וָאֶבְינָה בָּעָם וּבַכֹּהֲנִים וּמִבְּנֵי
לֵוִי לֹא־מָצָאתִי שָׁם: **טז** וָאֶשְׁלְחָה לֶאֱלִיעֶזֶר
לַאֲרִיאֵל לְשֶׁמַעְיָה וּלְאֶלְנָתָן וּלְיָרִיב וּלְאֶלְנָתָן
וּלְנָתָן וּלְזְכַרְיָה וּלְמְשֻׁלָּם רָאשִׁים וּלְיוֹיָרִיב
וּלְאֶלְנָתָן מְבִינִים: **יז** ואוצאה וָאֲצַוֶּה אוֹתָם עַל־
אִדּוֹ הָרֹאשׁ בְּכַסְפְיָא הַמָּקוֹם וָאָשִׂימָה בְּפִיהֶם
דְּבָרִים לְדַבֵּר אֶל־אִדּוֹ אָחִיו
הנתונים הַנְּתִינִים בְּכַסְפְיָא הַמָּקוֹם לְהָבִיא־לָנוּ
מְשָׁרְתִים לְבֵית אֱלֹהֵינוּ: **יח** וַיָּבִיאוּ לָנוּ כְּיַד־
אֱלֹהֵינוּ הַטּוֹבָה עָלֵינוּ אִישׁ שֵׂכֶל מִבְּנֵי מַחְלִי בֶּן־
לֵוִי בֶּן־יִשְׂרָאֵל וְשֵׁרֵבְיָה וּבָנָיו וְאֶחָיו שְׁמֹנָה
עָשָׂר: **יט** וְאֶת־חֲשַׁבְיָה וְאִתּוֹ יְשַׁעְיָה מִבְּנֵי מְרָרִי
אֶחָיו וּבְנֵיהֶם עֶשְׂרִים: {ס} **כ** וּמִן־הַנְּתִינִים שֶׁנָּתַן
דָּוִיד וְהַשָּׂרִים לַעֲבֹדַת הַלְוִיִּם נְתִינִים מָאתַיִם
וְעֶשְׂרִים כֻּלָּם נִקְבוּ בְשֵׁמוֹת: **כא** וָאֶקְרָא שָׁם צוֹם
עַל־הַנָּהָר אַהֲוָא לְהִתְעַנּוֹת לִפְנֵי אֱלֹהֵינוּ לְבַקֵּשׁ
מִמֶּנּוּ דֶּרֶךְ יְשָׁרָה לָנוּ וּלְטַפֵּנוּ וּלְכָל־
רְכוּשֵׁנוּ: **כב** כִּי בֹשְׁתִּי לִשְׁאוֹל מִן־הַמֶּלֶךְ חַיִל
וּפָרָשִׁים לְעָזְרֵנוּ מֵאוֹיֵב בַּדָּרֶךְ כִּי־אָמַרְנוּ לַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר יַד־אֱלֹהֵינוּ עַל־כָּל־מְבַקְשָׁיו לְטוֹבָה וְעֻזּוֹ
וְאַפּוֹ עַל כָּל־עֹזְבָיו: **כג** וַנָּצוּמָה וַנְּבַקְּשָׁה
מֵאֱלֹהֵינוּ עַל־זֹאת וַיֵּעָתֶר לָנוּ: **כד** וָאַבְדִּילָה
מִשָּׂרֵי הַכְּהֻנִּים שְׁנֵים עָשָׂר לְשֵׁרֵבְיָה חֲשַׁבְיָה
וְעִמָּהֶם מֵאֲחֵיהֶם
עֲשָׂרָה: **כה** ואשקולה וָאֶשְׁקְלָה לָהֶם אֶת־הַכֶּסֶף
וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַכֵּלִים תְּרוּמַת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ
הַהֲרִימוּ הַמֶּלֶךְ וְיוֹעֲצָיו וְשָׂרָיו וְכָל־יִשְׂרָאֵל
הַנִּמְצָאִים: **כו** וָאֶשְׁקְלָה עַל־יָדָם כֶּסֶף כִּכָּרִים
שֵׁשׁ־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים וּכְלֵי־כֶסֶף מֵאָה לְכִכָּרִים
זָהָב מֵאָה כִּכָּר: **כז** וּכְפָרֵי זָהָב עֶשְׂרִים

לָאֲדַרְכֹנִים אֶלֶף וּכְלֵי נְחֹשֶׁת מֻצְהָב טוֹבָה שְׁנַיִם
חֲמוּדַת כָּזָהָב: **כח** וָאֹמְרָה אֲלֵהֶם אַתֶּם קֹדֶשׁ
לַיהוָה וְהַכֵּלִים קֹדֶשׁ וְהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב נְדָבָה לַיהוָה
אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם: **כט** שִׁקְדוּ וְשִׁמְרוּ עַד־תִּשְׁקְלוּ
לִפְנֵי שָׂרֵי הַכְּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְשָׂרֵי־הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל
בִּירוּשָׁלַ֫͏ִם לַלִּשְׁכוֹת בֵּית יְהוָה: **ל** וְקִבְּלוּ הַכֹּהֲנִים
וְהַלְוִיִּם מִשְׁקַל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב וְהַכֵּלִים לְהָבִיא
לִירוּשָׁלַ֫͏ִם לְבֵית אֱלֹהֵינוּ: {פ}
לא וַנִּסְּעָה מִנְּהַר אַהֲוָא בִּשְׁנֵים עָשָׂר לַחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן לָלֶכֶת יְרוּשָׁלַ֫͏ִם וְיַד־אֱלֹהֵינוּ הָיְתָה עָלֵינוּ
וַיַּצֵּלֵנוּ מִכַּף אוֹיֵב וְאוֹרֵב עַל־הַדָּרֶךְ: **לב** וַנָּבוֹא
יְרוּשָׁלַ֫͏ִם וַנֵּשֶׁב שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה: **לג** וּבַיּוֹם
הָרְבִיעִי נִשְׁקַל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב וְהַכֵּלִים בְּבֵית
אֱלֹהֵינוּ עַל יַד־מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה הַכֹּהֵן וְעִמּוֹ
אֶלְעָזָר בֶּן־פִּינְחָס וְעִמָּהֶם יוֹזָבָד בֶּן־יֵשׁוּעַ וְנוֹעַדְיָה
בֶּן־בִּנּוּי הַלְוִיִּם: **לד** בְּמִסְפָּר בְּמִשְׁקָל לַכֹּל וַיִּכָּתֵב
כָּל־הַמִּשְׁקָל בָּעֵת הַהִיא: {פ}
לה הַבָּאִים מֵהַשִּׁבְי בְּנֵי־הַגּוֹלָה הִקְרִיבוּ עֹלוֹת |
לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל פָּרִים שְׁנֵים־עָשָׂר עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל
אֵילִים | תִּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה כְּבָשִׂים שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה
צְפִירֵי חַטָּאת שְׁנֵים עָשָׂר הַכֹּל עוֹלָה לַיהוָה: {פ}
לו וַיִּתְּנוּ | אֶת־דָּתֵי הַמֶּלֶךְ לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי הַמֶּלֶךְ
וּפַחֲוֹת עֵבֶר הַנָּהָר וְנִשְּׂאוּ אֶת־הָעָם וְאֶת־בֵּית
הָאֱלֹהִים: {ס}

עזרא פרק ט

א וּכְכַלּוֹת אֵלֶּה נִגְּשׁוּ אֵלַי הַשָּׂרִים לֵאמֹר לֹא־
נִבְדְּלוּ הָעָם יִשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם מֵעַמֵּי
הָאֲרָצוֹת כְּתוֹעֲבֹתֵיהֶם לַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הַפְּרִזִּי
הַיְבוּסִי הָעַמֹּנִי הַמֹּאָבִי הַמִּצְרִי וְהָאֱמֹרִי: **ב** כִּי־
נָשְׂאוּ מִבְּנֹתֵיהֶם לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם וְהִתְעָרְבוּ זֶרַע
הַקֹּדֶשׁ בְּעַמֵּי הָאֲרָצוֹת וְיַד הַשָּׂרִים וְהַסְּגָנִים
הָיְתָה בַּמַּעַל הַזֶּה רִאשׁוֹנָה: {ס} **ג** וּכְשָׁמְעִי אֶת־
הַדָּבָר הַזֶּה קָרַעְתִּי אֶת־בִּגְדִּי וּמְעִילִי וָאֶמְרְטָה
מִשְׂעַר רֹאשִׁי וּזְקָנִי וָאֵשְׁבָה מְשׁוֹמֵם: **ד** וְאֵלַי
יֵאָסְפוּ כָּל חָרֵד בְּדִבְרֵי אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל עַל מַעַל
הַגּוֹלָה וַאֲנִי יֹשֵׁב מְשׁוֹמֵם עַד לְמִנְחַת
הָעֶרֶב: **ה** וּבְמִנְחַת הָעֶרֶב קָמְתִי מִתַּעֲנִיתִי
וּבְקָרְעִי בִּגְדִּי וּמְעִילִי וָאֶכְרְעָה עַל־בִּרְכַּי
וָאֶפְרְשָׂה כַפַּי אֶל־יְהוָה אֱלֹהָי: **ו** וָאֹמְרָה אֱלֹהַי
בֹּשְׁתִּי וְנִכְלַמְתִּי לְהָרִים אֱלֹהַי פָּנַי אֵלֶיךָ כִּי
עֲוֹנֹתֵינוּ רָבוּ לְמַעְלָה רֹאשׁ וְאַשְׁמָתֵנוּ גָּדְלָה עַד
לַשָּׁמָיִם: **ז** מִימֵי אֲבֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּאַשְׁמָה גְּדוֹלָה
עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּבַעֲוֹנֹתֵינוּ נִתַּנּוּ אֲנַחְנוּ מְלָכֵינוּ
כֹּהֲנֵינוּ בְּיַד | מַלְכֵי הָאֲרָצוֹת בַּחֶרֶב בַּשְּׁבִי וּבַבִּזָּה
וּבְבֹשֶׁת פָּנִים כְּהַיּוֹם הַזֶּה: **ח** וְעַתָּה כִּמְעַט־רֶגַע
הָיְתָה תְחִנָּה מֵאֵת | יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְהַשְׁאִיר לָנוּ
פְּלֵיטָה וְלָתֶת־לָנוּ יָתֵד בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ לְהָאִיר
עֵינֵינוּ אֱלֹהֵינוּ וּלְתִתֵּנוּ מִחְיָה מְעַט
בְּעַבְדֻתֵנוּ: **ט** כִּי־עֲבָדִים אֲנַחְנוּ וּבְעַבְדֻתֵּנוּ לֹא
עֲזָבָנוּ אֱלֹהֵינוּ וַיַּט־עָלֵינוּ חֶסֶד לִפְנֵי מַלְכֵי פָרַס
לָתֶת־לָנוּ מִחְיָה לְרוֹמֵם אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ
וּלְהַעֲמִיד אֶת־חָרְבֹתָיו וְלָתֶת־לָנוּ גָּדֵר בִּיהוּדָה
וּבִירוּשָׁלַ֫͏ִם: {ס} **י** וְעַתָּה מַה־נֹּאמַר אֱלֹהֵינוּ
אַחֲרֵי־זֹאת כִּי עָזַבְנוּ מִצְוֹתֶיךָ: **יא** אֲשֶׁר צִוִּיתָ בְּיַד
עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים
לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ נִדָּה הִיא בְּנִדַּת עַמֵּי הָאֲרָצוֹת
בְּתוֹעֲבֹתֵיהֶם אֲשֶׁר מִלְאוּהָ מִפֶּה אֶל־פֶּה
בְּטֻמְאָתָם: **יב** וְעַתָּה בְּנוֹתֵיכֶם אַל־תִּתְּנוּ לִבְנֵיהֶם
וּבְנֹתֵיהֶם אַל־תִּשְׂאוּ לִבְנֵיכֶם וְלֹא־תִדְרְשׁוּ שְׁלֹמָם

וְטוֹבָתָם עַד־עוֹלָם לְמַעַן תֶּחֱזְקוּ וַאֲכַלְתֶּם אֶת־
טוּב הָאָרֶץ וְהוֹרַשְׁתֶּם לִבְנֵיכֶם עַד־
עוֹלָם: **יג** וְאַחֲרֵי כָּל־הַבָּא עָלֵינוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים
וּבְאַשְׁמָתֵנוּ הַגְּדֹלָה כִּי | אַתָּה אֱלֹהֵינוּ חָשַׂכְתָּ
לְמַטָּה מֵעֲוֹנֵנוּ וְנָתַתָּה לָנוּ פְּלֵיטָה
כָּזֹאת: **יד** הֲנָשׁוּב לְהָפֵר מִצְוֹתֶיךָ וּלְהִתְחַתֵּן בְּעַמֵּי
הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הֲלוֹא תֶאֱנַף־בָּנוּ עַד־כַּלֶּה לְאֵין
שְׁאֵרִית וּפְלֵיטָה: {פ}
טו יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל צַדִּיק אַתָּה כִּי־נִשְׁאַרְנוּ
פְלֵיטָה כְּהַיּוֹם הַזֶּה הִנֵּנוּ לְפָנֶיךָ בְּאַשְׁמָתֵינוּ כִּי אֵין
לַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ עַל־זֹאת: {פ}

עזרא פרק י

א וּכְהִתְפַּלֵּל עֶזְרָא וּכְהִתְוַדֹּתוֹ בֹּכֶה וּמִתְנַפֵּל לִפְנֵי
בֵּית הָאֱלֹהִים נִקְבְּצוּ אֵלָיו מִיִּשְׂרָאֵל קָהָל רַב־
מְאֹד אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וִילָדִים כִּי־בָכוּ הָעָם הַרְבֵּה־
בֶכֶה: {ס} **ב** וַיַּעַן שְׁכַנְיָה בֶן־יְחִיאֵל מִבְּנֵי
עולם עֵילָם וַיֹּאמֶר לְעֶזְרָא אֲנַחְנוּ מָעַלְנוּ
בֵּאלֹהֵינוּ וַנֹּשֶׁב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת מֵעַמֵּי הָאָרֶץ וְעַתָּה
יֵשׁ־מִקְוֶה לְיִשְׂרָאֵל עַל־זֹאת: **ג** וְעַתָּה נִכְרְתָה־
בְרִית לֵאלֹהֵינוּ לְהוֹצִיא כָל־נָשִׁים וְהַנּוֹלָד מֵהֶם
בַּעֲצַת אֲדֹנָי וְהַחֲרֵדִים בְּמִצְוַת אֱלֹהֵינוּ וְכַתּוֹרָה
יֵעָשֶׂה: **ד** קוּם כִּי־עָלֶיךָ הַדָּבָר וַאֲנַחְנוּ עִמָּךְ חֲזַק
וַעֲשֵׂה: {פ}
ה וַיָּקָם עֶזְרָא וַיַּשְׁבַּע אֶת־שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם
וְכָל־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה וַיִּשָּׁבֵעוּ: **ו** וַיָּקָם
עֶזְרָא מִלִּפְנֵי בֵּית הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ אֶל־לִשְׁכַּת
יְהוֹחָנָן בֶּן־אֶלְיָשִׁיב וַיֵּלֶךְ שָׁם לֶחֶם לֹא־אָכַל וּמַיִם
לֹא־שָׁתָה כִּי מִתְאַבֵּל עַל־מַעַל הַגּוֹלָה:
{ס} **ז** וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בִּיהוּדָה וִירוּשָׁלַם לְכֹל בְּנֵי
הַגּוֹלָה לְהִקָּבֵץ יְרוּשָׁלָם: **ח** וְכֹל אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא
לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים כַּעֲצַת הַשָּׂרִים וְהַזְּקֵנִים יֶחֱרַם
כָּל־רְכוּשׁוֹ וְהוּא יִבָּדֵל מִקְהַל הַגּוֹלָה:
{ס} **ט** וַיֵּקָבְצוּ כָל־אַנְשֵׁי־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן | יְרוּשָׁלַם
לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הוּא חֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי בְּעֶשְׂרִים
בַּחֹדֶשׁ וַיֵּשְׁבוּ כָל־הָעָם בִּרְחוֹב בֵּית הָאֱלֹהִים
מַרְעִידִים עַל־הַדָּבָר וּמֵהַגְּשָׁמִים: {פ}
י וַיָּקָם עֶזְרָא הַכֹּהֵן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַתֶּם מְעַלְתֶּם
וַתּוֹשִׁיבוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת לְהוֹסִיף עַל־אַשְׁמַת
יִשְׂרָאֵל: **יא** וְעַתָּה תְּנוּ תוֹדָה לַיהוָה אֱלֹהֵי־
אֲבֹתֵיכֶם וַעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ וְהִבָּדְלוּ מֵעַמֵּי הָאָרֶץ וּמִן־
הַנָּשִׁים הַנָּכְרִיּוֹת: **יב** וַיַּעֲנוּ כָל־הַקָּהָל וַיֹּאמְרוּ קוֹל
גָּדוֹל כֵּן כדבריך כִּדְבָרְךָ עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת: **יג** אֲבָל
הָעָם רָב וְהָעֵת גְּשָׁמִים וְאֵין כֹּחַ לַעֲמוֹד בַּחוּץ
וְהַמְּלָאכָה לֹא־לְיוֹם אֶחָד וְלֹא לִשְׁנַיִם כִּי־הִרְבֵּינוּ
לִפְשֹׁעַ בַּדָּבָר הַזֶּה: **יד** יַעַמְדוּ־נָא שָׂרֵינוּ לְכָל־
הַקָּהָל וְכֹל | אֲשֶׁר בְּעָרֵינוּ הֲהֹשִׁיב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת
יָבֹאוּ לְעִתִּים מְזֻמָּנִים וְעִמָּהֶם זִקְנֵי־עִיר וָעִיר
וְשֹׁפְטֶיהָ עַד לְהָשִׁיב חֲרוֹן אַף־אֱלֹהֵינוּ מִמֶּנּוּ עַד
לַדָּבָר הַזֶּה: {פ}
טו אַךְ יוֹנָתָן בֶּן־עֲשָׂהאֵל וְיַחְזְיָה בֶן־תִּקְוָה עָמְדוּ
עַל־זֹאת וּמְשֻׁלָּם וְשַׁבְּתַי הַלֵּוִי עֲזָרֵם: **טז** וַיַּעֲשׂוּ־כֵן
בְּנֵי הַגּוֹלָה וַיִּבָּדְלוּ עֶזְרָא הַכֹּהֵן אֲנָשִׁים רָאשֵׁי
הָאָבוֹת לְבֵית אֲבֹתָם וְכֻלָּם בְּשֵׁמוֹת וַיֵּשְׁבוּ בְּיוֹם
אֶחָד לַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי לִדְרוֹשׁ הַדָּבָר: **יז** וַיְכַלּוּ
בְכֹל אֲנָשִׁים הַהֹשִׁיבוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת עַד יוֹם אֶחָד
לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן: {פ}
יח וַיִּמָּצְאוּ מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הֹשִׁיבוּ נָשִׁים
נָכְרִיּוֹת מִבְּנֵי יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וְאֶחָיו מַעֲשֵׂיָהוּ
וֶאֱלִיעֶזֶר וְיָרִיב וּגְדַלְיָהוּ: **יט** וַיִּתְּנוּ יָדָם לְהוֹצִיא

נְשֵׁיהֶם וַאֲשֵׁמִים אֵיל־צֹאן עַל־אַשְׁמָתָם:
{ס} **כ** וּמִבְּנֵי אִמֵּר חֲנָנִי וּזְבַדְיָה: {ס} **כא** וּמִבְּנֵי
חָרֵם מַעֲשֵׂיָה וְאֵלִיָּה וּשְׁמַעְיָה וִיחִיאֵל
וְעֻזִּיָּה: **כב** וּמִבְּנֵי פַּשְׁחֻור אֶלְיוֹעֵינַי מַעֲשֵׂיָה
יִשְׁמָעֵאל נְתַנְאֵל יוֹזָבָד וְאֶלְעָשָׂה: {ס} **כג** וּמִן־
הַלְוִיִּם יוֹזָבָד וְשִׁמְעִי וְקֵלָיָה הוּא קְלִיטָא פְּתַחְיָה
יְהוּדָה וֶאֱלִיעֶזֶר: {ס} **כד** וּמִן־הַמְשֹׁרְרִים אֶלְיָשִׁיב
וּמִן־הַשֹּׁעֲרִים שַׁלֻּם וָטֵלֶם וְאוּרִי:
{ס} **כה** וּמִיִּשְׂרָאֵל מִבְּנֵי פַרְעֹשׁ רַמְיָה וְיִזִּיָּה
וּמַלְכִּיָּה וּמִיָּמִן וְאֶלְעָזָר וּמַלְכִּיָּה וּבְנָיָה:
{ס} **כו** וּמִבְּנֵי עֵילָם מַתַּנְיָה זְכַרְיָה וְיחִיאֵל וַעַבְדִּי
וְירֵמוֹת וְאֵלִיָּה: {ס} **כז** וּמִבְּנֵי זַתּוּא אֶלְיוֹעֵינַי
אֶלְיָשִׁיב מַתַּנְיָה וְירֵמוֹת וְזָבָד וַעֲזִיזָא:
{ס} **כח** וּמִבְּנֵי בֵבֵי יְהוֹחָנָן חֲנַנְיָה זַבַּי עַתְלָי:
{ס} **כט** וּמִבְּנֵי בָּנִי מְשֻׁלָּם מַלּוּךְ וַעֲדָיָה יָשׁוּב
וּשְׁאָל ירמות וְרָמוֹת: {ס} **ל** וּמִבְּנֵי פַּחַת מוֹאָב
עַדְנָא וּכְלָל בְּנָיָה מַעֲשֵׂיָה מַתַּנְיָה בְצַלְאֵל וּבִנּוּי
וּמְנַשֶּׁה: {ס} **לא** וּבְנֵי חָרֵם אֱלִיעֶזֶר יִשִּׁיָּה מַלְכִּיָּה
שְׁמַעְיָה שִׁמְעוֹן: **לב** בִּנְיָמִן מַלּוּךְ שְׁמַרְיָה:
{ס} **לג** מִבְּנֵי חָשֻׁם מַתְּנַי מַתַּתָּה זָבָד אֱלִיפֶלֶט
יְרֵמַי מְנַשֶּׁה שִׁמְעִי: {ס} **לד** מִבְּנֵי בָנִי מַעֲדַי
עַמְרָם וְאוּאֵל: {ס} **לה** בִּנָּיָה בְּדְיָה
כלוהי כְּלוּהוּ: **לו** וַנְיָה מְרֵמוֹת
אֶלְיָשִׁיב: **לז** מַתַּנְיָה מַתְּנַי ויעשו וַיַּעֲשִׂי: **לח** וּבָנִי
וּבִנּוּי שִׁמְעִי: **לט** וְשֶׁלֶמְיָה וְנָתָן וַעֲדָיָה: **מ** מַכְנַדְבַי
שָׁשַׁי שָׂרָי: **מא** עַזַרְאֵל וְשֶׁלֶמְיָהוּ
שְׁמַרְיָה: **מב** שַׁלּוּם אֲמַרְיָה יוֹסֵף: {ס} **מג** מִבְּנֵי
נְבוֹ יְעִיאֵל מַתִּתְיָה זָבָד זְבִינָא ידו יַדַּי וְיוֹאֵל
בְּנָיָה: **מד** כָּל־אֵלֶּה נשאי נָשְׂאוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת
וְיֵשׁ מֵהֶם נָשִׁים וַיָּשִׁימוּ בָּנִים: {פ}

לימוד התורה הקדושה
יהיה להצלחתם של

החפצים

בעילום שם

שהקדוש ברוך הוא
יעשה איתם ניסים
ונפלאות מעל דרך
הטבע

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת ואתחנן

יום **ראשון**	**ז** 11	**ליקוטי יומי:** בבלי: בבא בתרא מז ירושלמי: ביצה יד תוספתא: כלים קמא א נ"ך: עזרא ד משניות: ערלה ג זוהר: חלק א עמ' קמא-קמב	עלות השחר (72 דק') ... 4:47 | חצות היום ..... 12:43 נץ החמה ..... 5:59 | שקיעה ..... 7:26 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:41 | צאת הכוכבים ..... 7:42 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:21 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:38
יום **שני**	**ח** 12 תחילת הצום: 8:24	**ליקוטי יומי:** בבלי: בבא בתרא מח ירושלמי: ------ תוספתא: כלים קמא ב נ"ך: עזרא ה משניות: ביכורים א זוהר: חלק א עמ' קמג-קמד	**ערב תשעה באב** עלות השחר (72 דק') ... 4:48 | חצות היום ..... 12:43 נץ החמה ..... 6:00 | שקיעה ..... 7:25 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:41 | צאת הכוכבים ..... 7:41 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:21 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:37
יום **שלישי**	**ט** 13 צאת הצום: 8:45	**ליקוטי יומי:** בבלי: בבא בתרא מט ירושלמי: ביצה טו תוספתא: כלים קמא ג נ"ך: עזרא ו משניות: ביכורים ב זוהר: חלק א עמ' קמה-קמו	**תענית תשעה באב** עלות השחר (72 דק') ... 4:48 | חצות היום ..... 12:43 נץ החמה ..... 6:00 | שקיעה ..... 7:24 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:41 | צאת הכוכבים ..... 7:40 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:21 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:36
יום **רביעי**	**י** 14	**ליקוטי יומי:** בבלי: בבא בתרא נ ירושלמי: ביצה טז תוספתא: כלים קמא ד נ"ך: עזרא ז משניות: ביכורים ג זוהר: חלק א עמ' קמז-קמח	עלות השחר (72 דק') ... 4:49 | חצות היום ..... 12:43 נץ החמה ..... 6:01 | שקיעה ..... 7:23 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:42 | צאת הכוכבים ..... 7:39 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:22 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:35
יום **חמישי**	**יא** 15	**ליקוטי יומי:** בבלי: בבא בתרא נא ירושלמי: ביצה יז תוספתא: כלים קמא ה נ"ך: עזרא ח משניות: ביכורים ד זוהר: חלק א עמ' קמט-קנ	עלות השחר (72 דק') ... 4:50 | חצות היום ..... 12:42 נץ החמה ..... 6:02 | שקיעה ..... 7:22 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:42 | צאת הכוכבים ..... 7:38 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:22 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:34
יום **ששי**	**יב** 16 הדלקת נרות (40 דק'): 6:41 (20 דק'): 7:01	**ליקוטי יומי:** בבלי: בבא בתרא נב ירושלמי: ביצה יח תוספתא: כלים קמא ו נ"ך: עזרא ט משניות: שבת א זוהר: חלק א עמ' קנא-קנב	**ערב שבת קודש** עלות השחר (72 דק') ... 4:50 | חצות היום ..... 12:42 נץ החמה ..... 6:02 | שקיעה ..... 7:21 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:42 | צאת הכוכבים ..... 7:37 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:22 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:33
שב"ק	**יג** 17 מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:31	**ליקוטי יומי:** בבלי: בבא בתרא נג ירושלמי: ביצה יט תוספתא: כלים קמא ז נ"ך: עזרא י משניות: שבת ב זוהר: חלק א עמ' קנג-קנד	**שבת קודש פרשת ואתחנן - נחמו** עלות השחר (72 דק') ... 4:51 | חצות היום ..... 12:42 נץ החמה ..... 6:03 | שקיעה ..... 7:19 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:43 | צאת הכוכבים ..... 7:35 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:22 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:31

"כָּל עִנְיְנֵי זֵכֶר לַחֻרְבָּן' שֶׁעוֹשִׂים בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁנָה בִּכְלָלִיּוּת, וְכֵן הָאֲבֵלוּת שֶׁל תִּשְׁעָה בְּאָב בִּפְרָטִיּוּת, הַכֹּל כְּדֵי לְהַחְדִּיר בְּלֵב הָאָדָם אֶת הָאֱמוּנָה בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁנִּזְכֹּר וְנַרְגִּישׁ הֵיטֵב מֶה חָסֵר לָנוּ עַל יְדֵי שֶׁאֵין לָנוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְתֵכֶף וּמִיָּד נִקְבָּע אֱמוּנָה חֲזָקָה בְּלִבֵּנוּ שֶׁבְּוַדַּאי יִבָּנֶה בְּקָרוֹב וַיַּעֲמֹד עַל תִּלּוֹ בִּרב יְפְיוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ!"

(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)